

Nota Jeugdbeleid 2007-2011

“Eigenwijs, opgroeiend en ondernemend”

Zoeterwoude, februari 2007

Samenvatting

De gemeente Zoeterwoude wil dat haar kinderen en jongeren prettig en onbekommerd kunnen opgroeien tot volwassenen. Zij wil dit bereiken door een voor jongeren aantrekkelijke gemeente te zijn om te wonen, leren, werken, vrije tijd te besteden en te leven. Om aan de wensen en behoeften van de jeugd tegemoet te komen, hecht de gemeente veel waarde aan jongerenparticipatie. Bij het maken van deze nota zijn kinderen en jongeren dan ook betrokken om mee te denken over wat zou moeten gebeuren in Zoeterwoude om een aantrekkelijke gemeente te zijn (zie ook § 4.3).

Met de overgrote meerderheid van de jeugd in Nederland gaat het goed tot zeer goed (85%). Zij hebben een goede band met hun ouders, verkeren in goede gezondheid, hebben het op school redelijk naar hun zin en maken zich over hun toekomst niet al te veel zorgen. Twaalf procent kampt met lichamelijke kwalen, vijf procent met psychosociale problemen, vijf procent met opvoedkundige moeilijkheden en vijf procent met een combinatie van deze zaken.

Het jeugdbeleid in Zoeterwoude richt zich in eerste instantie op *alle* jeugdigen tussen de 0-19 jaar (en indien nodig op hun opvoeders). Daarbij dient er speciale aandacht te zijn voor het (startend) ouderschap, vroegsignalering en de puberteit. Waar nodig worden aanvullende maatregelen genomen om voor jongeren met specifieke problemen een vangnet te vormen. Het doel van het jeugdbeleid is de jeugdigen te ondersteunen in hun groei naar volwassenheid en hun participatie in de samenleving te bevorderen. Belangrijk bij het jeugdbeleid is de aandacht voor preventie: voorkomen dat bij de jeugd situaties ontstaan die een belemmering vormen voor hun maatschappelijke participatie.

Aan de hand van de basismatrix¹ en van de opbrengst van de werkconferentie in juni 2006 leggen wij² de volgende prioriteiten met betrekking tot de knelpunten binnen het jeugdbeleid. Daarbij hanteren we de reikwijdte van het jeugdbeleid als uitgangspunt:

- 1) Optimaliseren van het aanbod aan opvoedingsondersteuning (in overleg met betrokkenen).
- 2) Optimaliseren van de mogelijkheden voor preventie & vroegsignalering (in overleg met betrokkenen).
- 3) Blijvend zicht krijgen op het aantal voortijdig schoolverlaters en waar nodig zorg dragen voor toeleiding naar werk of school van deze groep (in overleg met de jongere en betrokken organisaties).
- 4) Investeren in de communicatie en PR rondom succesvolle voorzieningen en projecten voor de jeugd van Zoeterwoude.
- 5) Investeren in het vrijwillige jongerenwerk.

Van deze beleidsprioriteiten zien wij de voortijdig schoolverlaters als hoogste prioriteit; dit punt zullen wij dus als eerste oppakken.

¹ De “basismatrix” (zie hoofdstuk 5) biedt een overzicht van de hiaten, overlap en knelpunten in het bestaande aanbod.

² Wanneer hier over “wij” wordt gesproken, wordt het college van B&W bedoeld. Na vaststelling van de nota wordt met “wij” de raad bedoeld.

Bij de uitvoering van het jeugdbeleid zien wij vooral de rollen van bruggenbouwer en regisseur voor ons weggelegd. De gemeente stuurt meer op proces dan op doelen en stelt zich terughoudend op waar het gaat om het geven van inhoud en richting aan het jeugdbeleid. De autonome veldorganisaties zijn immers de experts. Deze uitgangspunten komen overeen met de wens van de deelnemers aan de werkconferentie. Om te voorkomen dat de gemeente speelbal van de instellingen wordt, maakt de gemeente zelf keuzes door het geven van sturing op hoofdlijnen en het bepalen van een gezamenlijke koers. Deze nota is een eerste aanzet daartoe.

Om het uitvoeringsproces te begeleiden wordt per gekozen beleidsprioriteit een werkgroep ingesteld. De werkgroepen stellen een gezamenlijk actieplan op; voor 2007 is al een concept-actieplan in de bijlagen bij deze nota gevoegd. Voor de samenstelling ervan is gebruik gemaakt van de opgedane ideeën tijdens de werkconferentie. Wanneer alle actieplannen gereed zijn, worden de werkgroepen opgeheven.

De gemeente Zoeterwoude beschikt over een aantal structurele voorzieningen voor de jeugd (zoals de jeugdgezondheidszorg, de kindergemeenteraad, de scouting, jongerenvereniging Utopia, zwembad Haasbroek, etc.) en een aantal nieuwe (al dan niet) goedlopende projecten zoals de skatevoorzieningen, het jongerencafé NextDoor, de buurtsport in het kader van WhoZnext, de vakantiefas, de weerbaarheidstraining voor meiden, de jongerenadviesraad, het spreekuur van het opvoedbureau etc. Het spreekt voor zich dat wij deze voorzieningen en de goedlopende projecten wensen te behouden voor onze jeugd. Dit alles binnen de bestaande middelen.

Verklarende woordenlijst:

Basiszorg coördinatie kwetsbare kinderen (BKK): een project met als doelstelling te voorkomen dat kinderen van ouders met psychiatrische en/of verslavingsproblematiek zelf ernstige problemen ontwikkelen.

CWI: Centrum voor Werk en Inkomen

Integraal: samenhangend.

IPO: Interprovinciaal Overleg, koepelorganisatie van de twaalf provincies.

Jongerenparticipatie: het betrekken van jongeren bij zaken die de jeugd bezighoudt.

Leerplusarrangement: Via het Leerplusarrangement VO krijgen scholen extra geld als minimaal 30% van hun leerlingen afkomstig is uit achterstandswijken of -gebieden.

MO-groep: Maatschappelijke Ondernemers Groep, een ondernemersorganisatie voor de branches Welzijn, Jeugdzorg en Kinderopvang.

Opvoedingsondersteuning: alle activiteiten die tot doel hebben om ouders hulp of steun te bieden bij het opvoeden. Dit betekent concreet ouders voorlichten, adviseren en steunen bij hun opvoedingstaak en opvoedingsproblemen signaleren en bespreekbaar maken.

Parapluproject: De Paraplu vormt al enige jaren een samenwerkingsverband van meerdere organisaties met als doel gezond gedrag bij jongeren, via de scholen, te bevorderen. De Paraplu werkt regionaal samen met instellingen, onderwijs en gemeenten.

PR (“public relations”): reclame

Preventie: het voorkomen van het ontstaan van stoornissen bij een kind / jongere.

RBL ZHN: Regionaal Bureau Leerplicht Zuid-Holland Noord.

RDOG: Regionale Dienst Openbare Gezondheidszorg **ROC:** Regionaal Opleidingen Centrum

RMC-functie: Regionale Meld- en Coördinatie functie. De rmc-functie is in 1994 ingesteld door het Ministerie van Cultuur, Onderwijs en Wetenschap (ocw) met het oogmerk het voortijdig schoolverlaten van jongeren op te sporen en tegen te gaan.

Startkwalificatie: het minimale onderwijsniveau dat nodig is om kans te maken op duurzaam werk. Een startkwalificatie is een havo of vwo-diploma of een mbo-diploma vanaf niveau 2. Een vmbo-diploma wordt dus niet gezien als een startkwalificatie.

VNG: Vereniging Nederlandse Gemeenten

Voortijdig schoolverlater: een jongere tot 23 jaar zonder startkwalificatie en daardoor met minder kansen op de arbeidsmarkt.

Vrijwillig jongerenwerk: de grote groep vrijwilligers die zich inzet bij buurtverenigingen, jongerenvereniging Utopia, sportverenigingen en kerkelijke organisaties om succesvolle activiteiten te organiseren voor kinderen en jongeren. Zij zorgen elk jaar weer voor een uitgebreid en divers aanbod.

Vroegsignalering: op tijd erbij zijn als blijkt dat er iets niet goed gaat in de ontwikkeling van een kind.

VVE: Voor- en Vroegschoolse Educatie

WSNS: De Vereniging Samenwerkingsverband Weer Samen Naar School regio Leiden, kortweg WSNS regio Leiden, ondersteunt basisscholen bij het omgaan met verschillen tussen kinderen in de groep.

ZAT: Zorg Advies Team

Inhoudsopgave

Samenvatting

Inleiding.....	1
HOOFDSTUK 1: KADERS VAN HET JEUGDBELEID.....	3
§ 1.1 Rijksbeleid.....	3
§ 1.2 Recente ontwikkelingen; noodzaak tot verandering.....	7
§ 1.3 Provinciaal beleid.....	11
§ 1.4 Regionaal beleid.....	12
HOOFDSTUK 2: HET GEMEENTELIJK PREVENTIEF JEUGDBELEID.....	14
§ 2.1 De verantwoordelijkheid verdeeld.....	14
§ 2.2 De regierol van de gemeente.....	15
§ 2.3 Gezondheidspeiling GGD Hollands Midden.....	16
HOOFDSTUK 3: VISIE OP HET JEUGDBELEID IN ZOETERWOUDE.....	18
§ 3.1 Interactief beleid ontwikkelen binnen een duale context.....	18
§ 3.2 Reikwijdte jeugdbeleid.....	21
§ 3.3 Definitie jeugdbeleid	22
§ 3.4 Samenstelling van de doelgroep.....	22
§ 3.5 Uitgangspunten voor het jeugdbeleid.....	23
§ 3.6 Visie op het jeugdbeleid in Zoeterwoude.....	24
HOOFDSTUK 4: ACHTERGRONDEN JEUGDBELEID ZOETERWOUDE.....	25
§ 4.1 Geschiedenis van het jeugdbeleid in Zoeterwoude.....	25
§ 4.2 Knelpunten	25
§ 4.3 Wensen en behoeften van jongeren in Zoeterwoude: de jongerenenquête.....	26
§ 4.4 Wat gebeurt er al?.....	28
HOOFDSTUK 5: OVERZICHT JEUGDACTIVITEITEN PER BELEIDSVELD.....	30
§ 5.1 Jeugdparticipatie.....	30
§ 5.2 Jongereninformatie	30
§ 5.3 Preventie & vroegsignalering.....	31
§ 5.4 Jeugdgezondheidszorg.....	34
§ 5.5 Voorschoolse voorzieningen.....	35
§ 5.6 Onderwijs.....	36
§ 5.7 Onderwijshuisvesting.....	40
§ 5.8 Werken.....	42
§ 5.9 Openbare orde/veiligheid.....	43
§ 5.10 Sport, beweging en vrije tijd.....	48
§ 5.11 Culturele voorzieningen.....	50
§ 5.12 Wonen.....	51
§ 5.13 De basismatrix.....	52
HOOFDSTUK 6: CONCLUSIES.....	53
HOOFDSTUK 7: AANBEVELINGEN EN UITVOERING.....	54
Bijlagen.....	59

Inleiding

Na een lange voorbereidingsperiode van drie jaar ligt nu eindelijk de eerste Zoeterwoudse nota jeugdbeleid voor u. De nota heeft zo lang op zich laten wachten omdat wij veel waarde hebben gehecht aan het betrekken van alle partijen die zich met de jeugd bezighouden. Er vonden twee werkconferenties plaats, één in januari 2004 en één in juni 2006, waarin met betrokken instellingen is nagedacht over de vormgeving van het Zoeterwoudse jeugdbeleid en de uitvoering ervan. Ook werd geïnventariseerd welke oplossingen de organisaties aanspraken en welke ideeën er bij hen leefden. De genodigden waren deskundigen op het gebied van het lokale jeugdbeleid, zoals (besturen van) scholen, jongerenorganisaties, sportverenigingen, café-eigenaren, huisartsen, schoolmaatschappelijk werk, politie, bureau HALT, regionaal bureau leerplicht en vertegenwoordigers van het jeugd- en jongerenwerk. In het kader van het dualisme werden voor beide werkconferenties ook de raadsleden uitgenodigd, zodat zij vroegtijdig konden sturen op inhoud en proces. Ook de leden van de Jongerenadviesraad werden voor de tweede werkconferentie uitgenodigd.

De wensen van de jeugd werden geïnventariseerd door middel van een jongerenenquête in mei 2004. In totaal vulden 473 van de ruim 1.000 jongeren van 10 t/m 18 jaar in de gemeente een vragenlijst in, met vragen over o.a. uitgaan, (sport)activiteiten voor de jeugd, veiligheid, speel- en ontmoetingsplekken en hetgeen de jeugd graag zou veranderen in Zoeterwoude. Ook werd in juni 2005 via een enquête de behoefte aan opvoedingsondersteuning onderzocht onder ouders met kinderen van 0-19 jaar.

Voorliggende nota heeft ook lang op zich laten wachten omdat wij het belangrijk vonden tussentijds in te springen op kansen die zich voordeden om iets voor de jeugd op te zetten. Wij lieten liever u wachten op een papieren nota dan de jeugd op een skateparkje of de ouders op een opvoedspreekuur. Meestal volgt actie het beleid, bij ons is het beleid voortgekomen uit eerder ondernomen acties. Zoals u zult zien is het een bundeling geworden van reeds bestaande activiteiten en een reactie op in de loop van de tijd ondervonden knelpunten.

Leeswijzer

De concept-nota jeugdbeleid is tijdens de werkconferentie van juni 2006 besproken. Met behulp van de opbrengst van deze bijeenkomst zijn hoofdstuk 3 (visie op het jeugdbeleid) en de laatste twee hoofdstukken (conclusies en aanbevelingen) van de definitieve nota vormgegeven.

In hoofdstuk 1 worden de kaders van het jeugdbeleid geschetst. Bekeken wordt hoe het rijk het jeugdbeleid de afgelopen jaren vormgeeft en hoe provincie en regio op dit vlak met elkaar samenwerken. De rol van de gemeente komt in hoofdstuk 2 aan bod. In het derde hoofdstuk wordt beschreven hoe de nota op een interactieve wijze en binnen een duale context tot stand is gekomen. Er is dan ook uitgebreid aandacht voor de werkconferentie van juni 2006. Hoofdstuk 3 bevat verder de definitie en uitgangspunten van ons jeugdbeleid, de keuze van de doelgroep en onze visie en doelstellingen.

Hoofdstuk 4 beschrijft de geschiedenis van het jeugdbeleid in Zoeterwoude en staat stil bij de resultaten van de jongerenenquête uit 2004. Verder wordt een beeld geschetst van de reeds bestaande activiteiten voor de jeugd.

In hoofdstuk 5 wordt per beleidsveld aangegeven wat er precies onder wordt verstaan in relatie tot het jeugdbeleid, wie er verantwoordelijk voor is, en wat de huidige stand van zaken in Zoeterwoude is. Daarbij komen de volgende beleidsvelden aan bod: jeugdparticipatie, jongereninformatie, preventie en vroegsignalering, jeugdgezondheidszorg, voorschoolse voorzieningen, onderwijs, onderwijshuisvesting, werken, openbare orde en veiligheid, sport, bewegen en vrije tijd, wonen. Hoofdstuk 5 wordt afgesloten met een uitvouwbare “basismatrix”, waarin in één oogopslag duidelijk wordt welke hiaten, overlap en knelpunten er in het bestaande aanbod te vinden zijn.

In hoofdstuk 6 stellen wij aan de hand van de basismatrix en de opbrengst van de werkconferentie van juni 2006 onze prioriteiten vast op welke knelpunten wij ons binnen het jeugdbeleid als eerste willen richten. In hoofdstuk 7 worden tot slot per beleidsprioriteit enkele aanbevelingen geformuleerd en wordt stilgestaan bij de wijze waarop uitvoering aan deze nota gegeven gaat worden.

Wij wensen u veel leesplezier toe! Eventuele opmerkingen of suggesties naar aanleiding van deze nota kunt u sturen naar m.van.dijk@zoeterwoude.nl

Hoofdstuk 1: Kaders van het jeugdbeleid

In dit hoofdstuk worden de kaders van het jeugdbeleid geschetst. Bekeken wordt hoe het rijk het jeugdbeleid de afgelopen jaren vormgeeft en hoe provincie en regio op dit vlak met elkaar samenwerken. De rol van de gemeente komt in het volgende hoofdstuk aan bod.

§ 1.1 Rijksbeleid

Medio jaren negentig zijn er afspraken gemaakt tussen rijk, provincies en gemeenten over een gezamenlijk jeugdbeleid. Dit heeft in 1999 geresulteerd in de nota Jeugdbeleid in Ba(la)ns (het zgn. *BANS-akkoord*). Daarin wordt een onderscheid in verantwoordelijkheden gemaakt. Het rijk is verantwoordelijk voor de coördinatie en heeft een aantal landelijke kerntaken op het gebied van onder andere onderwijsbeleid, jeugdbescherming en werkgelegenheid. De provincies zijn met name verantwoordelijk voor de jeugdhulpverlening en de jeugdzorg. Gemeenten hebben de verantwoordelijkheid voor het algemeen en preventieve beleid (zoals bijvoorbeeld jeugdbeleid, sportbeleid, welzijnsbeleid en integrale jeugdgezondheidszorg). Hierbinnen speelt het lokaal preventieve jeugdbeleid zich af. Het doel is een sluitende keten van voorzieningen te realiseren, waarbinnen de gemeenten de regierol over het preventieve lokale jeugdbeleid vormgeven.

De visie 'Jeugdbeleid in Ba(la)ns' is op schrift gesteld voor de kabinetsperiodeperiode 1999-2002. In 2002 is een nieuw kabinet aangetreden. Dit nieuwe kabinet heeft voor de jaren 2004-2007 een nieuw beleidsinitiatief ontplooid: *Operatie JONG*. Het doel van dit initiatief is om de samenhang in het jeugdbeleid te vergroten door de belangrijkste knelpunten in de uitvoering van het jeugdbeleid op te lossen en de verschillende onderdelen van het rijksbeleid beter op elkaar af te stemmen. Hiertoe werken de ministeries van VWS, Binnenlandse Zaken, Justitie, Onderwijs en Sociale Zaken samen. De geïnventariseerde knelpunten zijn in de Proeve van de Jeugdagenda vertaald in concrete doelstellingen, te weten:

- het realiseren van een samenhangend aanbod van zorg in en rond de school;
- het voorkomen van voortijdige schooluitval;
- het opzetten van een sluitend systeem van opvang en educatie voor kinderen van 0-12 jaar;
- het realiseren van een sluitende keten van signaleren, beoordelen en interveniëren met een integrale verantwoordelijkheid voor de jongere;
- het beter op elkaar laten aansluiten van indicatiestellingen;
- het vergroten van de aandacht voor de fysieke ruimte voor de jeugd;
- het realiseren van een goede registratie van en informatieoverdracht tussen instellingen;
- het definiëren en toepassen van de taken en verantwoordelijkheden van de gemeenten;
- het zicht op de kwaliteit en effectiviteit van preventieve, curatieve en repressieve programma's vergroten;
- het komen tot één landelijke jeugdmonitor;
- het creëren van integraal toezicht;
- het terugdringen van de jeugdcriminaliteit.

Sturingsadvies Operatie Jong: Koersen op het kind

Eén van de doelstellingen van Operatie Jong is het doen van voorstellen aan het kabinet ter vereenvoudiging en verbetering van de aansturing van het jeugdbeleid. Hiertoe is eind april 2006 deel I van het sturingsadvies van de Commissaris jeugd- en jongerenbeleid, Steven van Eijck, afgerond. Het is een voorstel om de inrichting van het jeugdbeleid en de daarmee samenhangende verantwoordelijkheden te vereenvoudigen en te verbeteren. Het jeugdbeleid moet georganiseerd worden rondom het kind, niet andersom. Het sturingsadvies sluit hiermee aan op het (nog te verschijnen) rapport van de Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid (WRR) over opvoeding en overheidsbeleid en op positieve lokale ontwikkelingen zoals het voorschot dat de Gideonsgemeenten³ hebben genomen op een herinrichting van het lokale jeugdbeleid. Deze gemeenten kiezen voor een betere regie van de ondersteuning bij opgroeien en opvoeden. Het sturingsadvies laat zich samenvatten in 25 aanbevelingen over de toekomstige inrichting van het jeugdbeleid, op uitvoerend en bestuurlijk niveau. Deze aanbevelingen, evenals een samenvatting van het sturingsadvies, zijn opgenomen in de bijlagen bij deze nota.

In overeenstemming met het advies van Operatie Jong heeft het kabinet in juli 2006 aangegeven dat de rol van de gemeente in het jeugdbeleid versterkt moet worden. Het huidige kabinet wil dat de resterende maanden nog realiseren door:

- Te stimuleren dat gemeenten meer invloed krijgen op de inzet van geïndiceerde zorg, omdat de lokale partijen het beste kunnen aangeven welke kinderen in de problemen komen als zorg niet snel wordt ingezet.
- Het bundelen van taken op het terrein van opvoed- en opgroei-ondersteuning in Centra voor Jeugd en Gezin te bevorderen. Zo kunnen het kind en/of de ouders eerder en sneller in de eigen omgeving geholpen worden.
- De Zorg- en Adviesteams (ZAT's) worden het samenwerkingsverband van alle relevante uitvoerende partijen. Het aantal ZAT's is de afgelopen jaren fors gestegen. De meerderheid van gemeenten en scholen vinden dat de ZAT's adequaat en doeltreffend handelen. De gemeente bestuurlijk verantwoordelijk te maken voor de centra voor Jeugd en Gezin en de ZAT's.
- Ervoor te zorgen dat voor de geïndiceerde (jeugd)zorg en het speciaal onderwijs er één geïntegreerde indicatiestellingsprocedure komt. Dit voorkomt dat jeugdigen en ouders een opeenstapeling van bureaucratische procedures moeten doorlopen.
- Betere informatie-uitwisseling over jeugdigen in de jeugdketen te verwezenlijken door de verwijsindex. Deze ICT-toepassing wordt rond de jaarwisseling 2006/2007 geïntroduceerd. Meer informatie over de verwijsindex vindt u in de volgende paragraaf.
- Betere informatie op individueel kindniveau door het elektronisch kinddossier (EKD) jeugdgezondheidszorg. Alle kinderen krijgen vanaf 1 januari 2008 een elektronisch kinddossier jeugdgezondheidszorg. Meer informatie over het EKD vindt u in § 5.4 Jeugdgezondheidszorg.
- Beter zicht op hoe het gaat met de Nederlandse jeugd door de jeugdmonitor die in 2007 operationeel wordt. Hierdoor worden knelpunten inzichtelijk, waardoor gericht gewerkt kan worden aan verbetering voor kinderen.

³ Het gaat hier om de gemeenten Almere, Almelo, Delft, Eindhoven, Oude IJsselstreek, Rotterdam en Urk.

Wet op de jeugdzorg

Op 1 januari 2005 is de nieuwe *Wet op de jeugdzorg* in werking getreden. Vanaf dat moment zijn de gemeenten verantwoordelijk voor het coördineren en bieden van hulp aan ouders en kinderen met lichte opgroei- en opvoedproblemen. Daartoe moeten de gemeenten passende voorzieningen in het leven roepen en instandhouden. De bureaus jeugdzorg verzorgen de indicatiestelling voor ouders en kinderen die intensievere zorg en ondersteuning nodig hebben. Doel van de wet is de jeugdzorg effectiever te maken. Jongeren die hulp nodig hebben, hebben bovendien een recht op zorg gekregen. Gezinscoaches moeten voorkomen dat gezinnen bij de hulpverlening tussen wal en schip vallen. De gemeentelijke taken op het gebied van opvoed- en gezinsondersteuning zijn naar aanleiding van de *Wet op de jeugdzorg* als volgt beschreven:

1. Informatie: het verstrekken van informatie op vraag en het beantwoorden van specifieke vragen naar informatie over opvoeden en opgroeien (bijvoorbeeld door oudercursussen, een Jongeren Informatie Punt en een jongerenwebsite);
2. Signalering: het signaleren van vragen en problemen; ook problemen die betrokkenen zelf niet (h)erkennen en problemen op het terrein van (beginnende) delinquentie;
3. Toegang tot het gemeentelijk zorgaanbod, beoordeling en toeleiding: de toegang tot de hulp moet snel bereikbaar en beschikbaar zijn (bijvoorbeeld door een Zorg Advies Team, een sociale kaart en maatschappelijk werk);
4. Pedagogische hulp (advisering en lichte hulpverlening): kortdurende hulp bij (gezins)problemen met onderscheid tussen hulp aan ouders en hulp aan kinderen (bijvoorbeeld door het Opvoedbureau of schoolmaatschappelijk werk);
5. Coördinatie van zorg op lokaal niveau (gezinscoaching): coördinatie en afstemming van zorg en hulp wanneer vragen en problemen bij meerdere lokale voorzieningen terecht komen.

Wet Maatschappelijke Ondersteuning (WMO)

Jeugdigen en ouders met lichtere opgroei- en opvoedproblemen komen niet in aanmerking voor zorg op grond van de *Wet op de Jeugdzorg*. Zij kunnen een beroep doen op opvoed- en opgroeiondersteuning in het kader van het preventieve lokale jeugdbeleid. De verantwoordelijkheid hiervoor ligt bij de gemeenten. Dit is onder meer geregeld in de *Welzijnswet* en de *Wet collectieve preventie volksgezondheid (WCPV)*. Per 1 januari 2007 gaat de *Welzijnswet* op in de *Wet Maatschappelijke Ondersteuning*. Het preventieve lokale jeugdbeleid komt voornamelijk tot uitdrukking in prestatieveld 2 van de WMO: “op preventie gerichte ondersteuning van jeugdigen/ouders met vragen rond opgroeien en opvoeden”. In de toelichting van de WMO staat dat het voor de hand ligt dat gemeenten bij dit beleidsterrein aansluiting zoeken bij de 5 functies van het preventief jeugdbeleid die er op lokaal niveau moeten zijn. Dit kan, maar hoeft niet. De WMO geeft de gemeente een grote mate van beleidsvrijheid. Gemeenten zijn in de WMO verantwoordelijk voor maatschappelijke ondersteuning, maar de gemeenten zijn vrij om zelf invulling te geven aan een prestatieveld voor de WMO, toegespitst op de lokale situatie. Een gemeente kan er voor kiezen om (beargumenteerd) geen lokaal beleid te voeren op een prestatieveld, omdat de lokale situatie hier niet om vraagt. Een gemeente is in dit opzicht dus niet verplicht om preventief jeugdbeleid vorm en inhoud te geven. Dit gegeven staat haaks op de toezegging van de staatssecretaris van VWS in de Eerste Kamer bij de behandeling van de *Wet op de Jeugdzorg*

dat de vijf gemeentelijke functies van het preventief jeugdbeleid wettelijk verankerd zouden worden c.q. dat deze vijf functies gegarandeerd worden⁴.

De lokale educatieve agenda

Vanaf 1 augustus 2006 is de nieuwe wet Onderwijsachterstandenbeleid van kracht. Daarnaast hebben Operatie Jong en de geplande invoering van de WMO aanzienlijke consequenties voor de bestuurlijke verhouding tussen gemeenten, schoolbesturen en overige partners. Verder worden tussen 2006 en 2008 de rijks gelden aan gemeenten voor schoolbegeleiding stapsgewijs afgebouwd (Wet Invoering Vraagfinanciering). Door deze nieuwe wetgeving worden de verantwoordelijkheden van scholen, gemeenten en Rijk sterk geherdefinieerd. Een groot deel van het nu nog gemeentelijk budget, zal rechtstreeks naar de scholen (de schoolbesturen) gaan. Gemeenten⁵ ontvangen dan alleen nog een resterend deel dat dient te worden ingezet voor:

1. VVE-beleid: de voorschoolse periode;
2. Schakelklassen: een jaar extra ondersteuning voor leerlingen met grote taalachterstanden;
3. Tenminste jaarlijks overleg met schoolbesturen, over in ieder geval: het voorkomen van etnische segregatie; het bevorderen van integratie; het bestrijden van achterstanden; de doorlopende leerlijn van voorschools naar basisonderwijs; afstemming van de inschrijvings- en toelatingsprocedures; een evenwichtige verdeling van leerlingen met een onderwijsachterstand over scholen.

Voor gemeenten ligt de uitdaging om in de nieuwe verhoudingen samen met schoolbesturen en overige partners te zorgen voor een sterke sociale infrastructuur voor de jeugd. Van gemeenten wordt dan ook verwacht dat zij vanaf 1 augustus 2006 *een lokale educatieve agenda* gaan opstellen. De bedoeling van deze educatieve agenda is dat de gemeente samen met de betrokken partners een lijst van onderwerpen bespreekt die op deze agenda gezet gaat worden, waarbij ook afspraken worden gemaakt over de uitvoering en verantwoording van deze thema's. Voor enkele thema's binnen het brede onderwijs- en jeugdbeleid hebben en houden gemeenten wettelijke taken (zoals leerlingenvervoer, brede school, veiligheid). Op andere beleidsterreinen zijn scholen wettelijk verantwoordelijk, zoals het taalbeleid en wachtlijstproblematiek. Tenslotte zijn er diverse terreinen waarop de gemeente samen met andere partners overleg dient te voeren en afspraken te maken (zoals zorg in en om de scholen). Dit zijn thema's die op een lokale educatieve agenda gezet kunnen worden. Invulling en uitwerking van deze thema's geschieden dus door goed samenspel tussen gemeente, scholen en andere partners in het lokaal onderwijs- en jeugdbeleid.

⁴ Inmiddels is duidelijk geworden dat de vijf gemeentelijke functies uit de Wet op de Jeugdzorg als AMvB worden toegevoegd aan prestatieveld 2 van de WMO.

⁵ De gemeente Zoeterwoude kent weinig achterstandsleerlingen en ontvangt dan ook geen VVE-gelden of gelden t.b.v. schakelklassen. Dit neemt echter niet weg dat het in overleg met de partners samenstellen van een lokale educatieve agenda een constructieve bijdrage aan het jeugdbeleid kan bieden.

In 2005 is de handreiking "De lokale Educatieve Agenda" opgesteld. In deze handreiking staat onderstaande tabel:

	Categorie 1	Categorie 2	Categorie 3
Eindverantwoordelijke	Scholen	In overleg tussen partners	Gemeenten
Uitvoering	Scholen	Gemeenten en scholen	Gemeenten
Beleidsthema's	Onderwijsprestaties Taalbeleid Ouderbetrokkenheid Informatievoorziening aan ouders en leerlingen Doorstroom PO – VO Wachlijsten overgang PO en VO Wachlijsten speciaal onderwijs Toegankelijkheid Spreiding zorgleerlingen	Voor- en vroegschoolse educatie Peuterspeelzaalwerk Kinderopvang Opvang jeugdigen die buiten de boot dreigen te vallen Vroegsignalering Zorg in en om de school Aansluiting onderwijs arbeidsmarkt Voortijdig schoolverlaten Spreiding achterstandsleerlingen, als overlegpunt Onderwijsachterstanden, als overlegpunt Schoolmaatschappelijk werk Afgestemd aanbod van verschillende scholen en schoolsoorten Reboundvoorzieningen Veiligheid in de school	Leerplicht / schoolverzuim RMC Schakelklassen Leerlingenvervoer Huisvesting Veiligheid rond de school Brede school Spreiding jeugdvoorzieningen Preventief lokaal jeugdbeleid, 5 functies

Categorie 2 is te beschouwen als de romp van de lokale educatieve agenda. Dit zijn de thema's waarover gemeenten en schoolbesturen het in ieder geval eens dienen te worden. Deze romp kan worden aangevuld met thema's uit categorie 1 en 3 die door gemeente of schoolbesturen worden aangedragen.

Bij de verdere uitwerking van de lokale educatieve agenda kan gedacht worden aan verbreding en/of verdieping. Bij verbreding gaat het om uitbreiding van de beleidsagenda met aan onderwijs rakende thema's, bijvoorbeeld op het terrein van jeugdbeleid, samenhangende voorzieningen, sociale infrastructuur (grotestedenbeleid, lokaal preventief jeugdbeleid, Cultuur op School). Daarnaast kan de beleidsagenda in relatie tot onderwijshuisvesting verbreed worden naar integraal accommodatiebeleid, maatschappelijk vastgoed en wijkontwikkeling. Met verdieping worden aanvullende thema's bedoeld binnen onderwijs, bijvoorbeeld op het vlak van kwaliteitszorg en innovatie (denk bijvoorbeeld aan taalbeleid en ICT) en de Leerplusarrangementen.

§ 1.2 Recente ontwikkelingen; noodzaak tot verandering

Met de overgrote meerderheid van de jeugd in Nederland gaat het goed tot zeer goed (85%). Zij hebben een goede band met hun ouders, verkeren in goede gezondheid, hebben het op school redelijk naar hun zin en maken zich over hun toekomst niet al te veel zorgen. Twaalf procent kampt met lichamelijke kwalen, vijf procent met psychosociale problemen, vijf

procent met opvoedkundige moeilijkheden en vijf procent met een combinatie van deze zaken. Al met al hebben 130.000 kinderen onder de twaalf jaar ernstige emotionele of gedragsproblemen waarvoor professionele hulp vereist is. In absolute aantallen is dat een enorme groep⁶.

Ondanks inspanningen van de rijksoverheid en alle andere betrokken partijen levert het jeugdbeleid op dit moment onvoldoende gewenste resultaten. Uitvoerders werken hard en zijn gemotiveerd om het kind en de ouders te helpen bij een gezonde ontwikkeling. Deze inzet compenseert de knelpunten in het jeugdbeleid echter niet. De problemen in het jeugdbeleid zijn immers groot en complex. Ze worden in belangrijke mate veroorzaakt door de hoeveelheid van regels, instellingen en overheden die betrokken zijn bij het jeugdbeleid. De betrokken partijen worden geconfronteerd met een versnippering van taken en verantwoordelijkheden. Er is sprake van een grote drukte in beleid en bestuur. De rijksoverheid draagt zelf ook bij aan de ondoorzichtigheid en bestuurlijke drukte door op diverse deelterreinen verschillende manieren van sturing te hanteren, van kaderstellend tot centralistische sturing. Iedereen is het er inmiddels over eens dat het onacceptabel is dat kinderen en jeugdigen hierdoor niet altijd de juiste hulp op het juiste moment krijgen. In antwoord hierop is de afgelopen maanden een aantal veelbelovende initiatieven ontplooid. Deze worden op de volgende bladzijden kort toegelicht.

Motie Verhagen

Alle Nederlandse gemeenten kunnen sinds 1 januari 2006 in totaal 10 miljoen euro extra geld inzetten voor opvoedingsondersteuning. Het extra geld vloeit voort uit de motie Verhagen, die bepaalt dat er in 2006 per nieuw geboren kind 50 euro wordt toegekend. Dit geld moet worden besteed aan het preventief jeugdbeleid. Dat betekent dat de gemeenten het extra geld kunnen inzetten voor pedagogische advisering en begeleiding, praktische hulp bij de verzorging en opvoeding van kinderen. De gemeenten mogen zelf kiezen welke interventie ze kiezen, zolang deze maar bewezen effectief is. Het NIZW bekijkt momenteel welke van de 44 in de jeugdgezondheidszorg in Nederland veel gebruikte methodes van opvoedingsondersteuning bewezen effectief zijn. Medio 2007 zal het NIZW die lijst klaar hebben. Tot die tijd hanteert het NIZW een lijst van best practices. Een richtlijn is in ontwikkeling.

Motie Van Aartsen / Bos

Schoolbesturen krijgen per 1 januari 2007 de verantwoordelijkheid om voor- en naschoolse opvang te organiseren tussen 7:30 en 18:30 uur, ook tijdens roostervrije dagen en vakanties. Ouders kunnen zich op deze plicht voor het schoolbestuur beroepen. Hoe en waar de opvang wordt georganiseerd is aan de school en de ouders. Om dit alles juridisch mogelijk te maken, wordt de wet- en regelgeving aangepast. Minister Van der Hoeven stelt voor het schooljaar 2006-2007 vijftig miljoen euro extra beschikbaar ter ondersteuning van de voor- en naschoolse opvang. Het is de bedoeling dat een onderwijsinstelling met het bedrag een jaar lang voor ongeveer vijf uur per week een medewerker coördinerende werkzaamheden laat verrichten.

⁶ Dit zijn enkele conclusies uit de SCP/TNO-publicatie Kinderen in Nederland die op woensdag 6 april jl. is aangeboden aan staatssecretaris drs. C.I.J.M. Ross-Van Dorp van VWS.

Wetsvoorstel Hamer (Wet Basisvoorziening Kinderopvang en Ontwikkelingsstimulering)

De kern van dit voorstel is dat de huidige kinderopvanginstellingen, het peuterspeelzaalwerk en de voorscholen ter bestrijding van achterstanden worden geïntegreerd. Naast alle opvang zoals omschreven in de Wet kinderopvang (0- tot 4-jarigen, buitenschoolse opvang en ouderparticipatiecrèches en de gastouderopvang) krijgen ook het peuterspeelzaalwerk en de voorschoolse programma's een plek binnen dit wetsvoorstel. Ook komt er een betere borging van de kwaliteit en wordt het inspectietoezicht en de handhaving daarvan in handen gelegd van een landelijke inspectiedienst, die daarmee een eenduidige rol bij de kwaliteitscontrole kan vervullen naar alle kindercentra en gastouderbureaus. Dit alles heeft gevolgen voor de rol van de gemeenten.

Wetsvoorstel kwalificatieplicht: jongeren moeten leren of werken

Eind juni 2006 heeft het kabinet een sluitende aanpak aangekondigd om te voorkomen dat jongeren tot 23 jaar buiten de boot vallen. Zij moeten óf leren óf werken, of beide combineren. Het wetsvoorstel bestaat uit invoering van een kwalificatieplicht tot 18 jaar, ter vervanging van de partiële leerplicht. Eerder was sprake van verlenging van de leerplicht tot 18 jaar. De kwalificatieplicht maakt echter duidelijker wat de bedoeling is: het halen van een startkwalificatie op een manier die bij de jongere past. Een belangrijk verschil tussen beide is dat verlenging van de leerplicht zou gelden voor alle jongeren, terwijl de kwalificatieplicht geldt voor 16-18-jarigen die nog geen startkwalificatie hebben.

Het wetsvoorstel wordt nu voor advies aan de Raad van State voorgelegd. Daarna neemt het kabinet een definitief besluit. Invoering van de kwalificatieplicht tot de 18de verjaardag moet leiden tot een forse daling van het aantal schoolverlaters. Voor de invoering ervan is in 2007 50 miljoen beschikbaar en vanaf 2008 130 miljoen structureel. Het is de bedoeling dat de kwalificatieplicht met ingang van het schooljaar 2007-2008 wordt ingevoerd.

Binnen het wetsvoorstel krijgen gemeenten ook de mogelijkheid om een informatie- en meldplicht in te voeren, als onderdeel van een leerwerkplicht voor jongeren van 18 tot 23 jaar. Met deze middelen kunnen gemeenten jongeren die niet werken, niet leren, geen uitkering ontvangen en niet staan ingeschreven bij het Centrum voor Werk en Inkomen makkelijker bereiken en aanzetten om weer naar school te gaan of een baan te vinden. De gemeenten bepalen zelf of ze van deze mogelijkheid gebruik willen maken. Ook hoe ze de informatie- en meldplicht invullen, is aan de gemeenten. Zo kunnen zij schriftelijk informatie opvragen over de dagbesteding van jongeren dan wel een gesprek met ze voeren. Weigeren jongeren mee te werken, dan kunnen zij in eerste instantie een boete krijgen van ten hoogste 340 euro. Volharden zij in hun weigering, dan kan de boete oplopen tot 2250 euro.

Centrum voor Jeugd en Gezin

Staatssecretaris Ross van VWS heeft in februari 2006 aangekondigd dat in elke stad en dorp één loket komt waarin alle instellingen die zich met jeugdzorg bezighouden, samenwerken⁷. Dit Centrum voor jeugd en gezin moet de versnippering van de zorg tegengaan, zodat jongeren niet langer tussen wal en schip vallen. Alle dossiers worden samengevoegd zodat in één oogopslag duidelijk is welke problemen er bij een jongere spelen. Deze aankondiging

⁷ Op grond van de WMO kan een gemeente niet verplicht worden een Centrum voor Jeugd en Gezin op te richten.

vloeit voort uit het advies van Steven van Eijck (Operatie Jong) om de gemeenten verantwoordelijk te maken en het geld en middelen voor jeugdbeleid aan hen te geven.

Om de problemen goed in kaart te krijgen, wil het kabinet jaarlijks een monitor jeugdbeleid maken. Elke gemeente krijgt een portefeuillehouder die verantwoordelijk is voor het jeugdbeleid. Die portefeuillehouder bepaalt aan de hand van de monitor welke problemen met voorrang moeten worden aangepakt. De gemeenteraad beoordeelt jaarlijks of er vooruitgang wordt geboekt bij de aanpak. Als er problemen zijn die de gemeenten niet zelf kunnen oplossen, is er hulp in te kopen bij de provinciale bureaus jeugdzorg. Dat kost de gemeenten extra geld. De bedoeling is dat gemeenten op die manier geprikkeld worden meer te doen aan het voorkomen van de problemen.

De Jeugdzorgbrigade

De Jeugdzorgbrigade onderzocht in opdracht van VWS de bureaucratie in de jeugdzorg. Medio juni 2006 verscheen het advies, waarin de brigade stelt dat een nieuw debat over het jeugdzorgstelsel niet wenselijk is. Het huidige stelsel is werkbaar en kent een hoeveelheid regels en bureaucratie die past bij de specifieke kenmerken van de sector. Het IPO en de VNG hebben dit standpunt officieel onderschreven. Dit terwijl Operatie Jong een maand eerder aankondigde dat de verantwoordelijkheid voor de Jeugdzorg van de provincies naar de gemeenten zou moeten. Het kabinet heeft nu zowel het advies van Operatie Jong als van de Jeugdzorgbrigade overgenomen. In overeenstemming met het advies van Operatie Jong moet de rol van de gemeente in het jeugdbeleid volgens het kabinet versterkt worden. Dit moet echter binnen het huidige stelsel gebeuren. Opmerkelijk hierbij is dat in de kabinetsreactie op de adviezen van Operatie Jong en de Jeugdzorgbrigade expliciet staat dat de rijksoverheid de lokale Centra voor Jeugd en Gezin stimuleert. Dit terwijl deze Centra volgens deskundigen in strijd zijn met de Wet op de jeugdzorg. Het Centrum valt immers onder de gemeente, bureau jeugdzorg onder de provincie. In een reactie geeft het kabinet aan dat de beslissing of de bestuurlijke verantwoordelijkheid voor specialistische jeugdzorg bij de provincies moet blijven, een taak is voor de volgende regering.

Verwijsindex risicjongeren

Registratie en informatie-uitwisseling is een van de thema's die in het kader van Operatie Jong worden uitgewerkt. De jeugdketen bestaat uit een groot aantal instellingen en hulpverleners, die elk vanuit hun eigen invalshoek werken aan problemen van of met jeugdigen. Om een samenhangende en adequate begeleiding, hulp en – als dat nodig is – correctie te kunnen bieden, moeten de partijen in de keten goed samenwerken. Dat begint bij een goede informatie-uitwisseling. Het probleem in de jeugdketen is meestal niet dat er onvoldoende informatie beschikbaar is, maar dat er geen systematische uitwisseling plaatsvindt van die informatie, met name als er meerdere disciplines bij betrokken zijn (zorg, onderwijs, sociale zekerheid, politie, justitie). Dit speelt temeer als de informatie-uitwisseling op bovengemeentelijk niveau moet plaatsvinden. Het huidige kabinet wil via een extra investering verbetering brengen in de informatie-uitwisseling binnen én tussen instanties. Dit gebeurt onder andere via de verwijsindex risicjongeren.

De verwijsindex risicjongeren is een (elektronische) applicatie waarin signalen die verschillende instellingen doorgeven worden geregistreerd. De verwijsindex bevat geen inhoudelijke informatie: er staat alleen in dat er een (risico)contact is geweest met een jeugdige, niet wat dat contact dan behelsde. Inhoudelijke informatie is beschikbaar in de (al dan niet elektronische) dossiers van de afzonderlijke instellingen. De verwijsindex beperkt zich juist niet tot één instelling of één sector, maar verzamelt de signalen van zoveel mogelijk

partijen die met jeugd in aanraking komen. Wanneer er twee of meer signalen binnen zijn over één en dezelfde persoon zal verbinding worden gelegd tussen de diverse melders waardoor zij in elk geval een beter beeld hebben en zij gecoördineerd actie gaan ondernemen.

§ 1.3 Provinciaal beleid

Volgens de Wet op de jeugdzorg dienen provincies en gemeenten afspraken te maken over de keten van hulpverlening aan jongeren. De wederzijdse inzet van provincies en gemeenten in de keten van voorzieningen voor jeugdigen wordt beschreven in het provinciale beleidskader. De provincie Zuid-Holland heeft voor de jaren 2005-2008 een beleidskader voor de jeugd opgesteld: "Ruimte voor jongeren". De prioriteiten voor het jeugdbeleid voor de komende jaren worden in vier doelen samengevat:

- het versterken van het algemeen en preventief jeugdbeleid;
- het realiseren van een integrale toegang tot de jeugdzorg;
- het realiseren van recht op jeugdzorg via de inzet van aanbod op maat;
- het vergroten van de betrokkenheid en medezeggenschap van jongeren.

Hiervoor heeft de provincie Zuid-Holland in totaal €63 miljoen beschikbaar gesteld.

Concreet bestaat het beleid van de provincie uit extra investeringen ter versterking van opvoedingsondersteuning, beperken van schooluitval en jeugdcriminaliteit. Er wordt ingezet op het realiseren van de aanspraak op jeugdzorg. Verder wordt extra geïnvesteerd in pleegzorg, Veilig opgroeien in Zuid-Holland (Communities that Care), opvang voor slachtoffers van loverboys en extra behandelplaatsen voor kinderen met ernstige gedragsproblemen als alternatief voor plaatsing in een justitiële jeugdinrichting. Het wegwerken van wachtlijsten jeugdzorg heeft nog steeds hoge prioriteit. Het beleid gericht op het betrekken van jongeren via jeugdpanels wordt voortgezet.

Convenant "aansluiting jeugdbeleid-jeugdzorg"

De provincie Zuid-Holland heeft met gemeenten in 2004 en 2005 bestuurlijke afspraken gemaakt die zijn vastgelegd in subregionale convenanten "aansluiting jeugdbeleid-jeugdzorg 2005-2008". De afspraken zijn gericht op de verantwoordelijkheden en inzet van beide partijen op drie thema's:

- opvoedingsondersteuning en gezinsondersteuning;
- verbetering van de aansluiting tussen onderwijs en jeugdzorg, in het bijzonder ter voorkoming van schooluitval;
- aanpak van jeugdcriminaliteit en kindermishandeling.

Jaarlijks wordt in het kader van deze convenanten een actieplan opgesteld waarin wordt uitgewerkt welke activiteiten worden ondernomen om de doelstellingen te bereiken. In de loop van 2005 is afgesproken de actieplannen en de voortgangsrapportages voortaan op het niveau van Holland Rijnland (zie § 1.4) op te stellen.

Om de inspanningen (acties en middelen) van gemeenten en provincie in relatie tot de situatie van de jeugd en het gebruik van jeugdzorg in de regio's te volgen heeft de provincie Zuid-Holland een monitor opgezet. De monitor is opgesteld door het Tympaan instituut en bestaat uit een nulmeting en jaarlijkse vervolgmetingen. De nulmeting is in november 2006 verschenen en kunt u in de bijlagen bij deze nota terugvinden. De nulmeting geeft de situatie weer ten tijde van het sluiten van de convenanten. Voor de regio Holland Rijnland is dat 2004. In de jaarlijkse vervolgmetingen worden dezelfde gegevens verzameld als tijdens de nulmeting. Op die manier kan worden gevolgd welke veranderingen zich op de drie speerpunten voordoen en of de gestelde doelen in de convenanten worden bereikt.

§ 1.4 Regionaal beleid

Jeugdbeleid is in de eerste plaats een lokale aangelegenheid. Toch kan samenwerking buiten de lokale situatie van belang zijn. Het gaat dan vooral om die dingen die je als lokale overheid niet alleen kunt doen, om dingen die je efficiënter samen kunt doen of om aangelegenheden die de hele regio aangaan. De oudere jeugd houdt zich immers niet aan gemeentegrenzen, maar volgt middelbaar of hoger onderwijs in andere gemeenten, gaat elders stappen of sporten.

Regionale samenwerking werd voor onze gemeente tot voor kort vormgegeven in het Samenwerkingsorgaan Leidse Regio (Alkemade, Leiden, Leiderdorp, Oegstgeest, Voorschoten en Zoeterwoude). Dit Samenwerkingsorgaan kende een portefeuillehouders-overleg jeugdbeleid. In de afgelopen jaren is regionaal met veel inzet gewerkt aan een aantal projecten zoals De Uitdaging, jongereninformatie (www.overenuit.nl) en opvoedingsondersteuning (regionale opvoedcursussen).

Op 1 oktober 2004 zijn het Samenwerkingsorgaan Leidse Regio en het Samenwerkingsorgaan Duin- en Bollenstreek gefuseerd tot het Samenwerkingsorgaan Holland Rijnland. In de voormalige samenwerkingsorganen van de Duin- en Bollenstreek en de Leidse regio werd al op veel terreinen samengewerkt. In een enkel geval al met de (toen nog) 16 gemeenten gezamenlijk, in de meeste gevallen nog afzonderlijk. Soms was deze samenwerking vrijwel identiek in de beide regio's, op andere onderdelen zag de agenda er heel verschillend uit. Er wordt nu gewerkt aan een integratie van deze in de beide regio's gegroeide praktijk naar één sociaal beleid voor de regio Holland Rijnland.

Onderzocht is welke vorm en inhoud de 'Sociale Agenda' van Holland Rijnland moet krijgen. Welke maatschappelijke en bestuurlijke ontwikkelingen vragen op de langere termijn om intergemeentelijke samenwerking binnen Holland Rijnland? Het resultaat van dit onderzoek is neergelegd in het beleidskader "Regionale Sociale Agenda", waarin is afgesproken voor de volgende onderwerpen een regionale aanpak te kiezen:

- werk en inkomen;
- leerplichthandhaving en voortijdig schoolverlaten;
- Wet inburgering nieuwkomers (WIN) en Wet educatie en beroepsonderwijs (WEB);
- Wet maatschappelijke ondersteuning;
- jeugdhulpverlening en
- maatschappelijke opvang.

Het is de bedoeling dat dit beleidskader voor de komende jaren leidend is voor het sociaal beleid van de regio.

De Regionale Agenda Samenleving

De provincie heeft met samenwerkende gemeenten per gebiedsregio een integrale Regionale Agenda Samenleving (RAS) ontwikkeld voor de periode 2006-2008. De volgende thema's zijn voorgesteld: jeugd, zorg, participatie en cultuur. Om in Holland Rijnland verband uitvoering te geven aan deze agenda, heeft de gemeente Zoeterwoude ingestemd met de Bestuursovereenkomst Regionale Agenda Samenleving 2006 - 2008 Holland Rijnland. Daarin is de volgende doelstelling voor het thema jeugd opgenomen:

Bevorderen van deskundigheid en aansluiting van beleid en zorg, gericht op het realiseren van een sluitende keten (samenwerking) van voorzieningen op het gebied van zorg, welzijn, onderwijs en justitie, in het bijzonder om te bereiken dat:

- 1) gezinnen met kinderen tot 19 jaar met (opvoed) problemen tijdig en integraal worden geholpen. Hiertoe wordt de (regionale) opvoedingsondersteuning en -voorlichting aan gezinnen versterkt;
- 2) er minder schooluitval (4 – 23 jarigen) / minder voortijdig schoolverlaters (16 – 23 jarigen) zijn. Hiertoe wordt de (regionale) aansluiting van zorgvoorzieningen op het onderwijs versterkt;
- 3) er minder jeugddelinquenten / kindermishandeling (0 – 18 jaar) is. Hiertoe wordt de (regionale) aansluiting tussen zorg- en justitiële voorzieningen op het gebied van de jeugd versterkt.

Om de afspraken uit de RAS te kunnen uitvoeren, worden sectorale budgetten van de afdeling Samenleving (zorg, cultuur, senioren, educatie, sociale infrastructuur etc.) van Holland Rijnland voor de samenwerkende gemeenten gebundeld. Aangezien de doelstellingen van de convenanten “Aansluiting jeugdbeleid en jeugdzorg” onverkort zijn overgenomen in de nieuwe meerjarenafspraken met de provincie, zijn ook de middelen voor de uitvoering van dit convenant aan het RAS-budget voor de regio toegevoegd.

Hoofdstuk 2: Het gemeentelijk preventief jeugdbeleid

§ 2.1 De verantwoordelijkheid verdeeld

Ouders zijn als eerste verantwoordelijk voor de opvoeding van hun kinderen. Ouders zijn daarbij in hoge mate in staat zelf, of eventueel met hulp van hun omgeving, problemen op te lossen. Als dat niet lukt is professionele opvoedingsondersteuning nodig, waarbij de verantwoordelijkheid van de ouders *niet* wordt overgenomen.

Het vertrekpunt dat jeugdigen, ouders en hun omgeving problemen zoveel mogelijk zelf oplossen vraagt een goede balans tussen enerzijds “overlaten, stimuleren en voorwaarden scheppen” en anderzijds hulp bieden als dat echt nodig is. De gemeente staat als bestuurslaag het dichtst bij de burgers en kan (van alle overheden) het beste overzien welke behoeften kinderen en hun ouders hebben, welke problemen en ontwikkelingen er zijn in de lokale samenleving en kan daarvoor met die kennis het beste beleid ontwikkelen. Met andere woorden: de gemeente is bij uitstek geschikt om de samenhang binnen de jeugdketen tot stand te brengen.

De provincie is op grond van de Wet op de jeugdzorg verantwoordelijk voor de jeugdzorg waarop volgens deze wet aanspraak bestaat en voor de instandhouding van de bureaus jeugdzorg. De Wet op de jeugdzorg regelt daarnaast dat bureau jeugdzorg lokale voorzieningen ondersteunt door consultatie en advies aan beroepskrachten. Vanuit deze rol neemt bureau jeugdzorg bijvoorbeeld deel aan netwerken rondom scholen. Provincies maken in het kader van het provinciale beleidskader jeugdzorg afspraken met gemeenten over de aansluiting van gemeentelijk jeugdbeleid en provinciale jeugdzorg. Daarnaast heeft de provincie op grond van de Welzijnswet een ondersteunende taak voor het uitvoerende beleid van gemeenten, instellingen en doelgroepenorganisaties.

Wettelijke kaders

De gemeentelijke verantwoordelijkheid voor het preventief jeugdbeleid is gebaseerd op een aantal wetten: de Welzijnswet, de Wet Collectieve Preventie Volksgezondheid (WCPV), onderwijswetgeving in verband met VVE/onderwijsachterstanden en de Leerplichtwet/RMC-functie (Regionale Meld- en Coördinatie functie). Gemeenten hebben op grond van deze wettelijke kaders vrijheid bij het lokaal invullen van het jeugdbeleid. Dat heeft het voordeel van maatwerk en stimuleren van lokaal initiatief. Er gebeurt dan ook veel binnen gemeenten, zoals bijvoorbeeld het investeren in het algemeen maatschappelijk werk, opvoedingsondersteuning en leerplichthandhaving/ voortijdig schoolverlaten.

De vijf functies van het gemeentelijk preventief jeugdbeleid

Voor een goede werking van het jeugdstelsel als geheel is het belangrijk dat de afzonderlijke onderdelen goed functioneren en op elkaar aansluiten. Helderheid over de taakverdeling en de verbinding tussen het gemeentelijk jeugdbeleid en de provinciale jeugdzorg is belangrijk, zowel voor cliënten als de betrokken instellingen. De verantwoordelijkheden van gemeenten en provincies in de keten van de jeugdzorg zijn complementair: de provincie is verantwoordelijk voor het bieden van jeugdzorg aan kinderen en jongeren bij wie sprake is van ernstige opgroei- en opvoedproblematiek. Door het gemeentelijke jeugdbeleid moeten deze ernstige problemen zoveel mogelijk worden voorkomen. Met het oog hierop zijn er tussen het rijk en de VNG, het IPO en de MO-groep afspraken gemaakt over de functies van het preventief jeugdbeleid die er op lokaal niveau ten minste moeten zijn. Het gaat hierbij om

de eerder in hoofdstuk 1 genoemde functies: advies en informatie, signaleren van problemen, toegang tot het hulpaanbod, licht pedagogische hulp en coördinatie van zorg. Met het benoemen van deze functies is een belangrijke stap gezet in de verduidelijking van de gemeentelijke taken van het preventief jeugdbeleid.

§ 2.2 De regierol van de gemeente

De gemeentelijke regierol houdt in dat de gemeente de betrokken voorzieningen bijeenbrengt, faciliteert en aanstuurt met het doel een samenhangend systeem van opvoed- en opgroeiondersteuning te realiseren. Dit systeem moet zijn afgestemd op de lokale situatie en het jeugdzorgaanbod. De regierol beperkt zich niet tot voorzieningen die onder de gemeentelijke verantwoordelijkheid vallen, maar bestrijkt ook voorzieningen waar de gemeente geen directe zeggenschap over heeft, zoals scholen, politie, huisartsen en de strafrechtketen. Om goed te kunnen regisseren, moet de gemeente een helder beeld hebben van de capaciteiten en (financiële) mogelijkheden van alle betrokken voorzieningen. Op basis daarvan kunnen de instellingen afspreken wie welke bijdragen levert. Omdat de gemeente niet over alle partijen evenveel zeggenschap heeft, is de invulling van de regierol in de praktijk verre van eenvoudig.

Om de gemeentelijke taken goed vorm te geven, is het belangrijk dat de gemeente eerst goed in kaart brengt wat er al is op het terrein van jeugdzorg en welke gemeentelijke afdelingen en beleidsmedewerkers daarbij betrokken zijn. Vervolgens moet ze een visie ontwikkelen hoe zij de lokale zorgstructuur wil inrichten en wie ze daarin welke taak wil geven. De gemeente dient heldere afspraken te maken met de lokale instellingen en goede samenwerkingsafspraken met het onderwijs (schoolbesturen).

Bevorderen van de samenhang

De samenhang tussen de verschillende leeftijdsgebieden en de diverse sectoren binnen het jeugdbeleid moet voortdurend bekeken worden. Hoe kan bijvoorbeeld het onderwijs samenwerken met het welzijnswerk of de buitenschoolse opvang met de verenigingen en organisaties die vrijetijdsbesteding voor jongeren aanbieden? Ook de overgangen tussen de verschillende leeftijdsfasen van de jeugdige dienen goed bewaakt te worden, zoals de overgang van kinderdagverblijf of peuterspeelzaal naar het basisonderwijs, de overstap naar de middelbare school en de overgang naar vervolgonderwijs en toetreding tot de arbeidsmarkt. Als die overgangen immers niet goed verlopen of niet aaneensluiten, kunnen er sneller problemen ontstaan.

Verantwoording afleggen

De instellingen op het gebied van jeugd(gezondheidszorg) zullen steeds meer optreden als aanbieder van 'producten' die de gemeente wil inkopen. Op deze wijze is sprake van betere afstemming tussen de aangeboden activiteiten en de gemeentelijke doelstellingen. De gemeente dient zich blijvend in te zetten voor het creëren van een goed voorzieningenniveau, maar ook voor de rechtmatige en doelmatige besteding van publieke middelen. Van gesubsidieerde instellingen dient verwacht te worden dat zij aandacht hebben voor effectiviteit en efficiëntie; rekenschap willen en kunnen afleggen; klanten en burgers betrekken bij beleid en uitvoering door middel van bijvoorbeeld panels en behoefteonderzoek; vraaggericht werken; bereikbaar, zichtbaar en toegankelijk zijn; samenwerken met andere organisaties uit het maatschappelijke middenveld zoals politie, onderwijs en bedrijfsleven en waar mogelijk flexibel kunnen inspelen op veranderingen en plotselinge vraag.

Grenzen stellen

Het jeugdbeleid verandert continu, doordat het beleid op verschillende niveaus in de belangstelling staat. Het voeren van een succesvol jeugdbeleid is daardoor mede afhankelijk van ontwikkelingen en draagvlak op andere terreinen. Ook verandert het beleid continu, doordat de doelgroep uit vele subgroepen bestaat. Elk met hun eigen unieke kenmerken, wensen en behoeften, waarvan de samenstelling steeds verandert. Soms heeft de ene groep extra aandacht nodig, dan weer een andere groep. En de jongere zelf verandert natuurlijk ook: in een periode van 18 jaar groeit een jongere op van baby tot volwassene.

Bij het vormgeven van het lokale jeugdbeleid gaat het er dan ook om goede randvoorwaarden te creëren, waarbinnen activiteiten kunnen worden ondernomen of voorzieningen kunnen worden gerealiseerd. Zo kunnen wij sneller inspelen op veranderingen, behoeften en wensen van de jeugd van nu, en tegelijk ons beleid uiteen zetten voor meerdere jaren.

Bij het maken van deze nota zijn kinderen en jongeren betrokken om mee te denken over wat zou moeten gebeuren in Zoeterwoude om een aantrekkelijke gemeente te zijn (zie ook § 4.3). Een aantal van hun wensen en behoeften kunnen wij niet realiseren, omdat het geen gemeentelijke taak is, of bestaande instrumenten niet toereikend zijn. Ook kan de gemeente niet iedere individuele wens honoreren. Wel proberen wij zoveel mogelijk rekening te houden met alle wensen en behoeften.

§ 2.3 Gezondheidspeiling GGD Hollands Midden

Gemeenten hebben de regiefunctie voor lokaal preventief jeugdbeleid en volksgezondheid. Inzicht in het gedrag van jongeren, hun leefsituatie en hun gezondheid is nodig om samenhangend gemeentelijk beleid te ontwikkelen en te kunnen inspringen op veranderingen. De GGD adviseert en ondersteunt de gemeenten binnen haar werkgebied met de beleidsontwikkeling en uitvoering van lokaal gezondheidsbeleid, waaronder preventieve jeugdgezondheidszorg.

In 2003 is daartoe door de GGD Zuid-Holland Noord (inmiddels gefuseerd tot de RDOG Hollands Midden) voor de tweede keer een jongerenpeiling uitgevoerd. De eerste was in 1998. Het doel van deze jongerenpeiling is om op systematische wijze ontwikkelingen in aspecten van gezondheid en (riskante) gewoonten van jongeren in de leeftijd van 12 t/m 26 jaar in Zuid-Holland Noord in kaart te brengen. De resultaten laten zien of problemen bij jongeren voorkomen en wat de risico-groepen zijn. Hierdoor kan richting worden gegeven aan gemeentelijk jongerenbeleid.

De resultaten van de peiling uit 2003 zijn vergeleken met die uit 1998 om mogelijke veranderingen in de gezondheidssituatie en leefgewoonten van de jeugd te kunnen signaleren. Voor de beschrijving van de resultaten zijn factsheets gemaakt per thema. Deze factsheets kunt u terugvinden in de bijlagen bij deze nota.

De regio Zuid-Holland Noord is opgesplitst in zes clusters. De gemeente Zoeterwoude bevindt zich in een cluster met TerAar, Alkemade, Jacobswoude, Liemeer, Nieuwkoop en Rijnwoude. In deze paragraaf beperken wij ons tot het beschrijven van de verschillen tussen het cluster waarin de gemeente Zoeterwoude zich bevindt en de regio Zuid-Holland Noord in zijn geheel. Jongeren in ons cluster hebben minder vaak geestelijke problemen en zijn minder vaak lichamelijk mishandeld (zowel vergeleken met Zuid-Holland Noord als met 1998). Het

percentage jongeren dat zich ongezond voelt is eveneens afgenomen vergeleken met 1998. Ze bewegen meer en eten gezonder dan gemiddeld in Zuid-Holland Noord. Ze gebruiken echter vaker dan de rest van de regio grote hoeveelheden alcohol. Meer schoolgaanden hebben een bijbaan, meer niet-schoolgaanden werken. Jongeren hebben minder vaak schulden dan gemiddeld in de regio en hebben minder vaak seksuele ervaring.

Van de seksueel actieve 15-17 jarigen⁸ in de hele regio Zuid-Holland Noord heeft 2% wel eens een seksueel overdraagbare aandoening gehad (SOA) gehad. Voor alle seksueel actieve jongeren betreft dit 4% (het percentage neemt toe met de leeftijd). Jongeren die seksueel actief zijn, hebben meer kennis over SOA dan jongeren die nog niet seksueel actief zijn. Dit is niet afhankelijk van de leeftijd. Vrouwen zijn beter op de hoogte dan mannen. Sinds 1998 is het kennisniveau over SOA bij vrouwen van 15-26 jaar toegenomen, bij mannen alleen bij de 18-23 jarigen. Ondanks het toegenomen kennisniveau over SOA, is het condoomgebruik in de leeftijdsgroep 18-26 jarigen afgenomen (is bij de groep 15-17 jarigen gelijk gebleven). Verwacht kan worden dat hierdoor het aantal SOA's zal toenemen. Uit landelijke en regionale registraties van uitgevoerde SOA-testen blijkt dit al. Daarnaast neemt de "angst" voor het krijgen van HIV/AIDS af, onder andere door verbeterde medicijnen.

⁸ Omdat 12-14 jarigen nauwelijks seksuele ervaring hebben, wordt deze groep hier verder niet beschreven. Deze groep is wel meegenomen in het GGD-onderzoek.

Hoofdstuk 3: Visie op het jeugdbeleid in Zoeterwoude

§ 3.1 Interactief beleid ontwikkelen binnen een duale context

Bij de vormgeving van het jeugdbeleid werkt de gemeente Zoeterwoude met de keten- en netwerkbenadering. Hiertoe wordt het volgende stappenplan gehanteerd:

Gezamenlijke visie op het jeugdbeleid en algemene doelstelling benoemen.

Ketens benoemen (bijvoorbeeld per leeftijdscategorie) en andere categorisering (bijvoorbeeld levensgebieden gezin, buurt, school, vrije tijd en werk).

Doelgroepenanalyse, inclusief aard en omvang van problemen op basis van leeftijdscategorieën.

Inventarisatie van voorzieningen per keten.

Confrontatie vraag/aanbod: blanco's, overlap en kwaliteitsverbeteringen in het aanbod benoemen.

Afspraken maken met en tussen uitvoerende organisaties over resultaten, taak-/werkverdeling en kwaliteit(verbetering).

Afspraken maken over financiering, organisatie en sturing

Werkconferentie jeugdbeleid

Bovenstaand stappenplan (stap 1 t/m 5⁹) is op 8 juni 2006 in interactieve groepen doorlopen tijdens een nieuwe werkconferentie met dezelfde deelnemers als in januari 2004. Met behulp van de opbrengst van deze bijeenkomst is dit hoofdstuk herschreven en zijn de laatste twee hoofdstukken van deze nota (de conclusies en aanbevelingen) vormgegeven.

Indirect was de werkconferentie ook bedoeld om met elkaar te netwerken. Uitgangspunt hierbij was dat men voor de uitvoering van het jeugdbeleid in Zoeterwoude gebruik maakt van het reeds aanwezige netwerk aan instellingen en verenigingen. Door met elkaar samen te werken en goede afspraken te maken tussen de diverse partijen moet voldoende tegemoet kunnen worden gekomen aan de wensen van de jeugd.

De procesbegeleiders van de werkconferentie werden wederom geleverd door de GGD Hollands Midden. De genodigden waren deskundigen op het gebied van het lokale jeugdbeleid, zoals (besturen van) scholen, jongerenorganisaties, sportverenigingen, café-eigenaren, huisartsen, schoolmaatschappelijk werk, politie, bureau HALT, regionaal bureau leerplicht en vertegenwoordigers van het jeugd- en jongerenwerk. In het kader van het dualisme werden bovendien ook de raadsleden uitgenodigd voor deze werkconferentie, zodat zij vroegtijdig konden sturen op inhoud en proces. Ook de leden van de Jongerenadviesraad werden uitgenodigd.

Tijdens de bijeenkomst konden de deelnemers op basis van de conceptnota jeugdbeleid van gedachten wisselen over de toekomst van het jeugdbeleid in Zoeterwoude. De interactieve werkgroepen werden als volgt ingedeeld:

⁹ De stappen 6 en 7 over taakverdeling, organisatie en financiën zijn zaken voor de uitvoering en komen pas in een later stadium aan de orde.

Werkgroep 1 (visie en doelstellingen): *Tijdens deze workshop werd de voorlopige visie uit de conceptnota met de deelnemers bijgeschaafd en hergeformuleerd totdat er een gezamenlijk gedragen visie uitkwam.*

Werkgroep 2 (doelgroepenanalyse): In deze workshop werd aan de hand van de conceptnota de reikwijdte (qua leeftijd) van het jeugdbeleid besproken. Daarnaast werd per leeftijdscategorie gebrainstormd over de problemen die in Zoeterwoude typerend zijn voor die specifieke leeftijdscategorie. Aan de hand daarvan is bekeken welke leeftijdsgroep binnen het jeugdbeleid prioriteit zou moeten hebben.

Werkgroep 3: (confrontatie vraag/aanbod): In deze workshop werd besproken welke hiaten, overlap en knelpunten er in het bestaande aanbod worden geconstateerd. Er werden prioriteiten gesteld op welke knelpunten de gemeente zich binnen het jeugdbeleid als eerste moet richten. Ook werden enkele oplossingsrichtingen benoemd.

In de bijlagen bij deze nota vindt u een uitwerking van de workshops, evenals de deelnemerslijst.

Tijdens de afsluiting van de werkconferentie werd een aantal zaken samengevat. Volgens de deelnemers aan de conferentie dient de hoogste prioriteit voor de jeugd in Zoeterwoude te liggen op de jeugdgezondheidszorg en het wonen. Er blijken (gelukkig) weinig hele negatieve punten in de Zoeterwoudse situatie te zijn. Het is duidelijk dat er iets aan de versnippering van voorzieningen gedaan moet worden. Dat is echter niet alleen een taak voor de gemeente, maar ook voor de provincie en het rijk. Op lokale schaal moeten de gemeente en de instellingen samenwerken om de laagdrempeligheid van voorzieningen te verbeteren. Geconstateerd wordt dat de schaal van Zoeterwoude aantrekkelijk is. Of een Centrum voor Jeugd en Gezin ook iets voor Zoeterwoude is, zal nog moeten blijken. Tezijnertijd zal bekeken worden hoe er met dit nieuwe concept op Zoeterwoudse schaal kan worden omgegaan. De gemeente heeft van diverse deelnemers complimenten gekregen voor de ingezette koers voor de jeugd; de gemeente spreekt bij deze ook de waardering uit voor de inzet van alle andere betrokkenen in en rondom Zoeterwoude op dit gebied. Al met al gebeuren er al een heleboel goede dingen voor de jeugd in Zoeterwoude!

De Typetest Preventief Jeugdbeleid

Ter voorbereiding op de werkconferentie ontvingen de deelnemers de Typetest Preventief Jeugdbeleid (zie ook de bijlagen bij deze nota). Aan de hand van deze test wordt duidelijk hoe een gemeente invulling geeft aan het jeugdbeleid¹⁰. Tegelijk geeft de test ook inzicht in mogelijke alternatieven. Daarmee voedt de typetest de discussie en helpt het om binnen de gemeentelijke organisatie en/of met veldinstellingen te komen tot een gezamenlijk startpunt en een goede invulling van de vijf functies voor opgroei- en opvoedondersteuning.

Van de deelnemers aan de werkconferentie leverde een derde de typetest in. Analyse van de resultaten levert het volgende beeld op:

- Voor 8 van de 10 respondenten komt het jeugdbeleid tot stand op basis van het aanbod, de mogelijkheden en beperkingen van voorzieningen en interventies in de gemeente, niet op basis van de effectiviteit van deze voorzieningen en interventies.
- Niemand kiest voor een accent op enkel de leeftijdsgroep 0-6 jaar.

¹⁰ Aangezien onze gemeente nog geen jeugdbeleid kent, dient het antwoord van de respondenten gelezen te worden als het gewenste type voor de gemeente.

- Voor 8 van de 10 respondenten vormen gemeentelijke doelen op het gebied van preventief jeugdbeleid een startpunt en worden deze regelmatig bijgesteld (ze liggen dus niet vast).
- Voor 8 van de 10 respondenten gaat binnen het preventief jeugdbeleid de meeste aandacht uit naar het voorkomen van problemen van jongeren (in plaats van het oplossen van problemen).
- Voor 7 van de 10 respondenten komt vernieuwing in het veld van jeugdbeleid en jeugdzorg aan op sterke veldorganisaties, die zelf initiatieven nemen. De instellingen zijn daarmee niet afhankelijk van de gemeente als aanjager en innovator.
- Voor 9 van de 10 respondenten vindt beïnvloeding van (gesubsidieerde) instellingen NIET plaats door het maken van outputafspraken. Wel door het zoeken van de dialoog.
- Voor 7 van de 10 respondenten is het preventief jeugdbeleid vooral gericht op de lange termijn: het gaat erom stap voor stap toe te werken naar verbeteringen.
- Voor 6 van de 10 respondenten is het uitgangspunt van het preventief jeugdbeleid dat de jeugd in staat wordt gesteld zich te ontplooien.
- Voor 3 van de 10 respondenten is het uitgangspunt dat risico's bij jongeren zoveel mogelijk worden vermeden.
- Voor 8 van de 10 respondenten vormen de vijf gemeentelijke functies voor opgroei- en opvoedondersteuning geen landelijk opgelegd kader, maar een nieuwe stimulans voor het preventief jeugdbeleid.

Wanneer alle antwoorden worden gebundeld, wordt duidelijk dat volgens de meeste mensen (7 van de 10 respondenten) onze gemeente valt onder type 4 “*De bezige bij*”. Eén persoon kwam uit op type 3 “De generaal”, en twee op type 2 “De mediator”. “De bezige bij” kent een *brede focus* en doet aan *processturing*. Het hebben van een brede focus betekent dat het gemeentelijk beleid er op is gericht een omgeving te creëren, waarin kinderen en jongeren zich optimaal kunnen ontwikkelen. Waar nodig krijgen risicogroepen bij dit type gemeenten specifieke aandacht, maar de nadruk ligt op het bieden van kansen aan de brede groep jeugd. Dit betekent dat binnen deze gemeenten een belangrijke taak is weggelegd voor de reguliere basisvoorzieningen. Het bieden van kansen aan de brede groep jeugd is een investering voor de (middel)-lange termijn, maar biedt geen oplossing voor problemen die zich in het hier en nu voordoen. Er is voor dit type gemeenten dus ook aandacht geboden voor specifieke groepen jeugdigen, die risico's lopen of grenzen overschrijden.

Gemeenten die onder type 4 vallen, sturen zoals gezegd meer op proces dan op doelen; ze stellen zich terughoudend op waar het gaat om het geven van inhoud en richting aan het jeugdbeleid. De autonome veldorganisaties zijn immers de experts. De gemeente speelt binnen dit type een cruciale rol als netwerker en bemiddelaar. Het gevaar bij dit type is dat de gemeente speelbal wordt van de instellingen. Het is daarom belangrijk dat de gemeente ook zelf keuzes maakt, bijvoorbeeld door het geven van sturing op hoofdlijnen en het bepalen van een gezamenlijke koers. Om een kakelcircuit te voorkomen, is het verder van belang de overlegstructuur efficiënt in te richten, te begeleiden en te bewaken.

Gezien de antwoorden van de respondenten en het belang dat aan preventief jeugdbeleid wordt gehecht, verdient het aanbeveling de brede focus van een type 4 gemeente over te nemen. Met het oog op de schaal van de gemeente Zoeterwoude, verdient het aanbeveling ook het sturen op proces over te nemen. Het is niet reëel van een kleine gemeente te verwachten dat deze constant als aanjager en innovator optreedt (zoals bij gemeenten die meer aan doelsturing doen). Dit betekent dat de rol van de gemeente Zoeterwoude als “bezige bij” het gezamenlijke startpunt vormt om het lokale jeugdbeleid vorm te geven. Met inachtneming

van de benoemde aandachtspunten biedt een “bezige bij” genoeg mogelijkheden om een goede invulling te geven aan de vijf functies voor opgroei- en opvoedondersteuning.

§ 3.2 Reikwijdte jeugdbeleid

Over begin- en eindpunt van het jeugdbeleid verschillen de meningen. Jeugdbeleid kan zich richten op de volgende leeftijdsgroepen, afhankelijk van de visie die men op het jeugdbeleid heeft:

- 0 tot 26 jaar
- 0 tot 23 jaar
- 0 tot 19 jaar
- -/ 9 maanden tot 19, 23 of 26 jaar

Tijdens de werkconferentie is per leeftijdsgroep geïnventariseerd welke problemen in Zoeterwoude typerend zijn voor die specifieke leeftijdscategorie. Aan de hand daarvan is bekeken welke leeftijdsgroep binnen het jeugdbeleid prioriteit zou moeten hebben. Dit heeft de volgende resultaten opgeleverd:

De groep 0-4 jaar kent de volgende problemen:

- opvoedingsproblematiek bij de ouders
- taalachterstand
- te dikke kinderen

De groep 5-13 jaar kent de volgende problemen:

- gebrek aan lichaamsbeweging
- opvoedingsproblematiek bij ouders
- (echt)scheidingsproblematiek
- vandalisme
- te dikke kinderen
- niet kunnen spelen / fantaseren
- pesten
- verveling

De groep 13-18 jaar kent de volgende problemen:

- experimenteergedrag
- vandalisme
- hangerigheid / verveling
- gebrek aan toezicht door ouders
- gebrek aan sociale samenhang (met name Rijndijk)
- zeer beïnvloedbare groep
- onzekerheid/faalangst
- pubertijd / veel veranderingen
- toenemende zelfstandigheid

De groep 18+ heeft de meeste problemen met het vinden van zelfstandige woonruimte binnen Zoeterwoude.

Hieruit blijkt dat de meeste problemen zich voordoen in de leeftijdscategorie 5 - 18 jaar (opgesplitst in een groep 5 - 13 jaar en 13 - 18 jaar). Deze leeftijdsgroep zou volgens de deelnemers aan workshop 2 (doelgroepenanalyse) van de werkconferentie dan ook prioriteit binnen het jeugdbeleid moeten hebben. Daarna volgt de categorie 0 - 4 jaar en tot slot die van 18+. Bij de confrontatie vraag/aanbod (werkgroep 3) bleek dat de gemeente zich binnen het jeugdbeleid als eerste op de knelpunten op het gebied van de jeugdgezondheidszorg (0-12 jaar) en het woningaanbod voor jongeren (18+) zou moeten richten.

Op basis van deze gegevens kiest de gemeente Zoeterwoude ervoor zich met haar jeugdbeleid te richten op de groep 0-19 jarigen (en indien nodig op hun opvoeders). De groep 18+ valt daardoor niet meer onder het jeugdbeleid, hetgeen niet wil zeggen dat er geen actie op moet worden ondernomen. De leeftijdsgroep 0-6 jarigen wordt bewust toegevoegd aan de doelgroep, omdat de gemeente veel waarde hecht aan preventie, vroegsignalering en een integrale jeugdgezondheidszorg die loopt van 0-19 jaar. Ook de resultaten uit de typetest sterken ons in deze keuze, aangezien daaruit naar voren komt dat binnen het jeugdbeleid de meeste aandacht zou moeten uitgaan naar het voorkomen van problemen van jongeren. Wij willen binnen het jeugdbeleid dan ook speciale aandacht schenken aan het (startend) ouderschap, preventie & vroegsignalering en de puberteit.

§ 3.3 Definitie jeugdbeleid

Het jeugdbeleid in Zoeterwoude richt zich in eerste instantie op *alle* jeugdigen tussen de 0-19 jaar. Waar nodig worden aanvullende maatregelen genomen om voor jongeren met specifieke problemen een vangnet te vormen. Het doel van het jeugdbeleid is de jeugdigen te ondersteunen in hun groei naar volwassenheid en hun participatie in de samenleving te bevorderen. Belangrijk bij het jeugdbeleid is de aandacht voor preventie: voorkomen dat bij de jeugd situaties ontstaan die een belemmering vormen voor hun maatschappelijke participatie.

Jeugdbeleid is een verzamelnaam voor alle beleid dat de jeugd omvat. In het gunstigste geval omvat het jeugdbeleid integraal beleid op het gebied van (gezondheids)zorg, onderwijs, cultuur, sport, openbare orde en veiligheid, speelruimte/ruimtelijke ordening, vrije tijd, werkgelegenheid, volkshuisvesting, opvoedingsondersteuning, informatie en participatie. Het is onze taak deze integraliteit, zowel intern als extern vorm te geven en daarbij de samenhang tussen de beleidsdoelen én de in te zetten middelen en activiteiten te bewaken.

§ 3.4 Samenstelling van de doelgroep

Zoeterwoude heeft 8.505 inwoners (peildatum 1 januari 2006), waarvan 2.444 jonger zijn dan 23 jaar. Dit is 28,7 % van het totaal aantal inwoners. De volgende tabel biedt een overzicht van de leeftijdsopbouw van de jeugd, peildatum 1 januari 2006 (bron: GBA). Voor een overzicht van de leeftijdsopbouw van de jeugd sinds 1 januari 2000 en van de verwachte leeftijdsopbouw de komende 10 jaar (bron: leerlingprognoses, opgesteld door BKO), verwijs ik u naar de bijlagen bij deze nota.

	Aantal inwoners	Man	Vrouw
0 - 4 jarigen	238	121	117
4 jarigen	113	50	63
5 - 13 jarigen	882	407	475
13 - 18 jarigen	664	345	319
18 - 23 jarigen	547	277	270

Uit de overzichten van 2000 – 2006 valt op te maken dat er in de leeftijdsgroep 0 -13 jaar een daling plaatsvindt. De verwachting is dat deze dalende trend zich de komende jaren ook in de leeftijdsgroep 13 - 23 jaar zal voordoen. Op dit moment zien we in de leeftijdsgroep van 13 - 23 jaar in Zoeterwoude echter een lichte stijging. Dit beeld wordt bevestigd door de

nulmeting van Tympaan, waaruit blijkt dat ten opzichte van de landelijke verdeling alleen de gemeente Zoeterwoude in deze regio opvalt door een groter percentage 13- tot 18-jarigen.

Wanneer de landelijke percentages zoals genoemd in § 1.2 met betrekking tot het welzijn van de jeugd worden toegepast op Zoeterwoude, ontstaat het volgende beeld¹¹ (Zoeterwoude kende op 1 januari 2006 2.042 0-19 jarigen):

- met 85% van de doelgroep 0-19 jaar gaat het goed tot zeer goed: dit betreft 1.736 jeugdigen;
 - 12% kampt met lichamelijke kwalen: dit zijn 245 jeugdigen;
 - 5% heeft psychosociale problemen: dit zijn 102 jeugdigen
- (hierbij dient opgemerkt te worden dat uit de nota lokaal gezondheidsbeleid 2004-2008 blijkt dat in deze regio ongeveer één op de zes 12-17 jarigen één of meerdere problemen heeft waarover hij of zij 'dag en nacht' piekert, en dat een kwart van de jongeren in deze regio een indicatie heeft voor psychosociale problemen. Dit zou betekenen dat het hier geschatte aantal jeugdigen in werkelijkheid een stuk hoger ligt);
- 5% kent opvoedkundige moeilijkheden: dit betreft 102 jeugdigen;
 - 5% kampt met een combinatie van deze zaken: 102.

Wanneer men er van uit gaat dat het met 90% van de gezinnen met kinderen van 0-19 jaar goed gaat, dan betreft het in Zoeterwoude 1.080 gezinnen (er zijn ca. 1200 gezinnen in Zoeterwoude met thuiswonende kinderen t/m 18 jaar). Als men er van uit gaat dat 10% van hen een enkelvoudige hulpvraag heeft, dan zijn dat in Zoeterwoude 120 gezinnen. Als 0,5 tot 1% op meerdere terreinen de regie verloren heeft, gaat het hier in Zoeterwoude om 6-12 gezinnen.

§ 3.5 Uitgangspunten voor het jeugdbeleid

Op basis van de informatie in de voorgaande hoofdstukken kunnen wij de volgende uitgangspunten voor het jeugdbeleid in Zoeterwoude formuleren:

- Het algemeen preventief jeugdbeleid behoort tot het domein van de gemeente; de gemeente is verantwoordelijk voor lokale voorzieningen en stimuleert en faciliteert organisaties preventieve jeugdtaken uit te voeren op het gebied van de vijf functies voor opgroei- en opvoedondersteuning (zie hoofdstuk 1). Tevens stuurt de gemeente aan op een vroegtijdige en adequate aanpak van problemen. Dit betekent dat de gemeente niet pas 'ingrijpt' als er problemen zijn, maar problemen voor wil zijn. De provincie beheert het domein van het curatief jeugdbeleid, waartoe Bureau Jeugdzorg hoort.
- De gemeente voert de regie over het lokale jeugdbeleid.
- Jeugdbeleid is gericht op alle jeugd van 0-19 jaar, met aandacht voor specifieke (risico-)groepen.
- Een integraal en vraaggericht aanbod heeft prioriteit voor de gemeente: een aanbod dat is afgestemd op de behoeften van jongeren en hun opvoeders.
- Ouders zijn als eersten verantwoordelijk voor de opvoeding van hun kind(eren). Waar er problemen ontstaan, kan de overheid een rol spelen.

¹¹ Met daarbij de kanttekening dat de landelijke percentages gelden voor de leeftijdsgroep 0-12 jaar en dat de percentages hier zijn gebruikt voor de leeftijdsgroep 0-19 jaar.

- De gemeente staat open voor en stimuleert jeugdparticipatie in een actieve benadering. De gemeente betreft inwoners en organisaties die met en voor jongeren werken bij het vormgeven van het jeugdbeleid. Daarom gaat de gemeente in gesprek met organisaties en instellingen die met en voor jongeren werken, maar natuurlijk ook met jongeren zelf.

§ 3.6 Visie op het jeugdbeleid in Zoeterwoude

De gemeente Zoeterwoude wil dat haar kinderen en jongeren prettig en onbekommerd kunnen opgroeien tot volwassenen. De gemeente wil dit bereiken door een voor jongeren aantrekkelijke gemeente te zijn om te wonen, leren, werken, vrije tijd te besteden en te leven. Om aan de wensen en behoeften van de jeugd tegemoet te komen, hecht de gemeente veel waarde aan jongerenparticipatie.

Deze visie leidt tot de volgende algemene doelstellingen:

- 1) Het creëren van kansen en ontwikkelingsmogelijkheden voor alle jeugdigen.
- 2) Het voeren van een *integraal* jeugdbeleid.
- 3) Het voorkomen van ‘uitval’ door een samenhangende, preventieve aanpak en samenwerking.
- 4) Aanvullende maatregelen nemen om voor jongeren met specifieke problemen een vangnet te vormen.
- 5) Jeugdigen ondersteunen in hun groei naar volwassenheid.
- 6) De participatie van jeugdigen in de samenleving bevorderen.
- 7) Het bieden van een kader ten behoeve van de opvoeding/het opgroeien van de jeugd.
- 8) Het aanspreken van de jeugd op hun verantwoordelijkheden om hun weerbaarheid en zelfstandigheid te vergroten.
- 9) Het leggen van contacten met jongeren om meer inzicht te krijgen in hetgeen er leeft bij de jeugd.

Resultierend in:

- 1) Een veilige, betrokken en stimulerende directe woonomgeving.
- 2) Een passend en samenhangend aanbod van (algemene) jeugdvoorzieningen dat vanuit de vraag is opgebouwd.
- 3) Een passend en samenhangend vangnet voor jongeren die dreigen uit te vallen.
- 4) Een integrale aanpak van jeugdproblematiek.
- 5) Jeugd- en ouderparticipatie.

Hoofdstuk 4: Achtergrond van het lokaal jeugdbeleid in Zoeterwoude

§ 4.1 *Geschiedenis van het jeugdbeleid in Zoeterwoude*

Door de toenemende overlast door groepen jongeren voor de omgeving is op 25 maart 1998 besloten het jeugdbeleid van de kant van de gemeente in de steigers te zetten en een goede afstemming tussen verantwoordelijke bestuurders, ambtenaren en politie te vinden. Van een opgezet jeugdbeleid was voordien geen sprake. Wel was sprake van een aantal acties, zoals het onderbrengen van jongerenvereniging Utopia in het voormalig (binnen-)zwembad en het plaatsen van een funramp op het Loetheveld. Stichting BOVOS (Zoetermeerse welzijnsorganisatie) kreeg opdracht de mogelijkheden voor het jongerenwerk in Zoeterwoude te onderzoeken. Er werd een klankbordgroep ingesteld om de jongerenwerkers te ondersteunen. Deze groep bestond uit vertegenwoordigers van de politie, Jongerenvereniging Utopia, het kinderdagverblijf, de Corbuloschool, de Klaverhal, de gemeente en ouders.

De commissie Welzijn/Burgerij stemde op 29 november 1999 in met de uitgangspunten van de (eind)rapportage van de Stichting BOVOS. In het kort zijn deze:

- *het inhuren van acht uren jongerenwerk per week;*
- *gebruikmaking van het jeugdthonk Meerburg voor kinder- en tieneractiviteiten;*
- *het opzetten van een jongereninformatiepunt;*
- *regelmatig contacten met groepen jongeren op straat;*
- *regelmatig overleg met bestuur jongerenvereniging Utopia over activiteiten in Zoeterwoude-dorp.*

Door het ontbreken van vertrouwen in een goede uitvoering van het jongerenwerk werd echter de samenwerking met BOVOS met ingang van 1 januari 2002 opgezegd. E.e.a. had te maken met het uitblijven van aanvullende financiering door de provincie en de te grote nadruk op het aanpakken van overlast in plaats van het bieden van mogelijkheden tot ontwikkeling en ontplooiing. Sindsdien is het jeugdbeleid van de gemeente beperkt gebleven tot het investeren in algemene voorzieningen voor de jeugd.

§ 4.2 *Knelpunten*

Eind 2003 werden de reeds bekende knelpunten op het gebied van de jeugd in Zoeterwoude nogmaals op een rijtje gezet:

- *Sinds het wegvallen van het jeugd- en jongerenwerk in Zoeterwoude beperkt het jeugdbeleid zich tot het investeren in algemene voorzieningen voor de jeugd. Dit betekent ook dat aan het terugdringen van overlast en grensoverschrijdend gedrag alleen nog aandacht wordt besteed vanuit het oogpunt van de handhaving, en niet vanuit het oogpunt van preventie.*
- *Mede door het gebrek aan aanbod houden jongeren zich op de tijdstippen na schooltijd en in het weekend op in de openbare ruimte, hetgeen vaak leidt tot klachten van overlast door omwonenden.*
- *De jeugd heeft onvoldoende besef van het belang van gezond gedrag.*
- *Er is sprake van overmatig drankgebruik bij een deel van de jeugd, niet alleen tijdens het uitgaan maar ook in de sportkantines.*

- Jongeren die minder snel deelnemen aan maatschappelijke verbanden en die een verhoogd risico lopen op achterstanden en uitval worden onvoldoende bereikt door het gemeentelijke beleid.
- In Zoeterwoude zijn talrijke sport en- recreatievoorzieningen voor de jeugd aanwezig. Een deel van de jeugd neemt echter beperkt, of zelf helemaal niet, deel aan dergelijke maatschappelijke verbanden. Bovendien neemt de deelname aan georganiseerde sport sterk af na het twaalfde jaar.
- De enige algemeen toegankelijke - en laagdrempelige - voorziening voor de jongeren is de disco in Utopia. Deze voorziening is echter alleen in het weekend toegankelijk voor de jeugd vanaf 15 jaar en is gelegen op aanzienlijke afstand van de Rijndijk.
- De gemeente weet onvoldoende wat de jongeren van de gemeente op jeugdgebied verlangen en welke voorzieningen en activiteiten gemist worden.
- Van jeugdparticipatie is op dit moment slechts beperkt sprake.

Wij hebben toen aangegeven iets aan deze situatie te willen veranderen. Ter voorbereiding op voorliggende nota jeugdbeleid is daarom in januari 2004 een werkconferentie jeugdbeleid georganiseerd voor betrokken instellingen en raadsleden om mee te denken over de verdere vormgeving van het beleid en de uitvoering ervan. Het doel van deze bijeenkomst was te inventariseren welke oplossingen de organisaties aanspraken en welke ideeën er bij hen leefden. Dit zou input vormen voor de verdere beleidsvorming en -uitvoering en wellicht een startpunt vormen voor samenwerking rond een of meer projecten. In de bijlagen vindt u het verslag van deze bijeenkomst. Daarnaast hebben wij in 2004 de klankbordgroep jeugdbeleid nieuw leven ingeblazen. Daarin zitten nu – naast twee contactmoeders voor de jeugd – een aantal vrijwilligers die beroepsmatig met de jeugd te maken hebben. Tevens zijn in de jaren 2004, 2005 en 2006 diverse overleggen gevoerd met betrokkenen bij het zoeken van een geschikte locatie voor een hang/skateplek. Dit alles met het doel bestaande knelpunten bespreekbaar te maken.

§ 4.3 Wensen en behoeften van jongeren in Zoeterwoude: de jongerenenquête

Aangezien tijdens bovengenoemde werkconferentie wederom naar voren kwam dat wij onvoldoende wisten wat de jongeren in onze gemeente op jeugdgebied verlangen en welke voorzieningen en activiteiten gemist worden, hebben wij in mei 2004 Stichting Jeugd- en Jongerenwerk Midden-Holland opdracht gegeven een onderzoek uit te voeren onder de Zoeterwoudse jeugd van 10 tot en met 18 jaar. In totaal vulden 473 van de ruim 1.000 jongeren van 10 t/m 18 jaar in de gemeente een vragenlijst in, met vragen over o.a. uitgaan, (sport)activiteiten voor de jeugd, veiligheid, speel- en ontmoetingsplekken en hetgeen de jeugd graag zou veranderen in Zoeterwoude. Ook werd door de Stichting een stukje veldwerk verricht, waarbij jongeren op straat werden geïnterviewd en afzonderlijk met jongerenvereniging Utopia werd gesproken.

Hieronder vindt u een opsomming van de in het onderzoek meest genoemde wensen en behoeften onder de jeugd van Zoeterwoude. De volledige onderzoeksresultaten kunt u terugvinden in de bijlagen bij deze nota.

Uitgaan

De jongere Zoeterwoudse jeugd gaat over het algemeen nog niet of niet zo vaak uit. Als ze uitgaan worden feestjes bezocht of gaan ze naar de bioscoop. Ze zijn over het algemeen best tevreden over wat Zoeterwoude aan uitgaansmogelijkheden heeft. De oudere jeugd is duidelijk kritischer. Zij vinden dat er onvoldoende/slecht kan worden uitgaan binnen de eigen gemeente. Vaak zoeken zij hun heil elders.

Sport

Op sportief gebied valt op dat Zoeterwoude veel te bieden heeft. Vrijwel iedereen doet aan sport en zit op een sportvereniging. De meesten zijn meerdere keren per week sportief actief. Bij de oudere jeugd is dit iets minder. Gemist worden hier bepaalde sportieve activiteiten binnen de gemeente: sporten waarvoor uitgeweken wordt naar andere gemeenten die deze sporten wel te bieden hebben. Meerdere keren wordt de wens naar voren gebracht om binnen de eigen gemeente een sportcentrum te hebben.

Verenigingsleven

Het is opvallend dat vooral de jongere jeugd actief deelneemt aan het Zoeterwoudse verenigingsleven. Men gaf aan wel behoefte te hebben aan diverse (nieuwe) cursussen.

Opvallend

- Veel jeugdigen vinden dat er in Zoeterwoude in ieder geval een goed skatepark of een goede skatebaan moet komen. De bestaande trapveldjes kunnen verbeterd worden.
- Er is veel behoefte aan een bioscoop binnen de eigen gemeente.
- Het zwembad mag voor velen best wat verder uitgebreid/aangepast worden.
- Zowel de 10-12 jarigen als de 12-15-jarigen vinden het belangrijk dat er meer disco-activiteiten komen voor de eigen leeftijdsgroep. De oudere jeugd zoekt ook een eigen plek om na school/werktijd elkaar te kunnen ontmoeten. Een soort jongerencafé zou hier uitkomst kunnen bieden.
- Het voorzieningenniveau in Zoeterwoude kan duidelijk beter: gezellige winkeltjes (kleding, snuisterijtjes, etc.), terrasjes en cafeetjes zijn veel voorkomende wensen. Maar ook op horecagebied mag er best wat meer (snackbar, pizzeria, eetgelegenheden die wat later open zijn).
- Er is een duidelijk verschil tussen Zoeterwoude Dorp en Zoeterwoude Rijndijk. Vooral deze laatste kern voelt zich op het gebied van de voorzieningen nogal achter gesteld. Uitgaansgelegenheden, disco en zwembad worden hier duidelijk gemist.
- Er is behoefte aan een jeugdadviesraad in Zoeterwoude.

In september 2004 werden de resultaten van de in mei gehouden jongerenpeiling aan de jeugd gepresenteerd. Van de in totaal 473 jongeren die de vragenlijst hadden ingevuld, kwam slechts een klein gedeelte naar de bijeenkomst. Toch was het een interessante avond, waarbij de aanwezige jongeren met de gemeente van gedachten konden wisselen over de uitkomsten van het onderzoek. Naast de jongeren waren er ook vertegenwoordigers van diverse organisaties aanwezig (o.a. Utopia, scouting, Hervormde Jeugdraad, Stichting Muziekcentrum), de wijkagent en diverse raadsleden. Enkele organisaties gaven al aan erg geïnteresseerd te zijn in de wensen en ideeën die de jeugd had aangedragen. Hoe een deel van deze ideeën inmiddels is opgepakt, leest u in de volgende paragraaf.

§ 4.4 Wat gebeurt er al?

Onze gemeente besteedt al sinds jaar en dag aandacht aan de jeugd door het investeren in algemene voorzieningen voor de jeugd, zoals de subsidiëring van de Hervormde Jeugdraad, Agnesgroep, Scouting Zoeterwoude, de culturele commissie, Jeugdhonk Meerburg en jongerenvereniging Utopia. In 2005 heeft bibliotheek Meerburg met financiële steun van o.a. de gemeente een kinderleeshoek kunnen inrichten. Op het gebied van jongereninformatie beschikt de gemeente sinds 2003 over een JIP-zuil (jongereninformatie punt). Deze staat in het gemeentehuis. Ook werkt de gemeente in de regio samen aan de regionale jongerensite www.overenuit.nl. Verder subsidieert de gemeente de regio Vakantiepas, waarmee kinderen van de basisschool tijdens de zomervakantie voordelig op ontdekkingstocht door de regio kunnen gaan. Ook vindt jaarlijks de kindergemeenteraad plaats voor de kinderen van groep 7 van de basisscholen. Aan het eind van hoofdstuk 7 vindt u een overzicht van de middelen die de afgelopen jaren in het jeugdbeleid zijn geïnvesteerd.

Daarnaast draagt de gemeente zorg voor de instandhouding van diverse sport en-recreatievoorzieningen voor de jeugd (zoals de speeltuintjes, voetbalvelden en zwembad Haasbroek). Ook de diverse verenigingen en instellingen zelf zijn erg actief voor de jeugd van Zoeterwoude (niet alleen voor hun leden), denk hierbij aan het scholieren handbal- en badmintontoernooi, de sportinstuif door de Klaverhal in de kerstvakantie, kinderdans in Ons Huis, muzieklessen voor kinderen bij de muziekschool, kamperen bij het zwembad, kamperen bij de boer met de buitenschoolse opvang, diverse activiteiten van de scouting en de Zoeterwoudse natuur- en milieu organisatie N.M.E.Z., kinderdisco bij Utopia, etc. Op het gebied van bewegingsstimulering voor de jeugd is eind 2005 het project WhoZnext gestart, waarbij een groep jongeren onder leiding van een coach sportieve activiteiten organiseert voor leeftijdgenoten. Inmiddels is dit project van vorm veranderd en wordt er wekelijks onder leiding van een buurtsportwerker een sportieve activiteit voor de jeugd georganiseerd.

Het huidige lokale aanbod aan opvoedings- en gezinsondersteuning omvat een spreekuur van het opvoedbureau, deelname aan de regionale opvoedcursussen en financiering van de zorgnetwerken / ZAT's 0-12 jaar. In het kader van de integrale jeugdgezondheidszorg wordt steeds vaker overleg gevoerd met de aanbieders, om een zo vraaggericht mogelijk aanbod te creëren. Ook is in juni 2005 in opdracht van de gemeente een onderzoek uitgevoerd naar de behoefte aan opvoedingsondersteuning onder Zoeterwoudse ouders met kinderen in de leeftijd van 0-19 jaar. De resultaten van dit onderzoek vindt u in de bijlagen bij deze nota.

Meer gedetailleerde informatie over bovengenoemde projecten vindt u in het volgende hoofdstuk.

Link met lokaal gezondheidsbeleid

Het lokale jeugdbeleid vertoont een aantal raakvlakken met het lokale gezondheidsbeleid. Wij willen namelijk gezond gedrag onder de jeugd promoten, o.a. door middel van bewegingsstimulering en door het terugdringen van overmatig alcoholgebruik. Ook willen wij eraan werken psychosociale problematiek bij de jeugd eerder te signaleren en te voorkomen. Deze speerpunten zijn benoemd in de nota lokaal gezondheidsbeleid 2004-2008, die in december 2003 door de gemeenteraad is vastgesteld.

Uitvoering resultaten jongerenenquête

Vooruitlopend op voorliggende nota jeugdbeleid is inmiddels een start gemaakt met het oppakken van de aanbevelingen uit de reeds eerder genoemde jongerenenquête. Daarmee is impliciet de keuze gemaakt de beschikbare middelen voor het jeugdbeleid in te zetten voor nieuwe voorzieningen voor de jeugd, en niet voor het inschakelen van een nieuwe jongerenwerker. Uitgangspunt hierbij is dat men voor de uitvoering van het jeugdbeleid in Zoeterwoude gebruik maakt van het reeds aanwezige netwerk aan instellingen en verenigingen. Door met elkaar samen te werken en goede afspraken te maken tussen de diverse partijen zou voldoende tegemoet kunnen worden gekomen aan de wensen van de jeugd.

Begin maart 2006 is het jongerencafé “Nextdoor” van Utopia geopend, bedoeld voor jongeren tussen de 12 en 16 jaar oud. Het jongerencafé zal ook filmavonden voor de jeugd gaan verzorgen. In oktober 2005 zijn na een lang traject van voorbereidingen de skateparkjes aan de Oranjelaan en bij de vrachtwagenparkeerplek Loetheveld geopend. Eind april 2006 is de funramp van het Loetheveld verplaatst naar zijn nieuwe plek op de parkeerplaats bij Utopia. De gemeente is daarmee nu voorzien van ruime skatevoorzieningen voor de jeugd. Ook is er een officiële Jongeren OntmoetingsPlaats (JOP) gerealiseerd in de voormalige ingang bij het zwembad.

Voortvloeiend uit de jongerenpeiling is in juni 2005 de Jongerenadviesraad (JAR) van Zoeterwoude geïnstalleerd. De JAR bespreekt op een structurele manier met de gemeente wat onder de jeugd van Zoeterwoude leeft, en vormt daarmee een waardevolle aanvulling op de overleggen die incidenteel plaatsvinden met hang- en skatejongeren. Op aandringen van de JAR is in februari 2006 met voorrang een cursus weerbaarheid voor meiden gestart. Zowel het jongerencafé, de bioscoop, de skateparkjes, de jongerenadviesraad als de cursus weerbaarheid voor meiden zijn stuk voor stuk wensen die de jeugd specifiek uitte bij de jongerenenquête.

Hoofdstuk 5: Overzicht jeugdactiviteiten per beleidsveld

In dit hoofdstuk wordt per beleidsveld aangegeven wat er precies onder wordt verstaan in relatie tot het jeugdbeleid, wie er verantwoordelijk voor is, en wat de huidige stand van zaken in Zoeterwoude is. De volgende beleidsvelden komen achtereenvolgens aan bod (getracht is alle beleidsvelden waar het jeugdbeleid raakvlakken mee heeft, te benoemen): jeugdparticipatie, jongereninformatie, preventie en vroegsignalering, jeugdgezondheidszorg, voorschoolse voorzieningen, onderwijs, onderwijshuisvesting, werken, openbare orde en veiligheid, sport, bewegen en vrije tijd, wonen.

Het hoofdstuk wordt afgesloten met een uitvouwbare “basismatrix”, waarin in één oogopslag duidelijk wordt welke hiaten, overlap en knelpunten er in het bestaande aanbod te vinden zijn. In het volgende hoofdstuk worden aan de hand van deze basismatrix en van de opbrengst van de werkconferentie van juni 2006 prioriteiten gesteld op welke knelpunten de gemeente zich binnen het jeugdbeleid als eerste moet richten. In hoofdstuk 7 zullen tot slot enkele oplossingsrichtingen worden benoemd.

§ 5.1 Jeugdparticipatie

Jeugdparticipatie is het luisteren naar de jeugd, de jeugd informeren, mee laten doen, mee laten denken en mee laten beslissen. Het beleidsveld “jeugdparticipatie” is een lokale aangelegenheid en heeft als doel de jeugd te betrekken bij het opstellen en uitvoeren van het jeugdbeleid om zo:

- betrokkenheid en draagvlak bij de jeugd te creëren;
- jongeren te leren nadenken over maatschappelijke vraagstukken;
- jongeren te leren wat politiek inhoudt en hoe de gemeente werkt;
- informatie in te winnen van de doelgroep.

Momenteel wordt jeugdparticipatie in onze gemeente vormgegeven door middel van de jaarlijkse kindergemeenteraad, de Jongerenadviesraad (JAR) en de incidentele gesprekken met doelgroepen, zoals bij de totstandkoming van de JOP (jongeren ontmoetingsplaats) en de skateparkjes. Ook is in mei 2004 een enquête gehouden onder de Zoeterwoudse jeugd van 10-18 jaar. De vragenlijst bevatte o.a. vragen over uitgaan, (sport)activiteiten voor de jeugd, veiligheid, speel- en ontmoetingsplekken en hetgeen de jeugd graag zou veranderen in Zoeterwoude. De resultaten van de vragenlijst bevatten een schat aan informatie wat de jeugd van Zoeterwoude bezighoudt.

§ 5.2 Jongereninformatie

Tegenwoordig is voor jongeren op veel plaatsen informatie te vinden: op internet, op school, in de bibliotheek en bij ouders. Met het aanbieden van jongereninformatie beoogt een gemeente om zowel te reageren op vragen die onder jongeren leven, als om actief aan jongeren informatie te bieden, zodat zij zelfstandig hun weg in de samenleving kunnen vinden. Het actiepunt “Zorgdragen voor (regionale) informatie voor jongeren” is onderdeel van de meerjarenafspraken die met de provincie zijn gemaakt (zie hoofdstuk 1).

Onze gemeente heeft de beschikking over een JIP-zuil (JIP staat voor jongeren informatiepunt). Deze zuil staat in het gemeentehuis en is gevuld met diverse informatiefolders voor de jeugd op het gebied van wonen, zorg, seksualiteit, school, werken, etc. De zuil is eind 2003 met regionale gelden in Zoeterwoude geplaatst, maar er is nooit gemeentelijk beleid op gezet. De zuil trekt dan ook weinig tot geen bezoekers. Vanaf 2007 moeten gemeenten zelf gaan betalen voor de zuil. Dit heeft uiteraard alleen zin als de zuil (nieuw) leven wordt ingeblazen.

Naast een “tastbare” vorm van jongereninformatie in de vorm van een zuil en folders, hebben jongeren behoefte aan informatie via internet. In dit kader is de regionale jongerensite www.overnuit.nl van groot belang. Uit onderzoek blijkt dat bijna twee op de drie jongeren de voorkeur geeft aan internet boven de bibliotheek als informatiebron. De voorkeur hangt samen met imago en feitelijk gebruik: jongeren die een negatief beeld van de bibliotheek hebben, geven vaker de voorkeur aan internet. Daarnaast zoeken jongeren die een duidelijke voorkeur hebben voor internet ook minder vaak informatie in de bibliotheek. Gekozen is voor een uitgebreide variant, waarbij elke gemeente een aparte, eigen, voorpagina kan maken.

§ 5.3 Preventie en vroegsignalering

In de nota “lokaal gezondheidsbeleid gemeente Zoeterwoude 2004-2008” is het onderwerp “preventie en vroegsignalering van psychosociale problematiek van jongeren” als één van de prioriteiten gekozen. Er worden drie vormen van preventie en vroegsignalering nader uitgewerkt: opvoedingsondersteuning, de ontwikkeling van zorgnetwerken en het vergroten van de sociale weerbaarheid.

A) Opvoedingsondersteuning

Opvoedingsondersteuning bestaat uit al die activiteiten die tot doel hebben om ouders hulp of steun te bieden bij het opvoeden. Dit betekent concreet ouders voorlichten, adviseren en steunen bij hun opvoedingstaak en opvoedingsproblemen signaleren en bespreekbaar maken. Naast de actiepunten zoals benoemd in de nota lokaal gezondheidsbeleid om deel te nemen aan de regionale preventieve oudercursussen en om aansluiting te zoeken bij een Opvoedbureau, richt zich binnen de meerjarenafspraken die met de provincie zijn gemaakt (zie hoofdstuk 1) een groot aantal actiepunten op het versterken van het aanbod aan opvoedingsondersteuning en gezinsondersteuning, namelijk:

1. In stand houden van een opvoedbureau of een opvoedspreekuur voor iedere gemeente;
2. bijstellen, actualiseren en vraaggericht vormgeven van het aanbod opvoedingsondersteuning. Hiertoe is in 2006 in regionaal verband een behoeftenonderzoek gehouden (zie bijlagen bij deze nota);
3. zorgen dat het aanbod opvoedcursussen voor ouders binnen hun bereik voorhanden is;
4. beleidskader voor opvoedingsondersteuning. Beoogd wordt een algemeen toetsingskader beschikbaar te hebben waaraan gemeenten hun beleid kunnen toetsen. Dit punt is meegenomen in het regionale behoeftenonderzoek;
5. ouders, kinderen en jongeren kunnen beschikken over voorlichtingsmateriaal bij (pedagogische) vragen over opvoeden en opgroeien. Dit punt wordt regionaal opgepakt;

6. coördinatie van zorg voor gezinnen met meervoudige problematiek via de gezinscoach en Basiszorg coördinatie kwetsbare kinderen (BKK).

Momenteel worden in regionaal verband drie verschillende oudercursussen aangeboden, die door inwoners uit onze gemeente kunnen worden gevolgd, te weten “Opvoeden Zo!” (t.b.v. ouders met kinderen van 3-12 jaar), “Puber in Huis”(t.b.v. ouders met kinderen van 12-18 jaar) en “Drukke kinderen” (t.b.v. ouders met drukke kinderen). In onze regio worden deze cursussen georganiseerd en gecoördineerd door het Servicepunt Opvoedcursussen, een gezamenlijk initiatief van gemeenten en instellingen die opvoedingsondersteuning bieden.

Daarnaast is in onze gemeente voor drie uur in de week een spreekuur van het Opvoedbureau aanwezig. Dit spreekuur wordt verzorgd door Stichting Thuiszorg Groot Rijnland en biedt individuele ondersteuning in opvoedingssituaties die weliswaar spanning opleveren, maar voor ouders nog wel hanteerbaar zijn. Doelgroep zijn ouders met kinderen in de leeftijd 0-18 jaar en professionals die dagelijks met kinderen bezig zijn.

School Maatschappelijk Werk (SMW)

Het SMW zorgt ervoor dat er samen met de school en de ouder(s) zo snel mogelijk duidelijkheid komt over de aard en de oorzaak van het probleem van het schoolgaande kind. SMW biedt zonodig ook kortdurende hulp aan kind en ouders en verwijst eventueel door naar een passende instelling of naar het ZAT. In onze gemeente werd tot voor kort voor drie uur in de maand een maatschappelijk werkster op de basisscholen geleverd door Stichting Maatschappelijke Dienstverlening Midden-Holland. Nu de schoolmaatschappelijk werkster voor Zoeterwoude gepensioneerd is, wordt haar functie vanuit de Stichting niet meer opgevuld. Voor Zoeterwoudse ouders van schoolgaande kinderen staat uiteraard het algemeen maatschappelijk werk nog steeds ter beschikking. De scholen zijn hiervan op de hoogte gesteld.

In de loop van schooljaar 2006/2007 komt het WSNS-verband van de Leidse regio met een voorstel aan gemeenten hoe invulling te geven aan het schoolmaatschappelijk werk nu de financieringsstromen vanuit het rijk zijn veranderd. Uitgangspunt voor het WSNS-verband is dat gemeenten zelf verantwoordelijk zijn voor het bieden van een basisvoorziening voor (school)maatschappelijk werk. De extra impuls gelden die WSNS van het rijk ontvangt zijn alleen bedoeld voor de echte probleemgebieden (de gelden zijn gekoppeld aan achterstandsléerlingen).

B) Zorgnetwerken / Zorg Advies Teams

Tijdig signaleren en aanpakken van psychosociale problemen voorkomt dat uiteindelijk ernstige problemen ontstaan. Snel moet vastgesteld worden van welke problematiek er rond een jeugdige sprake is en welke hulp daarbij het beste kan worden ingezet. Zorgnetwerken vervullen hierin een goede functie. In onze nota lokaal gezondheidsbeleid is daarom als actiepunt genoemd “het volgen van de ontwikkelingen rond de zorgnetwerken 0-12 jaar in de regio” en “het ondersteunen en faciliteren van de oprichting van zorgnetwerken”. Ook binnen de meerjarenafspraken die met de provincie zijn gemaakt (zie hoofdstuk 1) richt een aantal actiepunten zich op de verbetering van de aansluiting onderwijs – jeugdzorg. Eén van de hieronder vallende actiepunten is het “zorgdragen voor een goede zorgstructuur in het onderwijs”.

Om hier uitvoering aan te geven is binnen Holland Rijnland inmiddels een dekkend netwerk van Zorg Advies Teams (ZAT's) 0-4, 4-12 en 12-18 jaar gerealiseerd. Onze gemeente deelt hierin een ZAT 0-4 jaar met de gemeente Leiderdorp en heeft een eigen ZAT 4-12 jaar. Een ZAT is een vorm van samenwerking tussen peuterspeelzalen, kinderdagverblijven, onderwijs en diverse zorginstellingen. Afhankelijk van de leeftijdsgroep van het ZAT zijn de deelnemers de intern begeleiders van de scholen, het Algemeen Maatschappelijk werk, Bureau jeugdzorg, de Jeugdgezondheidszorg 0-4 jaar en/of de GGD, de schoolbegeleidingsdienst en de leerplichtambtenaar. Daarnaast kunnen er ad hoc deelnemers zijn die op incidentele basis deelnemen zoals de politie, welzijnsorganisatie, opvoedbureau etc. Elk ZAT heeft een coördinator, die speciaal voor deze taak is aangesteld.

C) Sociale weerbaarheid

Aan het ontstaan van psychosociale problematiek blijkt steeds opnieuw het ontbreken van basisvaardigheden ten grondslag te liggen. Jongeren die risico lopen op één terrein, lopen vaak ook risico op andere terreinen. Zij hebben vaker problemen met onverstandig gebruik van genotmiddelen, verslaving en antisociaal gedrag zoals vandalisme en andere (sub)criminaliteit. Sociale weerbaarheid en andere basisvaardigheden zijn van preventieve betekenis, ook wanneer een kind zich al in een problematische situatie bevindt. Het vergroten van sociale weerbaarheid van kinderen vermindert of voorkomt risicogedrag.

Parapluproject

Er bestaan veel preventieprogramma's. Als deze geïsoleerd en versnipperd worden aangeboden, is het effect niet optimaal. Bewezen is dat een samenhangende aanpak meer effect heeft. Daarom is een samenwerkingsverband opgericht tussen het onderwijs, instellingen en gemeenten in Zuid-Holland Noord: het Parapluproject. Het project is ondergebracht bij de GGD en richt zich op programma's die preventie en het bevorderen van gezond gedrag als rode draad hebben. Dit kunnen programma's en methodes zijn die zich met name richten op sociale weerbaarheid maar ook preventieprogramma's op specifieke terreinen, zoals bijvoorbeeld pesten, alcohol en drugsgebruik en veilig vrijen. Dit wil het project bereiken door het preventieaanbod van de deelnemende instellingen te bundelen, onderling af te stemmen en waar nodig aan te passen. Bovendien streeft het project naar een structurele invoering van preventieprogramma's in het bestaande schoolbeleidsplan. Het Parapluproject ondersteunt daartoe scholen in het primair- en voortgezet onderwijs tijdens het gehele traject waarbij de vraag van de school centraal staat. Een groeiend aantal scholen maakt gebruik van het aanbod van Paraplu. In onze gemeente neemt alleen de Corbuloschool deel aan het project.

In onze nota lokaal gezondheidsbeleid wordt als actiepoint genoemd "het creëren van draagvlak voor het Parapluproject en voor het belang van onderlinge samenwerking en afstemming van activiteiten" en "financieel bijdragen aan scholen die in het kader van het Parapluproject preventieactiviteiten willen laten uitvoeren". Na herhaaldelijke navraag blijkt dat scholen en besturen hier geen behoefte aan hebben. Het kiezen van een preventieprogramma is een zaak van het schoolbestuur.

Training weerbaarheid voor meiden

Uit de jongerenenquête van mei 2004 bleek dat er vraag was naar een cursus sociale weerbaarheid in Zoeterwoude. Bij het bespreken van het onderwerp "veiligheid" gaven de meiden in de Jongerenadviesraad begin 2006 (wederom) aan graag een dergelijke cursus in Zoeterwoude te willen volgen. De judovereniging (Survival Do) heeft hierop ingespeeld door

een speciale training voor de meisjes uit Zoeterwoude samen te stellen. Vanwege de grote belangstelling voor deze training zijn er uiteindelijk niet één maar drie groepen gestart met in totaal 31 meiden.

De training is bedoeld voor meiden van 10-15 jaar die in Zoeterwoude wonen. Door het geven van de training in Zoeterwoude wil Survival Do geïnteresseerde meisjes weerbaar(der) maken voor de maatschappij waarin zij nu leven. Daarbij worden verschillende thema's behandeld. Deze thema's worden in overleg met de meisjes bepaald, zodat tijdens de training onderwerpen worden behandeld die dicht bij de leefomgeving en interesse van de meisjes liggen. In de groep met meiden die naar de middelbare school gaan komt in ieder geval het onderwerp "loverboys"¹² ter sprake. De lessen worden gegeven door een bevoegde docente van Survival Do.

Begin 2007 wordt een training weerbaarheid voor jongens georganiseerd. Het is de bedoeling dat er jaarlijks minimaal één training (jongens en/of meiden) wordt georganiseerd. Ook zal worden onderzocht wat de mogelijkheden zijn om de training in de Eendenkooi in Zoeterwoude-Rijndijk te organiseren.

§ 5.4 Jeugdgezondheidszorg

Sinds 1 januari 2003 voeren de gemeenten de regie over de integrale jeugdgezondheidszorg (iJGZ) 0-19 jaar. Voor onze gemeente richt Stichting Thuiszorg Groot Rijnland zich via het consultatiebureau op de 0-4 jarigen en de GGD Hollands Midden via de jeugdgezondheidsdienst op de leeftijdsgroep 4-19 jaar. Inbedding van de JGZ in het breder jeugdbeleid vormt een van de uitdagingen voor gemeenten. Vanuit het breed bereik onder de jeugdigen kan de JGZ daaraan een waardevolle bijdrage leveren. De JGZ is namelijk vanwege haar grote bereik een belangrijke vindplaats voor opvoedings- en ontwikkelingsproblemen. Alle 0-4 jarige kinderen bezoeken regelmatig het consultatiebureau. Alle basisschoolleerlingen bezoeken de jeugdarts van de GGD in groep 2 en groep 7. Voor jongeren in het voortgezet onderwijs is een jeugdarts of jeugdverpleegkundige op afroep beschikbaar. Bij het signaleren van problemen geven de jeugdarts en – verpleegkundige gerichte adviezen. De JGZ is dus een preventief werkende voorziening in de jeugdketen, die bovendien de coördinatie van zorg rond risicokinderen kan voeren. De JGZ doet niet alleen aan signalering en monitoring. Haar taak is het ook om op basis daarvan een interventie te plegen als er een probleem wordt gesignaleerd. De JGZ is daarmee een vanzelfsprekende spil in het jeugdbeleid.

Het rijk heeft de wettelijke taken van de integrale jeugdgezondheidszorg uitgewerkt in een uniform takenpakket, dat landelijk op eenzelfde wijze moet worden uitgevoerd. Voor de bekostiging van dit uniform deel is de Regeling specifieke uitkering (Rsu) in het leven geroepen op grond waarvan gemeenten jaarlijks een bedrag ontvangen van het ministerie van VWS. Deze uitkering is in principe kostendekkend voor de uitvoering van het uniforme deel van het takenpakket. Voordat de Rsu-middelen in 2008 in het gemeentefonds vloeien, vindt vanuit het ministerie in 2006 een evaluatie van de bekostigingssystematiek plaats.

¹² Een loverboy is een type [pooier](#) die meisjes via verleidingstactieken inpalmt om hen op den duur in de [prostitutie](#) uit te buiten.

Op landelijk niveau worden diverse initiatieven ontwikkeld om de rol van de JGZ verder te versterken. Het elektronisch kinddossier en het project vroegsignalering in het kader van Operatie Jong zetten de JGZ verder op de kaart. Binnen onze regio wordt nu onderzocht hoe de JGZ vanaf 2008 het beste vorm kan worden gegeven. Duidelijk is in ieder geval dat de gemeente verantwoordelijk is voor de jeugdgezondheidszorg en de bewaker is van de kwaliteit en de toegankelijkheid. Inzicht in de kosten voor de jeugdgezondheidszorg vormt voor onze gemeente één van de belangrijkste voorwaarden om deze verantwoordelijkheid waar te kunnen maken.

Naast het uniforme deel bestaat de mogelijkheid afspraken te maken over maatwerk. Het maatwerkdeel geeft gemeenten beleidsvrijheid om het aanbod af te stemmen op de zorgbehoeften en de prioriteiten in de gemeente of de regio. Tussen gemeenten in onze regio en de uitvoerende instellingen op het gebied van de iJGZ vindt regelmatig ambtelijk overleg plaats.

Elektronisch Kinddossier

Op dit moment registreert de JGZ in een papieren dossier. Informatieoverdracht bij bijvoorbeeld verhuizing van kinderen vindt niet of onvoldoende efficiënt plaats. Analyse van informatie vindt slechts beperkt plaats door de moeizame toegankelijkheid van de gegevens. Het elektronisch kinddossier in de jeugdgezondheidszorg (EKD-JGZ) moet aan deze inefficiëntie een einde maken. Het huidige kabinet wil de uitvoerende diensten via een financiële impuls de gelegenheid geven het dossier van het kind elektronisch te maken.

In het EKD komt informatie te staan over het kind, de gezinssituatie en de omgeving. De dossiers worden bijgehouden door artsen en verpleegkundigen van de jeugdgezondheidszorg. Verschillende instanties kunnen signalen aan het dossier toevoegen, zonder dat ze het dossier kunnen inzien. De privacy van het kind wordt zo bewaakt en de jeugdgezondheidszorg heeft sneller inzicht in problemen en kan sneller hulp bieden. Gekozen is voor één gemeenschappelijk registratiesysteem. Alle kinderen van 0 tot 19 jaar krijgen een EKD bij de eerste keer dat zij met Jeugdgezondheidszorg in contact komen. Om te voorkomen dat een kind 'kwijt' raakt als het bijvoorbeeld verhuist, zal het EKD worden gekoppeld aan het Burger Service Nummer. Iedereen in Nederland krijgt per 1 januari 2007 een Burger Service Nummer (BSN).

De invoering van het EKD start op 1 januari 2007 en moet een jaar later zijn afgerond. Het gebruik van het gemeenschappelijk registratiesysteem wordt wettelijk verplicht voor alle JGZ-organisaties. De invoering zal bestuurlijk worden ingezet via de huidige GGD-regio's. Alle Nederlandse gemeentebesturen zijn vertegenwoordigd in één van de GGD-besturen en kunnen op deze wijze hun regierol voor het lokale jeugdgezondheidszorgbeleid invullen.

§ 5.5 Voorschoolse voorzieningen

De peuterspeelzaal is over het algemeen bedoeld voor peuters van 2-4 jaar en heeft als doel optimale ontwikkelingskansen voor het kind te creëren door gevarieerde en bij de ontwikkelingsbehoefte van het kind aansluitende spelmogelijkheden te bieden. In Zoeterwoude kunnen kinderen vanaf 2,5 jaar bij de peuterspeelzaal terecht. De kinderopvang is bedoeld voor kinderen van 6 weken tot 4 jaar. Sinds de inwerkingtreding van de Wet Kinderopvang (WK) zijn de stichtingen voor kinderopvang zelf verantwoordelijk voor het pedagogisch beleid, de beroepskwalificatie van het personeel, veiligheid, hygiëne e.d. De inspectie wordt uitgevoerd door de GGD's. Gemeenten hebben hierdoor nog weinig formele

bemoeyenis met deze instellingen. Peuterspeelzalen vallen niet onder deze wet; controle op peuterspeelzalen is wettelijk dan ook niet verplicht. In Zoeterwoude worden de peuterspeelzalen echter nog wel geïnspecteerd, aangezien de verordening Kinderopvang Zoeterwoude slechts op het onderdeel kinderopvang (en niet peuterspeelzalen) is aangepast.

Het is de bedoeling dat zowel de peuterspeelzalen als de kinderdagverblijven vertegenwoordigd zijn in de eerder beschreven ZAT's 0-4 jaar. De inbreng vanuit deze instellingen is echter sterk afhankelijk van de mate waarin leidsters in staat zijn probleemgedrag te herkennen en van de mate waarin deze voorzieningen zichzelf een belangrijke functie toedichten in signalering van problemen. Ook is van belang in welke mate deze instellingen (financieel) zelfredzaam zijn. Dit vormt met name een probleem bij kleine instellingen. Vanwege het belang dat aan preventie en vroegsignalering wordt gehecht, stellen wij vanaf 2007 deelname aan de ZAT's verplicht voor de peuterspeelzalen om in aanmerking te komen voor gemeentelijke subsidie.

Binnen de meerjarenaafspraken die met de provincie zijn gemaakt (zie hoofdstuk 1) wordt het actiepunt "Het stellen van kwaliteitseisen aan peuterspeelzalen om voor subsidie in aanmerking te komen" genoemd. Gemeenten kunnen op lokaal niveau eisen aan peuterspeelzalen stellen m.b.t. deskundigheidsbevordering op het terrein van probleemherkenning en signalering, observatie, doorverwijzing, deelname aan preventieve activiteiten en netwerken, gebruik van protocollen voor melding en signalering kindermishandeling en huiselijk geweld. Aangezien dit tot op heden weinig tot niet is gebeurd, willen wij gaan onderzoeken welke kwaliteitseisen wij aan de peuterspeelzalen kunnen stellen.

§ 5.6 Onderwijs

Kinderen gaan naar school, dat is hun gewone alledaagse bezigheid. De leerplichtwet moet ervoor zorgen dat kinderen van 5-18 jaar naar school gaan en ook naar school blijven gaan. Het toezicht op naleving van deze wet is een wettelijke verantwoordelijkheid van de gemeenten. Niet (meer) naar school gaan is een indicatie voor iets zorgelijks. Daarom is schoolverzuim algemeen erkend als een signaal van (beginnende) problemen. Hoe intensief, nauwkeurig en betrokken de leerplicht wordt gecontroleerd is afhankelijk van hoeveel een gemeente daarin wil investeren.

Naast het toezicht houden op de naleving van de leerplichtwet, moet de gemeente op grond van de Wet Regionale Meld- en Coördinatiefunctie (RMC) sinds 2001 voortijdige schoolverlaters registreren, opsporen en terugleiden naar school. Om deze gemeentelijke taken zo goed mogelijk te vervullen is onze gemeente aangesloten bij het Regionaal Bureau Leerplicht Zuid-Holland Noord. Naar alle waarschijnlijkheid verkrijgt het RBL ZHN per 1 januari 2007 een definitieve status en wordt het bureau ondergebracht in de gemeenschappelijke regeling Holland-Rijnland.

Binnen de meerjarenaafspraken die met de provincie zijn gemaakt (zie hoofdstuk 1) is een aantal actiepunten gericht op de verbetering van de aansluiting onderwijs – jeugdzorg, in het bijzonder het voorkomen van schooluitval. Op het gebied van onderwijs gaat het om de volgende actiepunten:

1. Zorgdragen voor een actuele lokale leerlingenadministratie.
2. Maken en uitvoeren van een plan van aanpak langdurig schoolverzuim/voortijdig schoolverlaters.
3. Sluitende registratie voortijdig schoolverlaters door het RMC.
4. Terugdringen van het aantal voortijdig schoolverlaters.
5. Zorgen dat jongeren die ondanks eerder genoemde maatregelen geen startkwalificaties hebben behaald alsnog een gericht opleidings- en begeleidingstraject gaan volgen.

Leerlingenadministratie

Voor een sluitende leerplichtregistratie is het RBL afhankelijk van de verzuimmeldingen door scholen en gemeenten en van de gemeentelijke leerlingenadministratie (gegevens over in- en uitschrijven van leerlingen). Sommige scholen blijken het verzuim niet of nauwelijks te melden en de gemeentelijke leerlingadministraties blijken lang niet overal op orde te zijn. Het is daarom een lang gekoesterde wens van het RBL om door middel van een koppeling met de gemeentelijke leerlingenadministraties en de gemeentelijke basisadministraties (GBA's) van de in het RBL deelnemende gemeenten, steeds te kunnen werken met een up-to-date bestand van gegevens van leerplichtige leerlingen en voortijdig schoolverlaters.

Het RBL heeft hiertoe alle relevante aspecten onderzocht van een eventuele overheveling van de gemeentelijke leerlingenadministraties naar het RBL evenals de mogelijkheden om in de tussentijd de gemeentelijke leerlingenadministraties en de daarmee samenhangende GBA's te koppelen aan het registratiesysteem van het RBL. Onze gemeente heeft als pilotgemeente deelgenomen aan dit onderzoek. Dit betekent dat de gemeente direct is aangesloten op het leerlingregistratiesysteem van het RBL. Hiervoor is een beveiligde verbinding over internet opgezet en zijn alle leerplichtige Zoeterwoudse leerlingen in het systeem ingevoerd. Sinds het begin van het schooljaar 2006/2007 heeft de gemeente haar leerplichtadministratie proefsgewijs volledig uitbesteed aan het RBL. Zodra het RBL is ondergebracht bij de gemeenschappelijke regeling Holland Rijnland kan het bureau na verkregen autorisatie van het ministerie van BZK rechtstreeks koppelen met de GBA en kan de gemeentelijke leerlingenadministratie definitief worden overgeheveld naar het RBL.

Voordat aan deze pilot werd begonnen, was de gemeente Zoeterwoude de enige Holland-Rijnland gemeente zonder wettelijk verplichte (geautomatiseerde) leerlingregistratie. Wel kregen (en krijgen) alle Zoeterwoudse ouders van vierjarige kinderen een brief van de gemeente waarin vermeld staat dat zij hun kind aan kunnen melden bij één van de Zoeterwoudse basisscholen. Met behulp van de scholen wordt gecontroleerd of alle ouders dit doen. Vooral door de korte lijnen met de directeurs zijn er in het basisonderwijs geen problemen op het gebied van de leerplicht. Bij de proef-overdracht van de leerplichtadministratie aan het RBL in augustus 2006 waren er in Zoeterwoude geen gevallen van absoluut verzuim¹³ bekend.

¹³ We spreken van absoluut verzuim als jongeren niet zijn ingeschreven bij een onderwijsinstelling, terwijl zij niet zijn vrijgesteld van deze verplichting. Het gaat hierbij om jongeren die als ingezetene in de gemeentelijke basisadministratie zijn ingeschreven, en nog leerplichtig zijn.

Voortijdig SchoolVerlaters (VSV'ers)

Er zijn diverse redenen waarom jongeren vroegtijdig een punt zetten achter hun schoolcarrière. Voor sommige jongeren is het een gebrek aan motivatie of een verkeerde studiekeuze. Anderen kampen met aanpassingsproblemen, psychosociale problemen of verslaving. De ervaring leert dat deze jongeren een grote kans hebben in de toekomst geen baan te vinden. Het terugdringen van voortijdig schoolverlaten en het bestrijden van jeugdwerkloosheid gaan dan ook hand in hand (zie hiervoor ook § 5.8 Werken).

Als regisseur van de activiteiten op het gebied van het terugdringen van zowel jeugdwerkloosheid als voortijdig schoolverlaten, hebben gemeenten – met ketenpartners CWI, werkgevers en met onderwijsinstellingen – een specifieke verantwoordelijkheid. Jongeren in de regio die buiten de boot dreigen te vallen krijgen daarom sinds eind 2004 meer hulp bij het zoeken naar een opleiding en/of het vinden van een geschikte baan. De organisaties die zich met voortijdig schoolverlaten bezighouden hebben namelijk hun krachten gebundeld in een VSV-Jongerenloket. De deelnemende organisaties zijn: het Centrum voor Werk en Inkomen (CWI) Leiden, de dienst Sociale Zaken en Arbeidsmarktbeleid van de gemeente Leiden, het Regionaal Opleidingen Centrum (ROC) Leiden, het ROC ID College en het Regionaal Bureau Leerplicht (RBL) Zuid-Holland Noord. Verder zijn de gemeenten in de regio, waaronder Zoeterwoude, bij het project betrokken.

De VSV-loketten richten zich op jongeren tot 23 jaar zonder startkwalificatie en daardoor met geringe kansen op de arbeidsmarkt. Het streven van de samenwerkende organisaties is zo veel mogelijk van deze jongeren minimaal een diploma op mbo 2-niveau te laten halen. Jongeren voor wie dit te hoog gegrepen is, moeten kunnen doorstromen naar een leerwerksituatie met uitzicht op een baan. Daarnaast willen de organisaties meer inzicht krijgen in de populatie en problematiek van voortijdig schoolverlaters, een methode ontwikkelen voor trajectbegeleiding en de uitval terugdringen. Door middel van het uitwisselen van gegevens willen de organisaties ook dubbel werk en blinde vlekken voorkomen.

Uit gegevens van de RMC¹⁴-coördinator blijkt dat er op 1 november 2006 34 Zoeterwoudse VSV'ers bekend waren. In overleg met het VSV-loket en de RMC-functie willen wij alle Zoeterwoudse voortijdig schoolverlaters structureel in beeld krijgen en volgen bij hun traject naar werk of school.

Overdracht van zorgleerlingen

Om een vloeiende doorgaande lijn te creëren van leerlingen vanaf de peuterleeftijd tot het einde van de schoolcarrière is het van belang dat er overdrachtsafspraken komen van voorschoolse voorzieningen naar het basisonderwijs, van het basisonderwijs naar het voortgezet onderwijs en van het voortgezet onderwijs naar het (middelbaar) beroepsonderwijs. Een goede overdracht voorkomt dat elke onderwijssoort steeds opnieuw moet uitvinden welke problemen er spelen bij zorgleerlingen en bevordert dat de eventuele hulp aansluit op de hulp die is geboden bij de voorgaande school of opleiding. Er zijn modellen en protocollen voor deze overdracht. Vanuit onze gemeente worden op dit moment geen afspraken gemaakt met scholen en voorschoolse voorzieningen ten aanzien van de overdracht van leerlinggegevens. Wij willen dit in samenwerking met de instellingen oppakken.

¹⁴ De RMC-functie stelt zich ten doel een bijdrage te leveren aan de terugdringing van het aantal voortijdig schoolverlaters in de regio, waarbij meer jongeren een startkwalificatie behalen en op een verantwoorde wijze kunnen deelnemen in de samenleving. In de regio Holland Rijnland is de gemeente Leiden aangewezen als contactgemeente en is de RMC-functie sinds 1 augustus 2002 ondergebracht bij het RBL ZHN.

Schoolbegeleiding

Een schoolbegeleidingsdienst ondersteunt scholen bij veranderingsprocessen op het gebied van management en organisatie, schoolontwikkeling en leerlingenzorg. De mogelijkheden zijn divers en variëren van adviseren en coachen tot het uitvoeren van onderzoek en het verzorgen van studiebijeenkomsten en cursussen.

Met ingang van 1 augustus 2006 heeft er een stelselwijziging plaatsgevonden met betrekking tot de schoolbegeleidingsdiensten. Tot nu toe ontvingen gemeenten een specifieke uitkering van het rijk voor schoolbegeleiding. Vanaf 1 augustus 2006 worden de rijksmiddelen voor schoolbegeleiding rechtstreeks en volledig aan de schoolbesturen uitgekeerd. Zo verdwijnt de huidige aanbodgestuurde financiering van de schoolbegeleidingsdiensten en maakt deze plaats voor vraagfinanciering. Schoolbesturen kunnen voortaan, rekening houdend met een overgangstermijn, zelf besluiten hoe zij de rijksmiddelen inzetten. Met andere woorden: ze beslissen zelf of ze schoolbegeleiding inkopen, welke schoolbegeleiding ze inkopen en waar ze die inkopen. Meer dan nu wordt de vraag van de scholen bepalend voor de inzet van de middelen voor de schoolbegeleiding.

Met de stelselwijziging vervalt de instandhoudingsplicht van de schoolbegeleiding voor de gemeenten. Het rijksdeel in de bekostiging staat echter los van de bijdragen die gemeenten uit eigen middelen inzetten ten behoeve van de schoolbegeleiding. Gemeenten hebben de afgelopen maanden een bestuurlijke afweging gemaakt wat met de eigen middelen te doen. De gemeente Zoeterwoude heeft ervoor gekozen de reguliere gemeentelijke middelen voor schoolbegeleiding (= verdubbeling van de rijksmiddelen) te handhaven en de extra gemeentelijke bijdrage ad. €18.500 vanaf 2007 in drie jaar tijd af te bouwen. Wel wordt vanaf 2007 jaarlijks de helft van het vrijkomende bedrag geoormerkt voor project-/startsubsidies op het gebied van onderwijs/jeugd. De keuze van een onderwerp voor een project-/startsubsidie gebeurt in overleg met de schoolbesturen en de schoolbegeleidingst(en).

Lokaal onderwijsbeleid

Door lokaal onderwijsoverleg met de schoolbesturen en schooldirecteuren kan een gemeente een initiërende en stimulerende rol op diverse onderwijsterreinen spelen. De verhoudingen binnen het lokaal onderwijsbeleid zijn echter drastisch aan het veranderen. Vanaf 1 augustus 2006 (invoering "lumpsum financiering") hebben scholen en schoolbesturen meer beleidsvrijheid gekregen. Om hun toegenomen verantwoordelijkheden vorm te geven, krijgen de schoolbesturen ook meer middelen van het rijk. Gemeenten leveren echter taken en financiële sturingsmiddelen in. Daarnaast hebben Operatie Jong (ontkokering beleid) en de invoering van de Wmo aanzienlijke consequenties voor de bestuurlijke verhoudingen tussen gemeenten, schoolbesturen en andere uitvoerende instellingen. Voor gemeenten ligt dan ook de uitdaging om in de nieuwe verhoudingen samen met schoolbesturen en overige partners te zorgen voor een sterke sociale infrastructuur voor de jeugd. In dit kader willen wij ons richten op de vormgeving van een lokale educatieve agenda, waarin wij ook onze ambities en visie met betrekking tot het lokale onderwijsbeleid vorm zullen geven.

§ 5.7 Onderwijshuisvesting

Gemeenten hebben van het rijk de zorgplicht opgelegd gekregen om te voorzien in huisvestingsvoorzieningen voor scholen voor basisonderwijs, voor (voortgezet) speciaal onderwijs en voor voortgezet onderwijs. Daarnaast heeft de gemeente de bijzondere verantwoordelijkheid voor het aanbod van het openbaar onderwijs. Deze verantwoordelijkheid wordt steeds meer “op afstand” geplaatst in de vorm van bestuursconstructies en samenwerkingsvormen. In Zoeterwoude is dit per 1 januari 2006 gebeurd door de Corbuloschool te laten aansluiten bij de Stichting Openbaar Primair Onderwijs Regio Alphen aan den Rijn (SOPORA).

Op het gebied van de onderwijshuisvesting kunnen schoolbesturen bij de gemeente aanvragen indienen voor bekostiging van huisvestingsvoorzieningen. De procedure hiervoor is vastgelegd in de Verordening voorzieningen huisvesting onderwijs. De gemeente Zoeterwoude werkt volgens deze verordening, maar kent geen eigen onderwijs(huisvestings)beleid.

Een gemeente kan het onderwijshuisvestingsbeleid uitwerken in een Integraal Huisvestingsplan (IHP). Deze uitwerking kan zo ver gaan dat opgenomen wordt welke scholen in welk jaar voorzieningen tot welk bedrag bekostigd krijgen. Dat gedeelte van het IHP kan dan aangemerkt worden als een bundel van beschikkingen en is dan onderworpen aan de bepalingen van de Awb. Een IHP bevat meestal een beschrijving van de bestaande situatie, visie, doelen, knelpunten, middelen en tijdspad(en). Een meerjarenonderhoudsplan (MOP) van de scholen wordt er meestal direct bij betrokken. Met de schoolbesturen is onlangs afgesproken dat wij in 2007 gaan toewerken naar een IHP vanaf 2008.

(Volledige) doordecentralisatie

Het Kabinet werkt aan een wetswijziging waarbij de gelden voor onderhoud van schoolgebouwen vanuit het rijk worden doorgedecentraliseerd aan de schoolbesturen. De schoolbesturen hebben dan de volledige verantwoordelijkheid voor het onderhoud van de schoolgebouwen, zowel aan de binnenzijde als aan de buitenzijde. Voor de gemeenten blijven dan alleen over de voorzieningen in capaciteit, dus nieuwbouw, vervangende nieuwbouw, uitbreiding van schoolgebouwen. Deze gewijzigde bekostigingsregeling is inmiddels ingegaan voor het voortgezet onderwijs, maar nog niet voor het primair onderwijs. Gemeenten kunnen er in het primair onderwijs wel voor kiezen de rijks gelden voor onderwijshuisvesting jaarlijks door te sluisen naar de schoolbesturen. Deze doordecentralisatie komt in het primair onderwijs echter nog zelden voor omdat de schaal te klein is en de risico's te groot lijken.

De discussie over doordecentralisatie moet vooral vanuit een visie of beleidsdoelstelling worden gevoerd. Berekeningen als basis onder het jaarlijks door de gemeente door te sluisen bedrag zijn van belang, maar dienen als kader niet als einddoel. De activiteiten die met de middelen voor doordecentralisatie worden uitgevoerd dienen nadrukkelijk als prestatiedoelen te worden neergelegd. Een heldere omschrijving hiervan stelt het schoolbestuur en de gemeente in staat om elkaar de komende jaren aan te spreken op al of niet uitgevoerde activiteiten en gerealiseerde ontwikkelingen.

Bij volledige doordecentralisatie kan ook het economisch eigendom van de gebouwen aan de schoolbesturen worden overgedragen, zodat het juridisch en economisch eigendom in één

hand terechtkomt en er zelfstandig over het gebruik van de gebouwen kan worden besloten. Hierdoor ontstaat maximale autonomie voor het schoolbestuur en minimale beheers- en uitvoeringslasten voor de gemeente. De zeggenschap over een onderwijslocatie ligt dan bij het schoolbestuur.

Accommodatiebeleid / multifunctioneel gebruik van (onderwijs)gebouwen

Beleid op het gebied van onderwijshuisvesting omvat meestal ook accommodatiebeleid. Dat komt onder andere tot uitdrukking in het multifunctionele gebruik van (school)gebouwen. De nadruk bij multifunctionaliteit van accommodaties ligt op effectief gebruik, waardoor enerzijds ruimten goed worden gebruikt en anderzijds de kosten worden gedrukt. De gemeente Zoeterwoude kent geen accommodatiebeleid.

Er is een aantal argumenten om de onderbouwing van de multifunctionaliteit te verbreden en te versterken:

- Veranderingen in de vrijetijdsbesteding, de veranderende motivatie voor vrijwilligerswerk en de vergrijzing vinden hun weerslag in het gebruik van accommodaties. Om de gevolgen van deze veranderingen te ondervangen is clustering één van de instrumenten. Door clustering van voorzieningen neemt de effectiviteit van verenigingen/instellingen toe. Uit onderzoek is gebleken dat geclusterde voorzieningen leiden tot een toeloop van meer leden voor verenigingen en tot het ontwikkelen van gezamenlijke activiteiten.
- Bij de vorming van “brede scholen” dan wel de ontwikkeling in die richting vormt de school het middelpunt van een samenhangend netwerk van toegankelijke en goede voorzieningen voor kinderen, jongeren en gezin. Een dergelijke voorziening is een duidelijk voorbeeld van een breed en effectief gebruik van accommodaties, dat noodzaakt het al dan niet bestaande accommodatiebeleid in een breder perspectief te plaatsen.
- Voor een goede toegankelijkheid, bereikbaarheid en bruikbaarheid van voorzieningen voor met name het toenemend aantal ouderen in een vergrijzende maatschappij, is clustering van voorzieningen het sleutelwoord.

Brede school

Onderwijshuisvesting wordt vaak in relatie gebracht met de ontwikkeling van een brede school. Het is hierbij van groot belang te benadrukken dat de “breedte” van een school niet in het aantal vierkante of kubieke meters zit. Maar al te vaak wordt bij een “brede school” gedacht aan een groot, nieuw, pand waarin allerlei voorzieningen zijn ondergebracht. In werkelijkheid is dat vaker niet dan wel mogelijk. De breedte van een school zit vooral in de hoeveelheid relaties en het aantal samenwerkingsverbanden dat een school bezit en exploiteert. In brede scholen werken basisscholen, kinderopvang en peuterspeelzalen als ketenpartners samen met bibliotheken, welzijnswerk, consultatiebureaus, schoolartsen en maatschappelijk werk. De kerngedachte achter een brede school is “samenwerking”. Multidisciplinaire samenwerking geldt als belangrijkste criterium, met als doel het vergroten van de ontwikkelingskansen voor kinderen. In het licht van deze definitie is nagenoeg iedere school een brede school.

Een brede school bevordert de samenhang in wijkvoorzieningen voor de jeugd. Daarnaast stimuleert de brede school een goede aansluiting tussen school, gezin en vrije tijd. Voor de leerkracht betekent dit een ontlasting met het oog op zijn primaire taak. Voor ouders betekent clustering van voorzieningen een vermindering van de mobiliteit (alles dichterbij, minder

halen en brengen). Door een toenemende inhoudelijke samenwerking tussen instellingen en school (netwerk/dagarrangement met gezamenlijke programma's) wordt tevens ook de deelname van de jeugd aan sport- en culturele activiteiten in de wijk bevorderd.

Bij de totstandkoming van een brede school wordt een relatie gelegd tussen onderwijshuisvesting en de huisvestingsbehoefte van andere instellingen binnen de gemeente. In principe zijn de partners in de brede school zelf verantwoordelijk voor hun activiteitenaanbod en exploitatie. De sleutel daartoe ligt deels in de onderwijsbudgetten en de budgetsubsidie van de partners in de brede school, deels in een doordacht accommodatiebeleid. Multifunctioneel beheer, in zowel materiële als inhoudelijke zin, vraagt om een gemeentelijk integraal accommodatiebeleid.

De gemeente Zoeterwoude kent geen officiële brede scholen. Wel zijn er goede samenwerkingsrelaties tussen de diverse betrokken partijen. Het is ons streven deze samenwerkingsverbanden verder uit te bouwen. Het realiseren van een fysieke brede school is hierin geen doel op zich.

§ 5.8 Werken

In tijden van economische malaise stijgt de werkloosheid. Vooral jongeren die de school verlaten zonder diploma lopen het risico, mede gelet op de eisen die op de arbeidsmarkt stelt, geen baan te vinden. Jongeren aan het werk helpen is tegelijk het doel en middel van het lokale jeugdbeleid. Wie een baan heeft, zorgt voor zichzelf en is niet afhankelijk van ouders of (zorg)instanties. Een werkplek vinden is een belangrijk sluitstuk in het socialisatieproces: letterlijk je plaats vinden in de samenleving.

Gemeenten hebben een centrale taak bij de aanpak van jeugdwerkloosheid. De Wet Werk en Bijstand (WBB) is daarbij een nuttig instrument in handen van het lokale bestuur. Aanpak van jeugdwerkloosheid is een kwestie van een ketenbenadering. De partners in deze keten zijn: de onderwijsinstellingen, met name de Regionale Opleidingencentra (ROC's) die de zorg voor het beroepsonderwijs hebben, de afdeling leerplicht van de gemeente (voor Zoeterwoude ondergebracht bij het RBL ZHN), de Regionale Meld- en Coördinatiepunten (RMC's) die schoolverlaters zonder werk registreren (voor Zoeterwoude ondergebracht bij het RBL ZHN), de Centra voor Werk en Inkomen (CWI's), die voornamelijk met name een overzicht van de vacatures hebben, de Sociale Dienst van de gemeenten, en het Uitvoeringsorgaan Werknemersverenigingen (UWV) die vooral van belang zijn wanneer jeugdigen al een baan (gehad) hebben.

Sinds de invoering van de wet SUWI (Structuur Uitvoeringsorganisatie Werk en Inkomen) heeft de gemeente de regie over het arbeidsmarktbeleid. Regionale samenwerking en afstemming is daarbij noodzakelijk. De wet SUWI verplicht iedere gemeente een regionaal platform op te zetten. In aansluiting hierop is op initiatief van de 36 gemeenten uit de regio Rijn Gouwe, waaronder Zoeterwoude, in 2001 het Regionaal Platform (RPA) Rijn Gouwe opgericht.

Vele partijen zijn nodig voor een juiste effectieve aanpak van de problematiek. Gemeenten, scholen en bedrijfsleven dienen de handen ineen te slaan. De provincie Zuid-Holland heeft hiertoe samen met de RPA's in Zuid-Holland in 2004 een convenant Onderwijs-Arbeidsmarkt

ondertekend om de jeugdwerkloosheidsproblematiek voortvarend aan te pakken. De volgende doelen zijn vastgelegd in het convenant:

1. Verhogen van de arbeidsparticipatie van instromers door het aanpakken van kwalitatieve en kwantitatieve discrepanties op de arbeidsmarkt.
2. Verhogen van het aantal jongeren dat met een afgeronde startkwalificatie het onderwijs verlaat.

Met het ondertekenen van het convenant hebben de partijen zich, vanuit een gezamenlijke verantwoordelijkheid, verbonden aan de gemaakte afspraken met betrekking tot de vastgestelde gezamenlijke doelstellingen.

RPA Rijn Gouwe geeft per jaar een verdere invulling aan het convenant. Hiertoe wordt jaarlijks met de betrokken partijen een werkprogramma opgezet dat moet leiden tot een structurele samenwerking tussen onderwijs en bedrijfsleven. De partijen zoeken aansluiting bij het rijksbeleid inzake bestrijding van de jeugdwerkloosheid. Concreet vinden in de regio Rijn Gouwe de volgende activiteiten plaats ter uitvoering van het convenant:

- Bestrijding uitvalproblematiek op het VMBO (via de VSV-loketten)
- Bevordering van de doorstroom van VMBO naar MBO
- Stimulering van MBO-interactie met het bedrijfsleven (via de VSV-loketten)
- Vergroting van de aandacht voor technocentra
- Aanpak van de stageproblematiek in het MBO en HBO

Inmiddels hebben de Holland Rijnland gemeenten besloten niet meer bij te dragen aan de financiering van het RPA Rijn Gouwe. Vanuit Holland Rijnland bestaat de wens het arbeidsmarktbeleid zelf, gezamenlijk, vorm te geven.

Als individuele gemeente heeft Zoeterwoude haar beleid ook gericht op het bestrijden van jeugdwerkloosheid. Zo wordt in de Reïntegratieverordening en het Reïntegratiebeleidsplan Zoeterwoude speciale aandacht besteed aan de positie van jongeren. Onder jongeren wordt hier verstaan: uitkeringsgerechtigden, Anw-ers (Algemene Nabestaanden Wet) of nuggers (niet-uitkeringsgerechtigden) in de leeftijd van 16 tot 23 jaar. De gemeente heeft nadere regels opgesteld met betrekking tot het ondersteunen van jongeren bij het vinden van een reguliere baan en bij het bepalen van de hen aan te bieden voorzieningen. In Zoeterwoude ontvangt momenteel (peildatum 1 november 2006) één jongere tot en met 23 jaar een uitkering. Hoeveel jongeren in deze leeftijdsklasse zonder uitkering, zonder werk en zonder diploma thuiszitten is niet bekend.

§ 5.9 Openbare orde en veiligheid

Veiligheid is een thema dat veel burgers bezighoudt. Overlast door jeugd en jeugdgroepen heeft invloed op het veiligheidsgevoel van burgers en bedrijven. Door gedrag en/of storende aanwezigheid in de publieke ruimte kan een norm worden overschreden. Deze overschrijding kan van subjectieve aard zijn, en kan wettelijk of sociaal van aard zijn. Het is een proces van interactie tussen de jeugd en haar omgeving waarin tijd, frequentie, plaats, etc. een belangrijke rol spelen in het gegeven of overlast ervaren wordt of niet.

De gemeente heeft de regiefunctie ten aanzien van de aanpak van overlast door jeugd en jeugdgroepen. Dit geldt echter alleen waar het overtreedingen van de sociale norm betreft; bij overtreedingen van de wettelijke norm is de politie de regisseur.

Stoplichtmodel politie

De politie werkt aan een effectieve aanpak die de ervaren overlast door burgers en bedrijven, gepleegd door jeugd en jeugdgroepen ook daadwerkelijk vermindert. De politie maakt hiertoe, onder regie van de gemeente, afspraken met burgers en bedrijven, de jeugd zelf, met ouders en met de ketenpartners. De politie neemt verantwoordelijkheid voor de kwaliteit van het werk dat geleverd wordt door de eigen organisatie en haar rol in de keten. Dit betekent dat de organisatie daar ook op afgerekend wordt. Dit vereist dat ketenpartners elkaar kunnen aanspreken op hun verantwoordelijkheden.

Om deze aanpak te bewerkstelligen wordt eerst aan de hand van een checklist door de politie een analyse gemaakt van de jeugd(groepen) in een gemeente. De afzonderlijke groepen worden benoemd als aanvaardbare (groen), hinderlijke (geel) of overlastgevende (rood). Aan de hand van deze analyse wordt de politieke aanpak op de getypeerde groepen bepaald. De uitvoering vindt plaats conform de afgesproken kleurcode. In de lijn van de specifieke aanpak binnen de integrale ketenaanpak wordt het plan van aanpak afgestemd met de gemeente, het jongerenwerk (indien aanwezig in een gemeente) en het Openbaar Ministerie. Om te controleren of de vastgestelde aanpak het gewenste resultaat heeft opgeleverd, wordt wederom gebruik gemaakt van een checklist. Het resultaat kan gerelateerd worden op groepsniveau, individueel niveau en in de vorm van eindproducten.

Voorwaarde voor het welslagen van deze aanpak is dat de gemeente – al dan niet via het jongerenwerk - projecten initieert die zijn gericht op het voorkomen van het ontsporen van jongeren. Dit betekent dat er overleg met de jeugd moet plaatsvinden, dat individuele jongeren moeten worden begeleid, dat er zondig overleg plaatsvindt met de ouders van de jongeren en dat er activiteiten voor de jongeren worden opgezet. Dit betekent kortom dat de gemeente (en niet de politie) als buurtregisseur verbinding legt tussen jongeren en hun omgeving/buurt. Onderdeel van deze aanpak is ook dat welzijnsorganisaties in overleg gaan met buurtbewoners (melders van overlast), jongeren en hun ouders. Ook deze organisaties proberen van hun kant alternatieven te bieden en tot afspraken te komen.

Tot op heden heeft de gemeente het stoplichtmodel nog niet kunnen vaststellen. Dit omdat de politie de toegezegde analyse van de jeugd(groepen) in de gemeente nog niet heeft geleverd. Het vermoeden is overigens dat geen sprake is van herkenbare (vaste) groepen jeugd.

Genotmiddelen (alcohol en drugs)

Het alcoholgebruik onder jongeren is de laatste jaren toegenomen. Uit de gezondheidsenquête van de GGD onder jongeren van 12 tot 17 jaar blijkt dat in de regio Zuid-Holland Noord 51% van de jongeren alcohol drinkt, waarvan 8% vaak en veel tot zeer veel drinkt. Oorzaken hiervoor kunnen onder andere worden gevonden in de algemene acceptatie van alcoholgebruik onder jongeren, een groter bestedingsbudget en de steeds meer op de jeugd gerichte marketing (breezers). Onderzoek heeft uitgewezen dat het overmatig drinken van alcohol gevolgen kan hebben voor de gezondheid, maar ook kan leiden tot verslaving en overlast in de vorm van uitgaansagressie, vandalisme, geluidsoverlast en wildplassen.

Het voorkomen van overmatig gebruik van alcohol heeft naast de volksgezondheid dus ook te maken met beleidsterreinen als openbare orde, integrale veiligheid en welzijn. Het is daarom van belang dat er bij de preventie van overmatig alcoholgebruik door de verschillende partijen wordt samengewerkt. Scholen hebben een belangrijke rol bij de preventie van overmatig alcoholgebruik. Daarnaast zijn jongeren zelf een belangrijke partij bij het voorkomen van overmatig alcoholgebruik. Andere partijen die een rol kunnen spelen zijn: de politie, gemeenten, de winkel/supermarkt of slijterij, de kerken, jongerenwerkers, sportkantines, horecagelegenheden en eerstelijnszorg.

Mogelijke invalshoeken bij de bestrijding van overmatig alcoholgebruik zijn: preventie, voorlichtingscampagnes richting de horeca en sportverenigingen, naleving van het verbod van alcoholverkoop aan jongeren onder de 16 jaar, handhaving en ondersteuning van ouders. In onze nota "lokaal gezondheidsbeleid gemeente Zoeterwoude 2004-2008" is een aantal van deze actiepunten opgenomen. Tot op heden zijn de meeste van deze actiepunten vanwege een gebrek aan ambtelijke capaciteit niet opgepakt. Wel is door de komst van het jongerencafé bij Utopia uitvoering gegeven aan het actiepunt van een jongeren ontmoetingsplaats waar geen alcohol wordt geschonken.

Het gebruik van cannabis, xtc, cocaïne en amfetamine onder leerlingen in het voortgezet onderwijs is licht dalend. Deze trend wordt zowel landelijk als in Zuid-Holland Noord waargenomen, met uitzondering van de Duin- en Bollenstreek, waar het drugsgebruik sinds 1996 stabiel is gebleven. In 2003 gebruikt in Zuid-Holland Noord 20% van de 15-17 jarige jongens en 10% van de meisjes cannabis. Harddrugs¹⁵ wordt gebruikt door 6% van de 15-17 jarige jongens en 3% van de meisjes.¹⁶ Cannabisgebruik wordt vooral privé gebruikt, xtc- en cocaïnegebruik is gerelateerd aan het uitgaan. In ongeveer dezelfde periode (tussen 1997 en 2001) is het cannabisgebruik onder 20-24 jarigen landelijk toegenomen. In Zuid-Holland Noord is het cannabisgebruik in deze leeftijdsgroep stabiel gebleven¹⁷.

Verslavingsbeleid

In de regio Zuid-Holland Noord bestaat sinds 2001 een regionaal verslavingsbeleid, vastgelegd in de Regionale Beleidsvisie Ambulante Verslavingszorg 2001-2004. Doelstelling hiervan is te komen tot een integraal verslavingsbeleid waarin de verantwoordelijke partijen hun aanbod op het gebied van verslavingszorg op elkaar afstemmen. Op dit moment wordt gewerkt aan de Beleidsvisie Verslavingszorg & Maatschappelijke opvang 2005-2009 Zuid-Holland Noord.

De GGD en Parnassia hebben op het gebied van verslavingsproblemen een aanbod voor de hele regio, met o.a. voorlichtings- en lesmaterialen voor de basisscholen en het voortgezet onderwijs en deskundigheidsbevordering / training voor docenten en jongerenwerkers op het gebied van preventie van overmatig alcoholgebruik. Ook geven Parnassia en de GGD jongeren in het uitgaanscircuit voorlichting over allerlei genotmiddelen en over de risico's van gebruik. De preventie activiteiten zijn er op gericht jongeren bewust te maken van de risico's en leren verstandig om te gaan met genotmiddelen. Professionals zoals jongerenwerkers, leerkrachten, jeugdhulpverleners, horecamedewerkers en dergelijke kunnen door de GGD en Parnassia worden bijgeschoold over genotmiddelengebruik onder jongeren en leren herkennen waar het 'normale' geëxperimenteer van jongeren overgaat in risicovol gebruik. Ook zijn er inloopsprekuren en cursussen voor bijvoorbeeld ouders en professionele

15 Harddrugs = amfetamine, cocaïne, xtc of heroïne

16 GGD Zuid-Holland Noord (2004), Scholierenpeiling genotmiddelengebruik en gokken 2003

17 GGD Zuid-Holland Noord (2003), Factsheet 5 Tabak, cannabis en harddrugs

opvoeders. De gemeente Leiden subsidieert deze voorzieningen vanuit haar rol als centrumgemeente voor verslavingszorg.

In het kader van het preventief jeugdbeleid kunnen basisscholen meedoen aan het verslavingsproject “Weet wat je wilt” van de GGD. Dit programma omvat deskundigheidsbevordering van leerkrachten van de groepen 7 en 8, lessen over genotmiddelen en een ouderavond. In Zoeterwoude doen de basisscholen Klaverweide en Westwoud mee aan dit project (peildatum schooljaar 2005/2006).

In het kader van het project “Doe effe normaal” gaf ook de politie voorlichting over het gebruik van genotmiddelen. Dit werd door de gemeente gefinancierd. Aangezien dit niet de kerntaak van de politie is en het de politie daarnaast ook aan menskracht ontbreekt, is “Doe effe normaal” in eerste instantie ingeperkt tot het geven van voorlichting over onderwerpen als discriminatie, geweld, vandalisme, de politie en Bureau Halt. Inmiddels is het project ter ziele. Wel is er nu een nieuw project “schoolveiligheid”, waarbij de adoptie-agent terugkeert in Zoeterwoude; schooljaar 2005/2006 alleen nog op de Westwoudschool en de Bernardus, maar zodra de menskracht bij de politie dit toelaat, ook op de andere twee scholen.

Jeugdcriminaliteit

Jeugdcriminaliteit geeft overlast, irritatie en ergernis. Veel jeugdcriminaliteit bestaat uit vandalisme, geweldsdelicten en (winkel)diefstal. Bijna alle criminaliteit gepleegd door minderjarigen kan gekwalificeerd worden als opgroecriminaliteit: op zoek naar de grenzen van het acceptabele. Dat gaat over, maar niet perse vanzelf. In diverse vormen van overleg tussen politie, justitie, kinderbescherming, jeugdzorg, onderwijs en lokaal bestuur kunnen harde en toetsbare afspraken over een gezamenlijke aanpak van jeugdcriminaliteit gemaakt worden.

Uit de nulmeting van Tympaan blijkt dat in Zoeterwoude naar verhouding minder risicojeugdigen voorkomen. M.b.t. incidenten met minderjarige verdachten (0 tot 18 jaar) scoort de gemeente Zoeterwoude absoluut gezien het laagst met 36 minderjarige verdachten. In Zoeterwoude komen geen jeugdige veelplegers voor. Opvallend is dat relatief gezien de meeste jongvolwassen meerplegers (18 tot 25 jaar) uit Zoeterwoude komen: bijna 3% (27 jongvolwassen meerplegers per 1.000 jeugdigen).

De regio Zuid-Holland Noord kent een breed scala aan activiteiten rond jeugd en veiligheid. Deze activiteiten zijn zowel gericht op vroegtijdige signalering op het gebied van vandalisme, jeugdcriminaliteit en risicogedrag als op geweld in huis en kindermishandeling. Bijna alle gemeenten hebben of zijn aangesloten bij een signaleringsoverleg waarbij signalen van probleemgedrag vroegtijdig worden besproken in een overleg met politie, bureau jeugdzorg, GGD en leerplicht (en in een aantal gevallen ook het jongerenwerk). De schaal waarop een dergelijk overleg werkt verschilt sterk. Van een lokaal signaleringsoverleg/netwerk tot een overleg van een heel politiedistrict zoals in de Rijn- en Veenstreek met 9 gemeenten, waaronder Zoeterwoude. Ook de doelstellingen van deze diverse overleggen zijn zeer divers. Deze variëren van het gezamenlijk bespreken en beheersen van de problemen rond hanggroepen, vandalisme en kleine criminaliteit tot het bespreken van individuele jongeren en het zoeken naar hulp.

Regionale afspraken

Binnen de meerjarenaafspraken die met de provincie zijn gemaakt (zie hoofdstuk 1) richten twee actiepunten zich op de aanpak van jeugdcriminaliteit:

1. Gemeenten houden de lokale en regionale instellingen aan de afspraken over een adequate vorm van preventie en aanpak jeugdcriminaliteit (o.a. meer aandacht voor 12-minners, huiselijk geweld en kindermishandeling).

Ten behoeve van de uitvoering van dit actiepunt is in 2006 door PJ Partners voor de regio Holland Rijnland een advies opgesteld voor de preventie en aanpak van jeugdcriminaliteit. Dit plan vindt u in de bijlagen bij deze nota.

2. Behouden van een dekkende en effectieve signaleringsstructuur Jeugd en Veiligheid.

Voor de regio Zuid-Holland Noord heeft PJ Partners in 2006 de inventarisatie vroegsignalering verder uitgewerkt. Daarbij is bekeken of en in hoeverre er nieuwe signaleringsnetwerken (netwerken jeugd en veiligheid) moeten worden opgezet. Geconcludeerd wordt dat er een vrijwel dekkend netwerk van probleemsigalering in de regio aanwezig is. Er zijn genoeg netwerken en protocollen aanwezig, maar er is nog onvoldoende structurele overdracht en informatie-uitwisseling tussen de diverse betrokken partijen. Te vaak blijkt ook dat scholen, voorzieningen en gemeenten onvoldoende kennis hebben van gemaakte afspraken en mogelijkheden.

Kindermishandeling

Kindermishandeling heeft vele vormen en vele achtergronden. Veel ouders mishandelen, omdat zij zelf mishandeld zijn en niet ervaren of geleerd hebben hoe met kinderen om te gaan als kinderen lastig of vervelend zijn. Maar niet alle ouders die zelf mishandeld zijn, mishandelen. Geweld tegen kinderen in de privé-sfeer is een vorm van huiselijk geweld. Geen gemeente is vrij van kindermishandeling. Gemeenten kunnen niet alle vormen van mishandeling of geweld voorkomen, maar de lokale overheid kan met projecten en activiteiten kindermishandeling bespreekbaar maken, organisaties en instellingen alert maken, daders helpen hun gedrag te veranderen en slachtoffers opvangen.

Vanuit het rijksbeleid hebben gemeenten een belangrijke taak gekregen in de aanpak van huiselijk geweld. De centrumgemeenten voor vrouwenopvang in de regio Hollands-Midden, te weten Gouda en Leiden, hebben hierin een extra verantwoordelijkheid. Zij zijn dan ook de gemeenten die de gelden voor een regionaal steun- en adviespunt huiselijk geweld ontvangen van het rijk.

Binnen de meerjarenaafspraken die met de provincie zijn gemaakt (zie hoofdstuk 1) is de omvang van de problematiek op het gebied van huiselijk geweld en kindermishandeling in kaart gebracht. Uit de nulmeting van Tympaan blijkt dat meldingen van huiselijk geweld en kindermishandeling in de gemeente Zoeterwoude nauwelijks voorkomen. M.b.t. meldingen van huiselijk geweld waarvan kinderen (0 tot 18 jaar) getuige zijn geweest, zijn in Zoeterwoude geen meldingen gedaan.

Veel activiteiten op het gebied van kindermishandeling, van preventie tot curatie, zijn ontwikkeld door organisaties die regionaal werken. Op lokaal niveau wordt in Zoeterwoude op de volgende manieren aandacht besteed aan kindermishandeling:

- Vroegsignalering vanuit de JGZ 0-19 jaar en het onderwijs (protocollen beschikbaar).
- Deelname aan het project Stevig Ouderschap sinds medio 2006.
- Er is een aanbod opvoedingsondersteuning (belangrijk in het kader van de preventie van kindermishandeling).

- Het aanbod op het gebied van kindermishandeling van AMK, BJZ, GGZ kinderen en jeugd, AMW, Meldpunt Vangnet en Advies geldt voor de hele regio Zuid-Holland Noord, dus ook voor Zoeterwoude.
- Het project Kindspoor (kinderen die getuigen zijn van huiselijk geweld) geldt ook voor Zoeterwoude.
- Deskundigheidsbevordering: het preventieteam kindermishandeling biedt regionaal trainingen aan onderwijsgevend en kinderopvang, dus ook in Zoeterwoude. Vanuit het preventieteam worden vier keer per jaar bijeenkomsten georganiseerd voor professionals.
- Het Steun- en Adviespunt Huiselijk Geweld biedt trainingen aan professionals.

In de politieregio Hollands-Midden draaien onder verantwoordelijkheid van de RDOG (de twee voormalige GGD'en Midden Holland en Zuid-Holland Noord) twee projecten die zich intensief bezighouden met de aanpak van huiselijk geweld. Eind november 2004 zijn in beide regio's regionale advies- en steunpunten huiselijk geweld van start gegaan. Aangezien het hier één politieregio betreft, zijn er ketenpartners die voor de hele regio werken, waaronder politie, Openbaar Ministerie en Raad voor de Kinderbescherming. Er wordt gestreefd naar een eenduidige aanpak in de gehele regio, o.a. via een regionaal beleidsoverleg..

Ondanks deze afstemming circuleren er alleen al in de regio Zuid-Holland Noord meerdere protocollen, richtlijnen en convenanten op het terrein van kindermishandeling en huiselijk geweld. Ook zijn er diverse meldpunten. Onduidelijk is welke protocollen in welke instellingen gehanteerd dienen te worden en veelal is de bekendheid ervan onvoldoende.

§ 5.10 Sport, beweging en vrije tijd

Sport en beweging hebben een positief effect op de gezondheid, de fitheid en het welbevinden van mensen. Voldoende beweging vermindert de kans op belangrijke aandoeningen zoals hart- en vaatziekten, kanker, diabetes, overgewicht en osteoporose (botontkalking). Daarnaast heeft voldoende bewegen een gunstige invloed op het terugdringen van overgewicht, reduceren van stress en het psychisch welbevinden. Sport en beweging hebben ook een sociale en maatschappelijke meerwaarde. Het is een manier om elkaar te ontmoeten, het vergroot de saamhorigheid en het draagt bij aan de sociale ontwikkeling van kinderen. Het is goed om al op jonge leeftijd voldoende bewegen te stimuleren.

Uit onderzoek blijkt dat een zesde van de jongeren minder dan 1 keer per week sport. Dit terwijl voor kinderen de norm is om tenminste één uur per dag, vijf dagen per week matig intensief te bewegen en minstens twee uur per week aandacht te hebben voor gerichte motorische ontwikkeling en fitheid (kracht, lenigheid en coördinatie). De beste manier om aan de norm voor gezond bewegen te voldoen is niet uitsluitend te gaan sporten, maar ook de lichamelijke activiteit te integreren in het dagelijkse leven. Dit betekent bijvoorbeeld wandelen naar de winkel, fietsen naar school en de trap nemen in plaats van de lift.

De gemeente kan onder andere zorgen voor een 'beweegvriendelijke' inrichting van de woonomgeving, zij kan sport en beweging op school bevorderen en het 'langzaam verkeer' (te voet, op de fiets of anderszins) voor transport- en recreatiedoeleinden stimuleren. Gelegd in het Groene Hart doet de gemeente Zoeterwoude al veel aan de aanleg van fietsroutes, wandelroutes en een kanoroute. Voor de jeugd zijn in alle wijken speelvoorzieningen aangelegd. Daarnaast draagt onze gemeente zorg voor het in stand houden van sportverenigingen en het handhaven van bestaande voorzieningen door middel van indirecte

subsidies. De gemeente stelt sportcomplexen beschikbaar en onderhoudt deze. Daarnaast subsidieert de gemeente het MultiCentrum De Eendenkooi waarin een sportzaal is gevestigd, en het sport- en recreatiecentrum De Klaverhal.

Zoeterwoude heeft op sportgebied veel te bieden. Uit de in mei 2004 gehouden jongerenenquête blijkt dat vrijwel iedereen aan sport doet of op een sportvereniging zit. De meeste kinderen zijn meerdere keren per week sportief actief. Met name voetballen, skaten, fietsen, hardlopen en skeelers zijn populair. Bij de oudere jeugd is dit iets minder. Wel mist men bepaalde sportactiviteiten binnen de gemeente; sporten waarvoor uitgeweken wordt naar andere gemeenten die deze sporten hebben. Genoemd worden: atletiek, basketbal, honkbal, korfbal, rugby, (ijs)hockey, skaten, schaatsen, skeelers, judo, sportschool/fitnesscentrum, boksen, karate, vechtsport, zelfverdediging, squash, handboogschieten, schermen, volleybal, trampolinespringen, paintbal, zwemmen, waterpolo, dansen, ruitersport (manege). Sommige van deze activiteiten zijn wel in Zoeterwoude aanwezig, maar niet altijd in de directe omgeving (Zoeterwoude Dorp – Zoeterwoude Rijndijk). De jeugd mist het meest skatevoorzieningen in Zoeterwoude en diverse soorten veldjes (voetbal/basketbal) met de daarbij behorende voorzieningen. Aan de wens voor skatevoorzieningen is inmiddels voldaan.

Speelruimte

Spelen hoort als vanzelfsprekend bij kinderen. Gemeenten hebben een belangrijke rol in de verwezenlijking van speelruimte, via bijvoorbeeld ruimtelijke ordening, het sportaanbod en de speelvoorzieningen in de openbare ruimte. Maar ook – als het woord spelen wat breder wordt opgevat – in het aanbod van kunst en cultuur voor kinderen en jongeren.

School-thuisroutes moeten verkeers- en sociaal veilig ingericht zijn. Het bieden van voldoende buitenspeel- en sportgelegenheid in de eigen woonwijk en het stimuleren van lopen en fietsen zijn sterke wapens in de strijd tegen overgewicht. Een gemeentelijk speelruimtebeleidsplan (niet aanwezig in Zoeterwoude) is een goede eerste stap om dit te realiseren. De gemeente legt daarin haar visie vast op de openbare speel-, sport- en ontmoetingsruimte van kinderen én jongeren. In dichtbebouwde wijken kan extra ruimte worden gecreëerd door intensief en meervoudig gebruik van de buitenruimte te stimuleren (speelstraten, schoolpleinen openstellen, spelbegeleiding). De invulling daarvan kan met kinderen, jongeren en bewoners samen worden gedaan. Door jongeren te betrekken bij de keuze voor voorzieningen en activiteiten kan immers de kwaliteit en bruikbaarheid van voorzieningen worden vergroot. Daarnaast kan overlast en vandalisme worden voorkomen.

WhoZnext

Sinds 2005 neemt Zoeterwoude deel aan het project WhoZnext. WhoZnext is een landelijke campagne van het NISB die in deze regio wordt uitgevoerd door de Sportraad Zuid-Holland. Voor het project is samen met de gemeente Leiderdorp een subsidieaanvraag bij het rijk ingediend. Gedurende vier jaar is nu jaarlijks ruim € 11.000 beschikbaar (hiervan is 45% gemeentelijk geld en 55% gesubsidieerd vanuit het ministerie van VWS). Het project WhoZnext daagt jongeren in de leeftijd van 14-18 jaar uit om hun ideeën op het gebied van sport en bewegen om te zetten in daden. Naast deelname aan sportieve activiteiten worden jongeren actief betrokken bij de opzet en uitvoering van activiteiten. Hiermee wordt beoogd sportactiviteiten beter aan te laten sluiten bij de behoeften en wensen van de jongeren, waardoor de kans dat jongeren “afhaken” kleiner wordt.

Aangezien wij geen jongerenwerk/sportbuurtwerk in de gemeente hebben, is aan Stichting Jeugd- en Jongerenwerk Midden-Holland gevraagd de aanstelling en inzet van de coach van het

WhoZnextteam te verzorgen. Er is voor deze organisatie gekozen omdat zij al enige ervaring heeft met de Zoeterwoudse jeugd (deze stichting heeft in mei 2004 de jongerenenquête voor ons uitgevoerd).

Inmiddels is de opzet van het project gewijzigd. Na één jaar WhoZnext hebben wij de balans opgemaakt: het gaat goed met de jeugd in Zoeterwoude-dorp en de noodzaak voor een preventieve inzet via de buurtsport lijkt in deze woonkern niet aanwezig. Daarom is besloten de buurtsport met ingang van 1 november 2006 te verplaatsen naar Zoeterwoude-Rijndijk. Het is de bedoeling dat de buurtsportwerker wekelijks in sportzaal multicentrum De Eendenkooi een sportactiviteit organiseert voor jongeren in de leeftijd van 14 t/m 18 jaar. Daarbij wordt het uitgangspunt van het gemeentelijk beleid om De Eendenkooi een bredere maatschappelijke functie te laten vervullen als extra aandachtspunt door de buurtsportwerker meegenomen. Ook worden in samenwerking met de wijkagent de jeugdgroepen in Zoeterwoude-Rijndijk in kaart gebracht.

Vrijwillig jongerenwerk

Zoeterwoude kent sinds het wegvallen van BOVOS per 1 januari 2002 geen professioneel jongerenwerk meer. Dit betekent echter niet dat er geen *vrijwillig* jongerenwerk meer is, integendeel! Deze grote groep vrijwilligers bij buurtverenigingen, jongerenvereniging Utopia, sportverenigingen en kerkelijke organisaties zet zich in om succesvolle activiteiten te organiseren voor kinderen en jongeren. Zij zorgen elk jaar weer voor een uitgebreid en divers aanbod (zie hiervoor ook nogmaals § 4.4 Wat gebeurt er al?). Door sinds 2002 zonder professioneel jongerenwerk door te gaan, heeft de gemeente er impliciet voor gekozen het jeugdbeleid in Zoeterwoude in samenwerking met deze groep vrijwilligers uit te voeren. Er is tot op heden echter geen vrijwilligersbeleid ontwikkeld om deze vrijwillige jongerenwerkers te ondersteunen. Ook zijn er (met uitzondering van Utopia) geen aanvullende bijdragen verleend om de uitvoering van het jeugdbeleid verder vorm te geven. In diverse contacten met verenigingen is wel gewezen op de mogelijkheid een beroep te doen op een stimuleringsbijdrage van de gemeente voor een nieuw initiatief voor de jeugd, maar tot op heden heeft alleen de badmintonvereniging Shuttlewoude van deze mogelijkheid gebruik gemaakt. Het is de bedoeling de stimuleringsbijdrage als instrument bij het jeugdbeleid op te nemen in deze nota.

§ 5.11 Culturele voorzieningen

Ook op cultureel gebied is Zoeterwoude erg actief voor de jeugd. Zo wordt bijvoorbeeld het programma Museum & School gratis aangeboden aan de basisscholen in de regio Leiden. Sinds het schooljaar 1998-1999 nemen naast de leerlingen uit Leiden ook leerlingen deel uit de gemeenten Alkemade, Leiderdorp, Oegstgeest, Voorschoten en Zoeterwoude. Doel van het programma is museumbezoek een structurele plaats te geven in het lesprogramma van de basisscholen. De leerlingen bezoeken ieder schooljaar een andere erfgoedinstelling waardoor ze bij het verlaten van de basisschool kennis hebben gemaakt met een breed aanbod aan erfgoededucatie. De deelname voor scholen in de betreffende gemeenten is gratis, dankzij de financiële bijdrage van [het ministerie van OCW](#), de provincie Zuid-Holland, de gemeenten Alkemade, Katwijk, Leiden, Leiderdorp, Oegstgeest, Voorschoten en Zoeterwoude en de musea zelf

In het kader van de culturele vorming in het onderwijs is in Zoeterwoude verder een commissie werkzaam, die elk jaar een cultureel evenement organiseert. Deze commissie

bestaat voornamelijk uit ouders van de vier Zoeterwoudse basisscholen. Het evenement voor de kinderen is meestal een dans-, muziek- of toneelvoorstelling. Vaak is er, in verband met het grote leeftijdsverschil, een aparte voorstelling voor de onder- en de bovenbouw.

Zoeterwoude kent 2 jongerenkoren en 2 kinderkoren. Ook kent Zoeterwoude een eigen kindertheatergroep en een aparte jeugdtheatergroep. Er zijn drie fanfares met diverse jeugdleden. De muziekschool in Zoeterwoude verzorgt lessen Algemene Muzikale Vorming voor kinderen vanaf 6 jaar. Vanaf 7 à 8 jaar is instrumentaal onderwijs mogelijk op de volgende instrumenten: blokfluit, dwarsfluit, gitaar, piano, orgel, keyboard en viool. De lessen worden door bevoegde docenten gegeven in de gebouwen Ons Huis en De Eendenkooi.

Ook de Zoeterwoudse bibliotheken hebben veel jeugdleden. De bibliotheek in het dorp heeft 711 actieve jeugdleden (tot 18 jaar). Dit is 37% van alle Zoeterwoudse 0-18 jarigen. De bibliotheek in Zoeterwoude-Rijndijk heeft 325 jeugdleden tot 18 jaar (17% van alle Zoeterwoudse 0-18 jarigen).

§ 5.12 Wonen

De woningvoorraad in Zoeterwoude bestaat uit relatief veel koopwoningen (71%) en weinig sociale huurwoningen (21%). Dat betekent dat er weinig geschikte woningen zijn voor 'jong' en 'oud'. Dit heeft o.a. tot gevolg dat jongeren vertrekken uit de gemeente. Het behoud van jongeren in onze gemeente is belangrijk, met name voor het voortbestaan van voorzieningen zoals scholen en winkels, maar ook culturele – en sportvoorzieningen. In de huidige en toekomstige woningbouwprojecten is het beleid van de gemeente dan ook gericht op het bouwen van voor jongeren geschikte en bereikbare woningen. Zo worden er in het nieuwbouwproject aan de Noordbuurtseweg (voormalig politiebureau) 12 appartementen gerealiseerd speciaal geschikt voor jongeren in de sociale koopsector. In de Prestatieafspraken met woningstichting Willibrord zijn afspraken gemaakt over het labelen van woningen voor jongeren.

In november 2006 heeft de gemeente een woononderzoek gehouden onder alle huishoudens in Zoeterwoude en hun inwonende kinderen van 17 tot 30 jaar, alsmede onder jongeren tussen de 17 en 30 jaar die in de afgelopen twee jaar zijn vertrokken uit Zoeterwoude. Het doel van het onderzoek is om de behoeften en wensen van de inwoners en met name ook van de jongere inwoners te kennen, teneinde de (toekomstige) bouwplannen daar op af te kunnen stemmen.

Permanente Verkeerseducatie

Permanente Verkeerseducatie is een randvoorwaarde voor een Duurzaam Veilig Verkeerssysteem. Het verkeersveiligheidsproject Holland Rijnland heeft als belangrijkste taak activiteiten op dit terrein te faciliteren en uit te voeren. Uit efficiency- en kwaliteitsoverwegingen wordt daarbij aangesloten op de landelijke en provinciale kaders en ontwikkelingen, wordt waar mogelijk samengewerkt met alle betrokken partners in de regio en wordt gebruik gemaakt van ervaringen in andere Zuid-Hollandse regio's.

Binnen het verkeersveiligheidsproject Holland Rijnland zijn voor verschillende leeftijdsgroepen (0-4 jaar, 12-16 jaar en 16-25 jaar) projecten gedefinieerd, die de komende jaren worden gestart. Wat erg opvalt is dat naarmate mensen niet meer binnen het structureel

onderwijs vallen het erg moeilijk is om ze te bereiken. De komende periode wil de regio Holland Rijnland zich er op toelagen om deze leeftijdsgroepen beter te bereiken.

§ 5.13 De basismatrix

Op de volgende bladzijde vindt u de uitvouwbare “basismatrix”, waaruit in één oogopslag duidelijk wordt welke hiaten, overlap en knelpunten er in het bestaande aanbod te vinden zijn. Tijdens de werkconferentie in juni 2006 zijn daar door de deelnemers nog de volgende knelpunten aan toegevoegd:

- Ouders van 0-12 jarigen maken te weinig gebruik van het preventieve aanbod opvoedingsondersteuning
- Het bestaande aanbod aan opvoedcursussen wordt weinig bezocht.
- Versnippering van voorzieningen.
- Het bereiken van ouders is moeilijk.
- De financiering van peuterspeelzalen is een knelpunt; er is te weinig subsidie om aan de voorschoolse educatie en de ZAT's deel te nemen.
- Door de pensionering van de huidige schoolmaatschappelijk werkster lijkt er een gemis te ontstaan op het gebied van het SMW.
- Men weet elkaar goed te vinden, maar het aanbod is versplinterd.
- Er is te weinig aanbod aan betaalbare (starters)woningen voor jongeren in Zoeterwoude.
- De regionale samenwerking vormt een knelpunt; wie doet wat en wat is de rol van Zoeterwoude binnen de regio?
- Wat te doen met jongeren (14+) die niets willen?
- Terugval sportdeelname na 14 jaar.
- Het is onbekend hoeveel jongeren zonder uitkering/werk of diploma thuiszitten.
- Gebrek aan vrijetijdsaanbod voor de oudere jeugd van 19-24 jaar.
- De afstemming rondom voortijdig schoolverlaters is niet optimaal.
- Lange wachtlijsten voor het speciaal onderwijs en de geïndiceerde jeugdzorg.

Een deel van de geconstateerde lokale knelpunten komt overeen met de regionale knelpunten die uit de nulmeting van Tympan naar voren komen, met name op het gebied van:

- hoeveelheid protocollen en meldcodes kindermishandeling
- registratie voortijdig schoolverlaters
- toegankelijkheid lichte hulpverlening
- coördinatie van zorg
- capaciteit en toegankelijkheid geïndiceerde jeugdzorg

De basismatrix

	Jeugd-participatie	Jongeren-informatie	Preventie & vroegsignalering	Jeugdgezondheids-zorg	Voorschoolse voorzieningen
0-4 jaar			Zorgnetwerken/Zorgadviesteam Opvoedingsondersteuning Sociale weerbaarheid Opvoedspreekuur	Uitvoering iJGZ door Thuiszorg, incl. maatwerk	Hiaat: stellen van kwaliteitseisen
5-12 jaar	Kinder-gemeente-raad Jongeren-adviesraad		Zorgnetwerken/Zorgadviesteam Opvoedingsondersteuning Schoolmaatschappelijk werk Sociale weerbaarheid Oudercursussen Opvoedspreekuur Parapluproject Training weerbaarheid voor meiden	Uitvoering iJGZ door GGD, incl. maatwerk	
13-18 jaar	Jongeren-adviesraad	Hiaat: JIP-zuil www.overnuit.nl	Zorgnetwerken/Zorgadviesteam Opvoedingsondersteuning Sociale weerbaarheid Oudercursussen Opvoedspreekuur Training weerbaarheid voor meiden	Uitvoering iJGZ door GGD, incl. maatwerk	
19-25 jaar					

	Onderwijs	Onderwijs-huisvesting	Werken	Openbare orde & veiligheid	Sport, beweging & vrije tijd	Wonen
0-4 jaar	Hiaat: Overdracht van zorgleerlingen	Hiaat: Brede school/accommodatie-beleid		Hiaat: Kindermishandeling		
5-12 jaar	Leerlingen-administratie Hiaat: Overdracht van zorgleerlingen Schoolbegeleiding Hiaat: Lokaal onderwijsbeleid	Hiaat: Brede school/accommodatiebeleid		Hiaat: Alcoholmatigingsbeleid Hiaat: Jeugdcriminaliteit Hiaat: Kindermishandeling	Hiaat: Vrijwillig jongerenwerk Hiaat: diverse sporten Hiaat: speelruimte-beleid	
13-18 jaar	Leerlingen-administratie Hiaat: VSV / RMC- functie Hiaat: Overdracht van zorgleerlingen Jongerenloket	Hiaat: Brede school/accommodatiebeleid	RPA Rijn Gouwe Jongerenloket Reïntegratiebeleid	Hiaat: Alcoholmatigingsbeleid Hiaat: Jeugdcriminaliteit Hiaat: Kindermishandeling	Whoznex Hiaat: Vrijwillig jongerenwerk Hiaat: diverse sporten Hiaat: speelruimte-beleid	
19-25 jaar	Hiaat: VSV / RMC-functie Hiaat: Overdracht van zorgleerlingen Jongerenloket		RPA Rijn Gouwe Jongerenloket Reïntegratiebeleid			Prestatie-afspraken

Hoofdstuk 6: Conclusies

De gemeente Zoeterwoude wil dat haar kinderen en jongeren prettig en onbekommerd kunnen opgroeien tot volwassenen. Zij wil dit bereiken door een voor jongeren aantrekkelijke gemeente te zijn om te wonen, leren, werken, vrije tijd te besteden en te leven. Om aan de wensen en behoeften van de jeugd tegemoet te komen, hecht de gemeente veel waarde aan jongerenparticipatie.

Het jeugdbeleid in Zoeterwoude richt zich op de groep 0-19 jarigen. Daarbij dient er speciale aandacht te zijn voor het (startend) ouderschap, vroegsignalering en de puberteit.

Het jeugdbeleid in Zoeterwoude richt zich in eerste instantie op *alle* jeugdigen tussen de 0-19 jaar. Waar nodig worden aanvullende maatregelen genomen om voor jongeren met specifieke problemen een vangnet te vormen. Het doel van het jeugdbeleid is de jeugdigen te ondersteunen in hun groei naar volwassenheid en hun participatie in de samenleving te bevorderen. Belangrijk bij het jeugdbeleid is de aandacht voor preventie: voorkomen dat bij de jeugd situaties ontstaan die een belemmering vormen voor hun maatschappelijke participatie.

Jeugdbeleid is een verzamelnaam voor alle beleid dat de jeugd omvat. In het gunstigste geval omvat het jeugdbeleid integraal beleid op het gebied van (jeugdgezondheids)zorg, onderwijs, cultuur, sport, openbare orde en veiligheid, speelruimte/ruimtelijke ordening, vrije tijd, werkgelegenheid, volkshuisvesting, opvoedingsondersteuning, jongereninformatie en – participatie. Het is onze taak deze integraliteit, zowel intern als extern vorm te geven en daarbij de samenhang tussen de beleidsdoelen én de in te zetten middelen en activiteiten te bewaken.

Aan de hand van de basismatrix en van de opbrengst van de werkconferentie leggen wij de volgende prioriteiten met betrekking tot de knelpunten binnen het jeugdbeleid. Daarbij hanteren we de reikwijdte van het jeugdbeleid als uitgangspunt:

- 6) Optimaliseren van het aanbod aan opvoedingsondersteuning (in overleg met betrokkenen).
- 7) Optimaliseren van de mogelijkheden voor preventie & vroegsignalering (in overleg met betrokkenen).
- 8) Blijvend zicht krijgen op het aantal voortijdig schoolverlaters en waar nodig zorg dragen voor toeleiding naar werk of school van deze groep (in overleg met de jongere en betrokken organisaties).
- 9) Investeren in de communicatie en PR rondom succesvolle voorzieningen en projecten voor de jeugd van Zoeterwoude.
- 10) Investeren in het vrijwillige jongerenwerk.

Van deze beleidsprioriteiten zien wij de voortijdig schoolverlaters als hoogste prioriteit; dit punt zullen wij dus als eerste oppakken.

Hoofdstuk 7

Aanbevelingen en uitvoering

In § 4.4 en hoofdstuk 5 heeft u kunnen lezen wat wij allemaal al doen op het gebied van het jeugdbeleid in Zoeterwoude. Wij hebben een aantal structurele voorzieningen voor de jeugd (zoals de jeugdgezondheidszorg, de kindergemeenteraad, de scouting, jongerenvereniging Utopia, zwembad Haasbroek, etc.) en een aantal nieuwe (al dan niet) goedlopende projecten zoals de skatevoorzieningen, het jongerencafé Nextdoor, de buurtsport in het kader van WhoZnext, de vakantiepas, de weerbaarheidstraining voor meiden, de jongerenadviesraad, het spreekuur van het opvoedbureau etc. Het spreekt voor zich dat wij deze voorzieningen en de goedlopende projecten wensen te behouden voor onze jeugd (binnen de bestaande middelen). Wij zullen in dit hoofdstuk dan ook alleen aanbevelingen doen hoe bestaande knelpunten kunnen worden opgepakt.

In de basismatrix hebben wij aangegeven waar volgens ons hiaten liggen in het jeugdbeleid. Tijdens de werkconferentie in juni 2006 hebben de deelnemers hun eigen visie op de bestaande knelpunten weergegeven. Op basis van deze informatie hebben wij in het vorige hoofdstuk een aantal beleidsprioriteiten gekozen voor ons jeugdbeleid. In de conceptnota en tijdens de werkconferentie zijn echter ook diverse oplossingsrichtingen aangedragen¹⁸, die wij hier graag - per beleidsprioriteit - als aanbevelingen willen formuleren. Deze lijst is niet uitputtend. Het is aan de werkgroepen (zie kopje “uitvoering”) welke aanbevelingen worden opgepakt of toegevoegd. De volledige lijst met aanbevelingen en verbeterpunten die tijdens de werkconferentie zijn aangedragen, vindt u in de bijlagen bij deze nota.

Overzicht aanbevelingen per gekozen beleidsprioriteit:

Beleidsprioriteit 1: Optimaliseren van het aanbod aan opvoedingsondersteuning.

Aanbevelingen:

- Bij de doelgroep benadrukken van het belang van preventieve opvoedingsactiviteiten voor ouders van 0-12 jarigen. Hiertoe een plan van aanpak opstellen.
- Laagdrempeliger maken van het aanbod aan opvoedingsondersteuning (bijvoorbeeld door ouders ook via scholen en kinderopvang te benaderen). Hiertoe een plan van aanpak opstellen.
- Onderzoeken wat de mogelijkheden zijn om Stevig Ouderschap in Zoeterwoude aan te bieden (*is inmiddels gerealiseerd: vanaf medio 2006 wordt dit product in Zoeterwoude aangeboden*).
- Onderzoeken wat de mogelijkheden zijn voor het inzetten van Home Start¹⁹ in Zoeterwoude.
- Onderzoeken of het wenselijk en mogelijk is opvoedcursussen verplicht te stellen.

¹⁸ Hieronder vallen ook de diverse ideeën die burgers in de loop van de tijd spontaan bij de gemeente hebben aangedragen.

¹⁹ Home-Start is een programma dat door middel van vrijwilligers ondersteuning, praktische hulp en vriendschap biedt aan ouders met jonge kinderen tot en met 6 jaar. Herhaaldelijk bereikt ons de vraag waarom Zoeterwoude niet deelneemt aan dit project.

Beleidsprioriteit 2:

Optimaliseren van de mogelijkheden voor preventie & vroegsignalering.

NB Hieronder valt ook het geven van voorlichting.

Aanbevelingen:

- Op verzoek van bureau HALT regelen dat deze kan deelnemen aan het signaleringsnetwerk van de politie.
- Zorgdragen voor een plan van aanpak voor het geven van voorlichting aan verenigingen (over het omgaan met agressie en/of verantwoord alcohol schenken), scholen, jongeren en hun ouders (over experimenteergedrag, genotmiddelengebruik en puberen). Hierbij gebruik maken van het aanbod van Utopia om daar voorlichtingsavonden te houden.
- Organiseren van een voorlichtingscampagne over het belang van gezond gedrag.
- Onderzoeken welke kwaliteitseisen aan het peuterspeelzaalwerk gesteld kunnen worden.
- Training weerbaarheid voor jongens organiseren (*deze gaat begin 2007 plaatsvinden*).
- Afspraken maken met scholen en voorschoolse voorzieningen ten aanzien van de overdracht van leerlinggegevens.
- Opstellen van een plan van aanpak voor het investeren in voorschoolse educatie.
- Op verzoek van de kinderopvang regelen dat deze kan aanhaken bij het ZAT 4-12 jaar.
- Opstellen van een alcoholmatigingsbeleid.
- Ex-criminelen / ex-probleemjongeren voorlichting laten geven over de gevolgen van hun gedrag.
- Bewaken van de aansluiting van de zorgnetwerken 0-18 jaar en de signaleringsnetwerken jeugd en veiligheid van de politie. Hiertoe afspraken maken met betrokken instanties.
- Bij betrokken instellingen stimuleren dat de protocollen kindspoor, huiselijk geweld en meldcode kindermishandeling worden nagevolgd.

Beleidsprioriteit 3:

Blijvend zicht krijgen op het aantal voortijdig schoolverlaters en waar nodig zorg dragen voor toeleiding naar werk of school van deze groep.

Aanbevelingen:

- In overleg met betrokkenen (RBL/RMC, Sociale Zaken, Jongerenloket) opstellen van een plan van aanpak om de afstemming en communicatie rondom langdurig schoolverzuim en voortijdig schoolverlaters te verbeteren.
- In overleg met betrokkenen (RBL/RMC, Sociale Zaken, Jongerenloket) zorgen dat jongeren die geen startkwalificatie hebben behaald alsnog een gericht opleidings- en begeleidingstraject gaan volgen.

Beleidsprioriteit 4:

Investeren in de communicatie en PR rondom succesvolle voorzieningen en projecten voor de jeugd van Zoeterwoude.

Aanbevelingen:

- Een keuze maken of de JIP-zuil al dan niet wordt voortgezet.
- Voeren van een PR-campagne om de bekendheid van de regionale jongerensite www.overenuit.nl te vergroten.
- Uitbouwen van de gemeentelijke pagina op www.overenuit.nl tot een Zoeterwoudse jongerensite
- Opstellen van een plan van aanpak om de beeldvorming van organisaties, bijvoorbeeld het opvoedbureau, te verbeteren.
- Opstellen van een plan van aanpak om de bestaande voorzieningen voor de jeugd in Zoeterwoude meer bekendheid te geven.

Beleidsprioriteit 5:

Investeren in het vrijwillige jongerenwerk.

Aanbevelingen:

- Opzetten van een stimuleringsbijdrage ten behoeve van verenigingen die een nieuw initiatief voor de jeugd ontwikkelen.
- Opstellen van een plan van aanpak om vrijwillige jongerenwerkers in het zonnetje te zetten.

Uitvoering

Bij de uitvoering van het jeugdbeleid ziet de gemeente Zoeterwoude vooral de rollen van bruggenbouwer en regisseur voor zich weggelegd. De gemeente stuurt meer op proces dan op doelen en stelt zich terughoudend op waar het gaat om het geven van inhoud en richting aan het jeugdbeleid. De autonome veldorganisaties zijn immers de experts. Deze uitgangspunten komen overeen met de wens van de deelnemers aan de werkconferentie. Om te voorkomen dat de gemeente speelbal van de instellingen wordt, maakt de gemeente zelf keuzes door het geven van sturing op hoofdlijnen en het bepalen van een gezamenlijke koers. Deze nota is een eerste aanzet daartoe.

De gemeente probeert de geformuleerde doelstellingen te realiseren in samenwerking met diverse partijen en organisaties die betrokken zijn bij het lokale jeugdbeleid. De gemeente coördineert, legt verbinding tussen ontwikkelingen en partijen, bewaakt de integraliteit, zorgt voor het nakomen van gemaakte afspraken en speelt indien nodig en/ of mogelijk een voorwaardenscheppende rol. Het initiatief voor vernieuwing in het veld ligt echter bij de instellingen. Tijdens de werkconferentie werd immers duidelijk dat de meeste deelnemers hier een rol zien weggelegd voor sterke veldorganisaties, die zelf initiatieven nemen, en die niet afhankelijk zijn van de gemeente als aanjager en innovator.

Om het uitvoeringsproces te begeleiden wordt per gekozen beleidsprioriteit een werkgroep ingesteld. Tijdens de werkconferentie heeft zich hiervoor al een tweetal mensen opgegeven. De werkgroepen dienen zich in ieder geval bezig te houden met de stappen 6 en 7 (taakverdeling, organisatie en financiën) van de in hoofdstuk 3 geschetste keten- en netwerkbenadering. Verder dienen de werkgroepen te volgen in hoeverre de prioriteiten en doelen in concrete activiteiten worden vertaald. Naast deze functie van monitoren stellen de

werkgroepen vast hoe de evaluatie van ontwikkelde activiteiten plaatsvindt. De werkgroepen stellen een gezamenlijk actieplan op; voor 2007 is al een concept-actieplan in de bijlagen bij deze nota gevoegd. Voor de samenstelling ervan is gebruik gemaakt van de opgedane ideeën tijdens de werkconferentie. Wanneer alle actieplannen gereed zijn, worden de werkgroepen opgeheven.

Omdat een aantal van de in dit hoofdstuk genoemde aanbevelingen betrekking heeft op de gezondheid van de jeugd, willen wij deze verbinden met het volksgezondheidsbeleid en de nieuwe nota die in 2007 voor de periode 2008-2012 geschreven gaat worden.

Ook intern is het van belang dat het jeugdbeleid integraal wordt aangepakt. Hiervoor zal bijvoorbeeld de ambtenaar jeugdbeleid met betrekking tot het voortijdig schoolverlaten afstemming zoeken met de ambtenaar sociale zaken, dient jongerenhuisvesting een actiepoint te zijn voor de afdeling RO en het creëren van voldoende trapveldjes met bijbehorende voorzieningen een actiepoint voor de afdeling RB.

Financieel kader

De gemeente Zoeterwoude beschikt over verschillende middelen om haar jeugdbeleid uit te voeren. Enerzijds personele inzet, anderzijds financiële instrumenten. Hieronder volgt een beknopt overzicht van reguliere begrotingsmiddelen die al dan niet in de vorm van subsidies aan instellingen beschikbaar worden gesteld.

Uitgaven	2005	2006	2007
Subsidieprogramma 2003-2006 Selectie welzijnsactiviteiten*	€ 42.945	€ 45.940	€ 65.915
Sportbuurtwerk/WhoZnext (gemeentelijk deel)	€ 5.100	€ 5.100	€ 5.100
Opvoedbureau (gemeentelijk deel)	€ 3.400	€ 7.300	€ 9.100
Vakantiepas	regionaal	regionaal	€ 1.500
Werkbudget JAR	€ 500	€ 750	€ 750
Jongerencafé Utopia	--	€ 2.500	€ 2.700
JIP	regionaal	€ 800	€ 800
Zorgnetwerken, coördinatie	€ 1.380	€ 2.400	€ 2.500
Training weerbaarheid	--	€ 750	€ 1.000
Opvoeden Zo, coördinatiekosten	€ 1.250	€ 962	€ 874
Schade door vandalisme	€ 2.300	€ 2.500	€ 2.500
Schoolbegeleiding (regulier gemeentelijk deel)	€ 35.000	€ 35.000	€ 35.000
Schoolbegeleiding (extra gemeentelijke bijdrage)	€ 18.500	€ 18.500	€ 12.000
Project-/startsubsidie op het gebied van onderwijs/jeugd	--	--	€3.250
Logopedie	€ 19.250	€ 15.400	€ 11.000
Leerplicht	€ 18.000	€ 18.452	€ 18.635
Leerplichtadministratie	--	--	€7.000
Kindergemeenteraad	€ 2.000	€ 2.000	€ 2.000
VSO-ZMOK	€ 7.000	€ 4.300	€ 3.200
TOTAAL	€156.625	€162.654	€184.824

* Het meerjarensubsidieprogramma van de gemeente Zoeterwoude bevat voor de jaren 2005, 2006 en 2007 de volgende activiteiten, gericht op jeugdbeleid:

Uitgaven	2005	2006	2007
Peuterspeel Zoeterwoude-dorp	€ 22.000	€ 23.000	€ 24.000
Peuterspeelzaal Zoeterwoude-Rijndijk	€ 20.400	€ 21.350	€ 21.500
Stichting Jeugdcommissie Zoeterwoude (Scouting)	€ 2.725	€ 2.725	€ 2.725
Hervormde Jeugdraad	€ 2.405	€ 2.405	€ 2.405
Jeugdthonk Meerburg	€ 1.590	€ 1.590	€ 1.590
Jongerenvereniging Utopia (gebouw/kinderdisco's) -> wordt verrekend met de huur	€ 9.750	€ 9.700	€ 9.650
Culturele commissie Zoeterwoudse scholen	€ 545	€ 545	€ 1.000
Pedologisch Instituut Leiden	€ 2.045	€ 2.045	€ 2.045
Jeugdproject "Doe Effe Normaal/Schoolveiligheid"	€ 1.365	€ 2.500	€ 1.000
Totaal	€62.825	€65.860	€65.915

Bijlagen

1. Aanbevelingen bij het sturingsadvies van Operatie Jong
2. Factsheets jongerenpeiling 2003 GGD Zuid-Holland Noord
3. Overzicht leeftijdsopbouw Zoeterwoudse jeugd sinds 1 januari 2000
4. Verwachte ontwikkeling basisgeneratie basisonderwijs voor de komende 10 jaar
5. Typetest Preventief Jeugdbeleid
6. De activiteiten van de regisseur: vijf S-en
7. Verslag werkconferentie jeugdbeleid januari 2004
8. Onderzoeksresultaten jongerenpeiling Zoeterwoudse jeugd
9. Onderzoeksresultaten “Wat ouders willen weten”
10. Resultaten werkconferentie jeugdbeleid d.d. 8 juni 2006 (uitwerking van de workshops, lijst met aanbevelingen en verbeterpunten, deelnemerslijst)
11. Eindrapportage regionaal behoeftenonderzoek opvoedingsondersteuning
12. Nulmeting Tympaan
13. Preventie en aanpak jeugdcriminaliteit Holland Rijnland

